

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Getty Research Institute

ADPENDINGULA ALTERA
AD
NUMISMATA GRÆCA
POPVLORVM ET VRBIVM

A
JACOBO GESNERO
TABVLIS ÆNEIS REPRÆSENTATA.

AUTORE
JOSEPHO KHELL E S. J.

In Conlegio Regio Theresiano

Bibliothecæ Garellianæ, & Rei Antiquariæ Docendæ

PRÆFACTO.

VINDOBONÆ,
TYPIS, JOANNIS THOMÆ DE TRATTNER,
AULÆ TYPOGR. ET BIBLIOPOLÆ.

C1913CCLXIV.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1910

IN THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

RESEARCH REPORT

ON THE CHEMISTRY OF THE

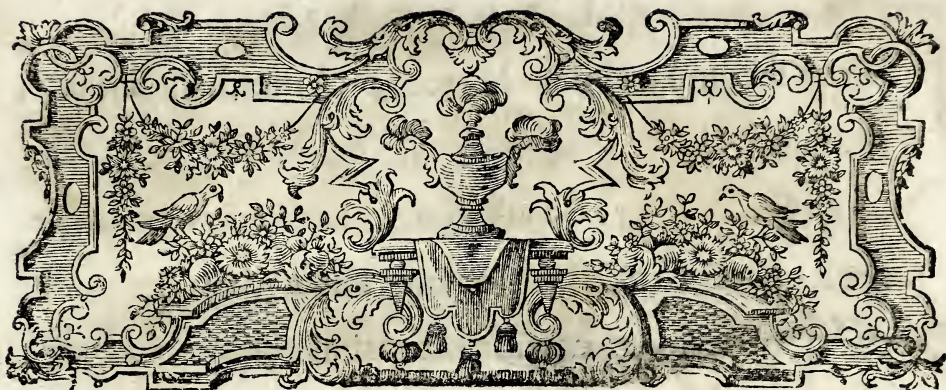
ALUMINUM

BY

W. H. KUNZE

1910

CHICAGO, ILL. : THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS, 1910.



LECTORI.

Jucundissima mihi obvenit occasio rei numariae limites proferendi, trium supra viginti numos urbium sine capite regis, vel imperatoris percussos, neque haecenus ab ullo, quod sciam, descriptos tibi fisto, lector antiquarie, atque hos inter aliquot, quorum urbes nunquam adhuc in moneta aliqua legebantur, depromti sunt cum ex Ilgneriano, tum meo potissimum museo praeter eos, quos ad conjecturas firmandas, & explicationem inlustrandam depictos liberalissime subpedi-

tavit incomparabilis Marchio Antonius Savor-
gnanus.

Opusculum hoc adpendiculæ alterius ad Ges-
neri cælatas tabellas nomine alteri huic Haymii
tomo adjeci, ut editionem primi quam maxime
æquaret, id tamen diversi hic est, prior illa C.
Christiani ita, ut ipse in præfatione singulari ex
modestia indicat, comparata erat, ut ab Haymii
opere separari posset, id quod mea hæc non pati-
tur, quæ enim adnotationes ad Haymium nimis
longas effecissent, ut de numo, quem pro Carrhis
Mesopotamiæ Carthææ restituo, tum de Ponticis,
huc trajeci. Adduntur etiam ad calcem numi igno-
ti exemplo nobilissimi mei discipuli.

Acuebant laborem meum plurimum duo: pri-
mum quidem, quia optabam, ut quam citissime
feri posset, felicitatem meam, qua urbes aliquas
atque

atque has inter Carthæam, & quosdam Cnossiorum numos ex tenebris primus protraxi, eruditis significarem; alterum erat indicium mihi a Cl. Barthelemy regiæ Parisiis gazæ præfecto factum, cum singulari liberalitate mihi librum: *Recueil de Medailles des Rois, qui n'ont point encore été publiées, ou qui sont peu connues*, qui eodem, quo C. Cristiani, anno Parisiis prodiverat, misisset, scilicet eosdem, qui ex museo D. Pellerin, hunc enim sub anonymo latere, pene certus sum, reges ediderant, jam in urbium monetis desudare, metuebam nempe, ne in tanto numero, millefimum enim superaturos numos adnunciabatur, mihi inventionis gloria præriperetur.

Hucusque perducta præfatio autumnò anni superioris, quo editio, si per me stetisset, perfecta fuisset, conveniebat; verum tres tomì Parisiis ita

absoluti fuerant, ut lapsa hieme iam exemplum Viennæ viderim, quibus oculis, quo animo, optime conjicies lector benevole, erepta erat Carthæa cum Ponticis, atque aliis quibusdam, ut adeo id solum solatii fuerit, me cum eruditis illis viris eodem tempore eadem cogitasse, & præterea, cum Galli autores, ut vix aliter in tanto numero fieri poterat, perbreves sint, atque plerumque numeri indicio contenti, mihi signorum explicationem, observationesque alias singulares relictas fuisse, sed de his ad finem adpendiculæ pluribus; si fatis meis condolueris, si de gemino solatio etiam fueris gratulatus, te amabo, Vale.





ADRAMYTTENORUM.

Caput Apollinis laureatum)(ΑΔΡΑΜΥΤ - - ΤΗΝΩΝ.
Adramyddenorum. Cornu copiae inter pileos Dioscurorum. *Ex museo meo: Tab. I. N. I.*

Numi Adramyttei Mysiae minoris oppidi (ita enim scribendum esse nomen volentibus, & invitis grammaticis numismata conprobant) tam rari sunt, ut imperiales seu a Vaillantio, seu ab Harduino indicatos, vel postea a Theupoli editos in digitis adnumeres: sine imperatoris capite vero alium productum hactenus non noverim. Typus ipse averfae partis id singulare habet, quod vel tacentibus geographis, & historicis quemadmodum Phoenicis urbes, situm suum ad mare, quem in signis imperialium numorum frustra quaesiveris, Dioscurorum religione, & consecutam inde per commercia opulentiam luculenter indicet.

Et

Et sane magnis emporiis se comparare potuisse Adramytteum ex Strabone deducitur, qui, cum docuisset, totam maris oram a Lecto ad Canas, comprehenso Elaitico, sinum Adramyttenum dictum fuisse, subjicit *Lib. XIII. pag. 606.* Ἰδίως μὲν τοι φασι τὸν Ἀδραμυττινὸν τὸν κλειόμενον ὑπὸ ταύτης τε τῆς ἄκρας, ἐφ' ἣ τὰ Γάργαρα, καὶ τῆς Πυρραῖς ἄκρας. *Proprie autem Adramyttenum sinum dicunt, qui promontorio, cui insident Gargara, & alio Pyrrha clauditur;* neve quis dimensionem desideret, sequitur ejusdem accuratissimi geographi verbis: Πλάτος δὲ τῆς ἑσφαλῆς ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἄκρας ἐπὶ τὴν ἄκραν διάστημα ἑκατόν καὶ εἴκοσι σταδίων. Latitudo oris inter utrumque promontorium trajectu stadiorum CXX. est emetienda. Urbis antiquitas satis inde liquet, quod a Lydis conditam adfirmat idem *Ibid. pag. 613.* non sine præclaro argumento: Καὶ νῦν πύλαι Λυδῆαι καλεῖνται ἐν Ἀδραμυττίῳ, Λυδῶν, ὡς φασι τὴν πόλιν ἐκλιπῶν. Quia etiamnum Adramyttei portæ aliquæ Lydiæ nominantur, a Lydis nempe, ut fama est, oppidi conditoribus. Stephanus etiam ex Aristotelis politicis Adramyten Cræsi fratrem conditorem prodit.

Id non adsequor, unde Strabo hauferit, Atheniensium coloniam fuisse, neque duce, neque Olympiade designata; illud vero mihi prope certum, posterioribus rei publicæ temporibus id evenire debuisse, quamvis enim victo Mardonio Græci eam oram obtinuissent, non arbitrator tamen ita Atheniensibus frequentatum fuisse Adramytteum, ut colonia hujus populi dici potuerit, neque enim in animum inducere possum, Delios insula sua Olympiadis LXXXIX. anno II. ab Atheniensibus, teste Thucydide, & Diodoro Siculo pulsos, illuc aut commigrare voluisse,

luisse, aut Athenienses ipsos id passuros fuisse, postremi rationem reddo ex Diodoro *L. XII. pag. 121.*

Et si enim Thucydides *L. VIII. initio*, eos ob veteris cujusdam piaculi maculam velut indignos, qui deo cohabitarent, submotos scribit, diversam adfert Siculus: *Ἀθηναῖοι τοῖς Δηλοῖς ἐγκαλέητες, ὅτι λάθρα πρὸς Λακεδαιμονίαις συντίθενται συμμαχίαν, ἐξέβαλον αὐτὰς ἐκ τῆς νήσου.* *Athenienses Delios adscufatos clanculariæ cum Spartanis in ita societatis insula expulerunt.* Adcedit, ex iis, quæ apud utrumque historicum subjiciuntur, confici, Adramytteum Persis tum rursus paruisse, ita enim Diodorus: *Τοῖς δ' ἑκπεσῶσι Δηλοῖς Φαρνάκης ὁ σατραπῆς ἔδωκεν ὀικεῖν πόλιν Ἀτραμύτιον.* Deliiis vero ejectis Pharnaces satrapa Atramyttium incolendam dedit.

Ut mari late nomen suum indidit, ita nec terra arctis limitibus oppidi nostri potentia erat circumscripta, nec suo ipsum splendore carebat; hoc fati ostendit cum Strabonis laudati testimonium, quo illud urbibus *ἀξιολόγοις commemoratione dignis* adnumerat *pag. 614.* portu enim, & navium statione inlustrem iam dixerat *pag. 606.* tum *Ομόνοια* cum Ephesiis inita, ut discimus ex numo Caracallæ maximæ formæ in museo Theupoli; illud vero paullo superius *pag. 612.* idem conprobat, ubi, cum campi Thebes mentionem fecisset, de sua ætate scribens: *Ἐχρῆσι δ' ἔ, αἰτ, νῦν Ἀδραμυττινοὶ τὸ πλεον.* *Hodie vero Adramytteni majorem partem obtinent.* Late hunc agrum patuisse liquet, quia præter Thebam, & Lyrnessum tum quidem desertas, quarum illa *LX*, hæc *XXC* stadiis Adramytteo distabat, Cillam etiam, & Chrysam comprehenderat.

Sua sponte hic se dat occasio de antica numi parte aliquid differendi, Sminthei Apollinis caput fatis cum ea Mysiæ parte, atque situ urbis consentit; non de illo ad Alexandream coloniam, atque ad Hamaxitum sito templo loquor, in quo opera Scopæ Parii signum Apollinis pede murem prementis profatabat, vicinior Adramytteo altera est Chrysa, de qua superius, atque magis domesticus Apollo, de quo idem geographus pag. 605. Τοῖς δ' Ὀμπερ μάλ-
λον ἔπεσι συμφωνεῖ τὰ ἐν τῷ Θήβης πεδίῳ, καὶ τῇ αὐτῷδε
Χρύσῃ ἰδρυμένη πόλι δαιμόνια ἔχουσι. *Homeri versibus ma-
gis consentiunt vestigia, quæ in Thebes campo, atque ibi po-
sita Chrysa ostenduntur, de hac pag. 612. ita noster: ἢ δὲ
Χρῦσα ἐπὶ θαλάττῃ πολίχνην - - - ἐνταῦθα δὲ ἦν καὶ
τὸ ἱερόν τε Σμινθέως Ἀπόλλωνος. Chrysa oppidum fuit ad
mare situm - - - ibi Sminthei Apollinis erat delubrum.*
Ceterum si quis Cilleum Apollinem ex vicinia mavelit,
non repugnabo, quia ipse de hoc loquens Strabo loco in-
dicato: Ἀδελον, εἴτε τὸν αὐτὸν τῷ Σμινθέϊ, εἰδ' ἕτερον. *In-
cerium, idemne sit cum Smintheo, an alius ab eo.*

Duo ad extremum monenda censui, primum: scri-
ptorem musei Theupoli turpi admodum lapsu numum Com-
modi in averfa ita inscriptum: **ΑΔΡΑΜ. ΜΗΤΡ. ΝΕΟΚ.**
ΠΡ. ΠΟΝΤ. ΕΤ. ΡΗΘ. Adramytteo nostro adtribuuisse,
quis enim unquam Pontum ad Mysiam usque extendit?
Liquet sane, initium epigraphes ita dividendum esse: **ΑΔΡ.**
ΑΜ. nempe *Hadriana, Amasia, Metropolis, Æditua; Pri-
ma Ponti, Anno CLXXXIX.* qui ipse numus Frœlichii con-
jecturam ex numo Hadriani captam *Quat. Tent. pag. 174.*
contra Vaillantium rursus conprobat, æram Amasææ ab
anno V. C. 744, aut ut in *Notit. Elem. pag. 43.* anno 745.
circi-

circiter inchoandam esse, etenim si initio Vaillantii 743. adjicias numi numerum, 189, annum Amasenum in autumno 932 finientem obtinebis, quo M. Aurelius adhuc vivebat; ubi Frœlichiano exordio 744 cum anno Comodi primo 933 quam optime congruit.

Alterum est, mirari me fatis non posse, Stephani præcepta de orthographia nominis Adramyttei tam male cum numis consentire, dum habet: ἀλλὰ καὶ δ' ἑνός T, ὅταν ἔχῃ διφθογγον, καὶ διὰ δύο τῶ I μόνως. Enim vero cum simplici T scribi, dum diphthongum, cum duobus, dum I solum habet. Numi siquidem omnes ante meum editi inscriptionem præferunt: ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ, quod gentile consentiente ipso grammatico non nisi a recto Αδραμυττειον derivari potest; nec præsidium est a numo, quem exhibeo, præterquam enim quod scimus, veteres in publicis monumentis multum adcuratos fuisse, ex dimensione spatii fatis tuto conjicitur, oram numi non cepisse literam T, quæ Y consequebatur.

AEGIENSIUM.

I. ΑΙΓΙΕΩΝ *Ægiensium* Caput bacchantis hedera coronatum.)(ΘΕΟΞΙΟΣ. ΚΛΗΤΑΙΟΣ *Theoxius Clæus*. Aquila stans. Tab. I. N. 2.

II. De epigraphe agam inferius; caput barbaturum pileo aliquo tectum)(ΑΙΓΙΩΝ. Caput muliebri turritum. Tab. I. N. 3.

Non mediocrem apud antiquarios gratiam me consecuturum spero duobus Ægiensium numis exhibitis, idque eo magis, quod horum primus unicus hactenus editi ænei lectionem corrigit, alter novam forsan eruditionem adfert. Unicus, cujus memini, æneus (neque enim morror argenteos fingulos a Cl. Sigefr. Bayero *T. V. Comm. Petrop. pag. 361.* & ab Inl. Musellio *Tab. I. N. 5.* propositos, aut alterum Harduini metalli incerti) indicatur a diligentissimo Gesnero ex observationibus Begeri, verum erravit scalptarum iconum conlector, dum eum museo Brandeburgico adtribuit, neque enim quidquid libello hoc titulo: *Observationes, & conjecturæ in numismata quædam antiqua &c. Coloniae Brandeburgicæ CIΘIOXCΙ.* continetur, Begeri est, duas præterea Inl. Spanhemii epistolas complectitur, atque priorem longiusculam, in qua inlustrissimus autor in hæc verba: *Quæ utique egregie illustrat - - - insignis ac rarus admodum cimeliarchii Gallorum regii, cujus ectypum forte inter schedas meas opportune reperio.*

Descriptum deinde numum, atque cælatum etiam fuit, ut a Gesnero depictus fuerat: antica scilicet caput Jovis laureatum præfert, cum eadem, quæ in præfente est, epigraphe; postica eundem Jovem inberbem puerili ætate, divaricatis cruribus stantem, dextra fulmen, sinistra aquilam gerentem exhibet, inscriptionem ita legit: ΘΕΟΖΙΟΣ. ΚΡΗΤΑΙΟΣ, quæ ex minus conservato numo hausta lectio mirum quantum virum eruditissimum torfit; ad Doricam dialectum aliasque literarum mutationes confugiendum erat, ut *deum deorum* ex ΘΕΟΣ & ΣΙΟΣ; *Jovem crescentem* ab ἀξέειν & ἄξειν; aut ab ὀξύειν *iratum, ultorem* extunderet.

Nec

Nec minus laboravit, ut adpositum ΚΡΗΤΑΙΟΣ cum Ægiensi moneta conciliaret; hac omni molestia illum liberasset elegans hic musei mei numulus, in quo certissime inscriptum est, ΚΛΗΤΑΙΟΣ, quam lectionem error Cl. Arrigonii etiam confirmat, qui ex suo museo *Tab. I. N. 7.* geminum Spanhemiano numum protulit, in quo: ΘΕΟ-ΕΙΟΣ. ΚΑΝΤΑΙΟΣ. sibi videre videbatur; norunt experti, Λ facile cum Α, Η cum Ν permutari posse in numo minus integro, ut adeo quæ Jovis habebantur cognomina, unius, aut duorum urbis archontum sint nomina, in quod postremum inclinaret numus Hadriani: ΑΠΙ-ΤΟΔΑΜΟC. Α. inscriptus, nisi ex Muselliano suspicio Bayeri confirmaretur per nimiam his in rebus lubricitatem Harduinum Α. ex consueto Achæorum monogrammate abstraxisse.

Quod signa utriusque partis adinet, Spanhemii numo meus multum præstat, ut enim de pulcherrima cælatura nihil commemorem, unum Jovis cultum, etsi sub diversis signis ille nos docuit, quem ipsum in præsentis parte averfa signata aquila fatis declarat, hanc enim seu Jovi Homagyrio adstituas, seu Jovi puero in manum tradas, seu ad utrumque referas, tantundem est; De alia apud Ægienses religione numi antica nos commonefacit, Liberi nempe; ejus ad theatrum ædem fuisse, scribit Pausanias in *Achaic. c. 23.* Διονύσει δὲ πρὸς τῷ θεῶν πεποιθῆσαι σφισιν ἱερὸν. Bacchæ caput signatum esse, primum quidem indicavi, a fluentibus capillis potissimum persuasus, nequaquam vero repugnvero, si quis pro Baccho ipso pronuntiandum censet, cum laudatus autor continuo subjiciat:

Καὶ ἄγαλμα ἐκ ἔχον πω γένεια. *Signum* (eo in templo profans) ore fuisse inpubere.

II.

Εἰtypon alterius eodem in Achaico oppido percussæ monetæ cum aliis pluribus debeo Inlustriissimi Marchionis Antonii Savorgnani benevolentia, qua ex ditissimo suo gazophylacio quidquid ad antiquariæ rei limites proferendos facere potest, identidem mihi subpeditat. Anticæ partis lectionem huc distuli; Erat, qui a dextra exorsus ΒΕΛΙΝΗΜΙΟ adjecto Σ. Jovis cognomen arbitrabatur, verum ab istiusmodi conjectura me cum recens vestigium operæ ab Inl. Spanhemio in ΘΕΟΖΙΟΣ perditæ, tum alia non pauca abstinuerunt: atque primum illud: in omnibus his cognominibus vel loci, ubi cultus erat, vel radicis alicujus Græcæ indicium elucere, quorum neutrum hocce in vocabulo deprehenditur: deinde, ut nihil dicam, caput parum admodum Jovem spirare, pro Σ sane sufficiens fuisset spatium, cujus tamen forte extriti ne minima suspicio indicatur: denique vix unquam observabitur, scalptores monetarios eodem in numo a diverso latere anticæ & posticæ epigraphes initium duxisse.

Quare, cum in postica parte absque dubio lectio ab sinistra, seu ab humero, more fere solito, incipienda sit, etiam adversæ partis inscriptionem ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ legendam censui, cui in averfa ΑΙΓΙΟΝ. ita responderet, ut *semiobolum Ægensem* denique haberemus. ΑΙΓΙΟΝ κλητῶς hic adhibitum, persuasit civitatis mos, cujus nomen quemadmodum numis inscriptum non vidi, ita gentile ΑΙ-

ΓΙΕΩΝ usitatum fuisse observavimus superius; fateor, magis me hæfisse ad insolentem inflexionem: Ημιόβελιν, nempe an dialecto mihi ignotæ, an monetarii cælatoris lapsui tribuerem dubitavi, verum mox erexit an numum ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΤ., quod inter Chiorum numos musei Theupoli reperi, præfertim cum ab Inl. Savorgnano edoctus essem, nequaquam typographi errore O omiffum, sed eandem omnino epigraphen numum ipsum præferre.

Bis eadem in vocale, diversis in urbibus, σφάλμα cælatorum tam simile accidisse, quia tam facile non persuadetur, morem Græcorum pene arguerem fuisse, quædam diminutiva, ut dicimus, ita saltem in vulgari sermone proferendi, quo factum fuerit, ut in eadem urbe Chio, quod infra mox ostendam, & ΗΜΙΑΣΣΑΡΙΟΝ, & ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΤ. in ære publico videamus, etsi in tribus monetis: ΑΣΣΑΡΙΟΝ inscriptis nusquam O desideretur.

His ita constitutis nihil antiquius habui, quam ut a patrono nobilissimo Savorgnano peterem, velit, non solum Ægiensem semiobolum ad libram Norinbergensem exigere, verum etiam obolum Chium musei Theupoli, tum omnes affariorum species seu in laudata, seu in propria gaza adfervatas eadem bilance expendere, expensorumque numerum pondera ad me transmittere; ad affaria usque mea industria se extendit, quia cum viderem obolum Chium molis ejusdem cum numo: ΑΣΣΑΡΙΑ ΤΡΙΑ. inscripto in Theupoliano indicari, suspicari cœpi, forsan nec pondus admodum variare, posseque hac ratione cum oboli, tum semioboli certiore aliquam rationem inveniri,

ad

ad quod etiam magis incitabar, quia neminem sciebam, qui hoc modo in pecunia Græca ænea, eaque minima versatus, de re numaria bene fuisset meritus.

Dum hæc Venetiis agerentur, ipse quotquot Viennæ, aut in vicinia ejuscemodi numos tractare poteram, diligenter non solum expendi, sed scriptores etiam de valore, & partibus pecuniæ Græcæ æneæ, seu qui in thesauro Grævii conlecti, seu qui singularibus libris sunt editi, non parvo labore pervolvi, atque utinam fructu majore; cujus causa potissimum, quia fere omnes superiore seculo modum aliquem differendi tam varia rerum multitudine confusum adsumserant, ut apta hic mihi videatur nostri Cevæ in silvis carmine: *Somnia. v. 60, & seqq.* comparatio:

*Qualia murorum in limbis descripta videmus:
In quibus interdum gryphi de vertice natum
Conspicimus florem, cui stans in culmine Siren
Ædiculam manibus gestat, quam tænia longa
Adligat, atque hanc adpressam grus sustinet ungue,
Cui rostrum in frutices & baccas, cristaque in uvas
Desinit.*

Nempe constipantur veterum autorum testimonia, quin sæpe advertatur, quo tempore, quave in regione scripserint; multus hinc inde quidem est de obolis sermo, verum an de argenteis, an de æneis, hæsitabis frequentissime, quia autor in emendationem alicujus veteris lectionis excurrrens, quod instituere cœpit, deserit nimia eruditione distractus. Obolos æneos velut se indignos alii aut negligunt

gunt omnino, aut indicasse sunt contenti. Non major est de *assariis* adcuratio: hujus pecuniæ nomen a Romanis ad Græcos pervenisse, fuisseque numos librales, & quæ istiusmodi sunt alia, qua in re, qui mihi fidem non habet, vadium tentet vel in solo Sperlingio *de numis non cufis*. Labes hæc præter nimiam eruditionis febrem inde potissimum promanavit, quod nemo ad ipsa vetera monumenta adfidens ponderibus & libra armatus, ut conqueritur Celeb. Eifenschmidius, negotium tractaverit.

Adest interea Venetiis epistola, qua me duplici beneficio, quorum alterum omnino singulare, sibi obstrinxit XVir ornatissimus, cum enim pro Re Publica legationeungeretur ad aulam Gallicam Inl. Thiepoli, inde potestatem sibi fieri petiit amicus incomparabilis, ut sacræ hujus monetæ arcæ hero absente recluderentur. Hæsi ad ponderum indicatorum discrimen non parum, vidique insulæ Chio idem evenisse, quod de Romana re publica Frœlichius in libello: *Animadvers. in quosdam numos veteres urbium*. Florentiæ CIOIOCCLI recusò demonstravit pag. 57. & seqq. scilicet monetam per gradus quosdam, eosque minimos diminutam esse.

Placet hic tabellam ponderum inventorum mea industria paratam, alios forsân in usus, ut ad palæographiam numismaticam ex ponderibus deducendam aliquando servitutam objicere, ex qua demum consecutiones aliquas deducam; in columnas divisa est, quarum prima Græcos numeros continet, quibus deinde proportionem diminutionis arithmeticam conficiam: altera Assariorum numerum exhibet: tertia & quarta pondus libra antiquaria, quam Norinbergensem

C

habeo,

habeo, expensum: quintam in illorum gratiam adjeci, qui drachmis evolvendis minus sunt adfueti, redegisti has nempe ad grana, ejusdem tamen libræ, etsi minutis neglectis: in sexta musea adscripti, ex quibus hæc cimelia depromta sunt.

	XION ΑΣΣΑΡΙΑ.ΤΡΙΑ	Drach.	Gran.	Reduct. ad Grana.	Musea.
α	- - - - -	4 S.	--5	275	olim Apost. Zeno
β	- - - - -	4 S.	—	270	Cæs. Vindob.
γ	- - - - -	4 —	21	261	} Theupoli.
δ	- - - - -	4 —	18	258	
ε	- - - - -	4 —	—	240	Cl. Ilgneri.
ς	- - - - -	3 —	-8	181	Granellian.
ζ	- - - - -	2 S.	18	168	Theupoli.
η	- - - - -	1 S.	29 ¹ / ₅	119	Savorgnan.
θ	- - - - -	1 S.	20	110	Granellian.
	ΑΣΣΑΡΙΑ.ΔΥΟ.				
α	- - - - -	2 S.	24 ⁴ / ₅	152	Savorgnan.
β	- - - - -	2 —	16	136	} Theupoli.
γ	- - - - -	2 —	15	135	
δ	- - - - -	1 —	13	-73	olim Apost. Zeno
ε	- - - - -	1 —	12	-72	} Savorgnan.
ς	- - - - -	1 —	10 ¹ / ₅	-70	
	ΑΣΣΑΡΙΟΝ.				
α	- - - - -	1 S.	-9 ¹ / ₅	-99	} Savorgnan.
β	- - - - -	— S.	18	-48	
γ	- - - - -	— S.	17	-47	

AEGIENSIUM.

19

	Drach.	Gran.	Reduct.	Musea.
α ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙΣΤ	2 —	— 5	125	Theupoli.
β ΗΜΙΣΤ. ΑΣΣΑΡΙΟΝ	1 S.	19 $\frac{2}{5}$	109	Savorgnan.
γ ΗΜ - - - - ΑΡΙΟΝ	— —	23	23	Theupoli.
ΟΒΟΛΟΣ. ΧΙΩΝ	4 —	29	240	Theupoli.
ΗΜΙΟΒΕΛΙΝ. ΑΙ- ΓΙΟΝ.	1 S.	19 $\frac{3}{5}$	190	Savorgnan.
Ægientis primo loco propofitus.	— S.	25	55	Meus.

SCHEMA DIMINUTIONIS.

ASSARII CHII.

	Drachm.	Gran.	Reduct.
<i>Affarium</i> antiquiffimum fuiſſe. Conprobat ΑΣΣΑΡΙΝ. ΗΜΙ- ΣΤ Theupoli. α - - - -	4 - -	- 10 -	- 250
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΗΜΙΣΤ. ΑΣΣΑ- ΡΙΟΝ. Savorgnan. β - -	3 - -	- 19 -	- 218
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΟΝ Savor- gnan. α , item ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. olim <i>Apoſt. Zeno. a</i> & <i>Cæſar. β</i>	1 S.	- 9 -	- 99
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ. Theupoli. γ , δ	1 --	- 28 -	- 88

	Drachm.	Gran.	Reduct.
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΑ ΔΥΟ. <i>Savorgnan.</i> α	I --	- 16 -	- - 76
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobant ΑΣΣΑΡΙΑ ΔΥΟ. <i>Theupoli.</i> β, γ	I - -	- 7 -	- - 67
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΑ ΤΡΙΑ. <i>Theupoli.</i> ζ	S - -	- 26 -	- - 56
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΟΝ. <i>Sa-</i> <i>vorgnan.</i> β, γ. & HM - - - - - - ΑΡΙΟΝ <i>Theupoli.</i> γ.	S - -	- 17 -	- - 47
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΑ ΤΡΙΑ. <i>Savorgnan.</i> η & <i>Granelli.</i> θ.	S - -	- 10 -	- - 40
<i>Affarium</i> - - - - - Conprobat ΑΣΣΑΡΙΑ ΔΥΟ. olim <i>Apost. Zeno.</i> δ, & <i>Savor-</i> <i>gnan.</i> ε, ς.	S - -	- 6 -	- - 36

Majus quidem Affariorum discrimen ex prima tabella erui potuisset, verum, quia aliquid adfrictui, & fitui, seu majori, minorive conservacioni tribuendum sciebam, nequaquam granorum minutias perfecutus sum, sed ea interval-
la selegi, in quæ vix temporis edacitati aliquod jus esse potest. Per minora ergo ponderum decremента adsum-
tis semidrachmis diminutio observata est in proportione
arith-

arithmetica, ut 8. ad 6. ut 6. ad 3. ut 3 ad $2\frac{1}{2}$: ut $2\frac{1}{2}$ ad 2: ut 2 ad $1\frac{1}{2}$: ut $1\frac{1}{2}$ ad 1.

Hinc porro consequitur primum: Obolum apud Chios ejusdem valoris fuisse, atque numum inscriptum: ΑΣΣΑΡΙΑ. ΤΡΙΑ, siquidem hic tantundem fere adpendit, ac hujusmodi moneta γ musei Theupoli; quare obolum tria assaria comprehendisse. Erit, cui mirum videbitur, in eadem urbe valoris ejusdem pecuniam diversis nominibus insignitam fuisse, atque adeo arbitrabitur, Chios ante obolis usos, his assaria tria substituuisse. Utut sit, quia videmus, assaria lentis decrementis inminuta, idem censerī debet de obolis, quo fiet, ut noster 4 *drachm.* 29 *gr.* quam certissimo ea temporis confinia adtigerit, quo hæc mutandæ monetæ ratio Chiis placuit.

Consequitur secundo: Quia drachmæ, oboli &c. nomina Græcis tam in Asia, quam Europa erant communia, assariorum etiam usum alibi, quam apud Chios obtinuisse, etsi eorum pondus in diversis urbibus variaverit aliquantum; unde conficitur: obolum Ægium eo, quo noster semiobolus cufus est, tempore fere 4 drachmas adpendisse, quare eum antiquioribus quidem non esse ad censendum, quia tum habitis rationibus *Tabellæ* assarium Ægiensium drachmam & 16 grana non excedebat, ætate tamen præstare numulo meo ΑΙΠΤΕΩΝ inscripto, quia si hic pro hemiobelio, id quod fieri sane debet, adsumatur, assarium tum solum erat granorum 37. Tales semioboli diminuti censerī etiam poterunt parvi illi, atque satis frequentes Chiorum numi, qui sine ponderis nota magistratum nomina adscripta habent.

Consequitur tertio: errare plerosque omnes, qui asfariorum nomen a Romanis ad Græcos pervenisse existimant; ita enim apud me statuo, eam, quam vidimus, asfarii diminutionem: ex politicis rationibus illa in insula non nisi lente, atque seculorum etiam intervallo evenisse, præsertim, cum hosce numos certo consecutæ fuerint parvæ illæ monetæ, de quibus illico, quæ, quia diversorum virorum magistratu functorum nomina repræsentant, singulis probabilius annis respondent. Ex quo adsumto sponte mihi fluere videtur, Græcos ante usum τῶν Ασάριων habuisse, quam Romani ita Græcis innotuerint, ut ex illorum moribus aliquid in rem suam converterent.

Præterea velim, cur Græci, quorum lingua ditissima, solum nomen a Romanis mutuati fuissent, solum nomen ajo, cetera enim omnia diversa: As Romanorum in duodecim partes, nempe uncias tribuebatur, nihil simile de asfariis Græcorum novimus; As Romanæ pecuniæ velut caput erat, & numus communis maximus, rariores enim tresses, quatrusses &c. fuisse nemo dubitabit, ubi Græcorum æneos majores Ασάρια τρία valuisse, Ασάριον vero ultimum obtinuisse locum vidimus; Pondus antiquissimi asfarii Chii ex præmissis laterculo confeci fuisse solum 4 drachmarum seu uncia femis, posteriores vero etiam asses, qualem unum corneliæ familiæ SVLA inscriptum possideo, unciam femis 2 drachmis, granis 20 superat.

An forsan, tum ad Græcos, & in Chium usque hoc monetæ nomen pervenerit, cum Romani tresses flavissent? aut præter ponderis enorme discrimen inter hos & Chiorum numum Ασάρια τρία inscriptum etiam vetutissimi, quam

quam nancisci poteram commatis, liquet, grandes has æris moles primis rei publicæ initiis flatas esse, quibus, cui mari Chius innatet, Romani ignoraverint, Chii vero, quid circa Tiberim ageretur, parum foliciti fuerint.

Fateor Romanæ historiæ scriptores Græcos, dum de pecunia loquuntur, perpetuo asses per *Ἀσάρια* designare, existimo tamen, probabilius multo esse, hos ad peregrinum *Affis* vocabulum indicandum usitato iam in Hellade, quod sono proxime adcedebat, uti maluisse, quam ut novum aliquid procuderent, cur enim alias tam circumspicte scripsisset Halicarnasseus, *L. IX. Ant. Rom. pag. 561. edit. Oxon.* de multa Menenii agens: *Ἦν δὲ ἀσάριον χάλκεον νόμισμα βάρος λίπραιον. As autem numus erat æneus libralis.* Velim, an Romanos rem novam docere voluerit, an potius Græcis lectoribus errandi periculum tollere, ne nempe multam, quam *nimiam*, & *gravem* adserit, assariis semiuncialibus definitam fuisse putarent, ignorare nempe non poterat homo in Caria natus Chiorum, & aliarum urbium assaria.

Totus fui hæctenus in epigraphe anticæ partis, quæ me in rationes pecuniarias volentem ita abstraxit, ut *ὀβολοσάλτης* pene fierem; Philosophi vultus eadem numi parte signatus an legislatoris, an herois alius sit divinare nolo. Corona turrata quam apte Genio ejus oppidi conveniat, notum est fatis, quippe quod præter alia decora concilii Achaici constans sedes erat ad Pausaniæ ætatem, teste eodem *L. VII. c. 24. pag. 585.* *Ἐς δὲ Αἰγίον καὶ ἐφ' ἡμῶν ἔτι συνέδριον τῶν Ἀχαιῶν ἀθροίζεσθαι*, quam gloriam post Helicen aquis hausitam omni jure sibi comparavit, cum, ut idem
ad-

adfirmat 6. 7. pag. 538: πόλεων ἐν Αχαίᾳ τῶν ἄλλων δόξῃ
 προείχεν ἐκ παλαιῶ, καὶ ἴχνησεν ἐν τῷ τόλῃ. *Fam tum, &*
quidem inde a priscis temporibus dignitate, & potentia oppi-
dis Achaicis aliis præstabat.

ALEATARUM.

Caput Minervæ galeatum)(ΑΘ - - ΝΑΣ. ΑΛΕ-
 ΑΣ. *Minerva Alea.* Bubo cippo infidens. *Tab. I. N. 4.*

Vota mea prævenit numuli hujus missa pictura idem
 Serenissimæ Rei publicæ Venetæ senator, & XVir, cum
 enim sciret, me in Haymii tomo II. interpretando, eden-
 doque versari, legissetque ad numum Tegeatarum Aleo re-
 gi tributum, ipso fere commentarii initio, Haymium per-
 libenter similem numum, quem in adversariis eruditissimi
 Massonii extra Angliam alicubi adservari repererat, utpo-
 te ad exhibitam Tegeæ monetam inlustrandam percommo-
 dum, depictum daturum fuisse, si ejus videndi copiam ha-
 buisset, cum, inquam, hæc legisset, suam hanc symbolam ad
 Haymii defectum subplendum benevole contribuerat.

Fateor quidem similem monetam in museo Cl. Ari-
 goni *Tab. III. N. 39* exhiberi, quia tamen in collectione
 Gesneri abest, atque in Arigoniana per errorem Athe-
 niensibus numis inferitur, hic sane locum meretur. Per
 errorem, inquebam, Atheniensibus adjunctam fuisse, quem
 vel ipsa dialectus Dorica, qua Arcades utebantur, dedoce-
 re debuisset, quod A. Dorum more pro H positum (in
 præsentem numo quidem extritum) ita nomen ΑΘΑΝΑΣ.

in

in Arigoniano numo, quemadmodum in Maffoniano subivit. Ut Atheniensibus cum hac noctua nihil poterat esse negotii, ita nec eam Tegeatarum ex officina, quo propendisse videtur Haymius, provolasse existimo; Antiquæ ad Stymphalum Alexæ numum vindicandum, quæ persuadent, argumenta subjicio, eruditorum arbitrio discutienda:

Quia magistratus cujusque urbis plurimum intererat, ut sua ab aliena pecunia dignosceretur, existimo, ubi gentile gignendi casu, atque multitudinis numero inflexum abest, monetarios per adjecta deorum ab loco petita cognomina discrimen hoc obtinere voluisse, ea quidem cautela præterea adhibita, ut si idem numen aliis etiam in oppidis colebatur, civium adjecto nomine discrimen fieret; exemplo rem palam facio, quia & in Corcyra, & Seleuciæ Pieriæ Jovis Casii religiosus cultus vigeat, utriusque populi nomen suis in monetis est consignatum, triti sunt Seleuciensium numi, in quibus præter ΖΕΥΣ. ΚΑΚΙΟΚ. additum CEΛΕΥΚΕΩΝ legitur.

Hinc sic arguo: nemo antiquariorum numos inscriptos ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΠΕΡΓΑΙΑΣ. alteri oppido adtribuet, quam Pergæ Pamphylæ, quare etiam præfens numisma epigraphæ. ΑΘΑΝΑΣ. ΑΛΕΑΣ infigne nuspiam alibi quam Alexæ Arcadiæ oppido percussum fuisse statuendum est.

Ast inquires, Pausanias *L. VIII. c. 4. pag. 606.* Minervæ Alexæ cultum Tegeæ potissimum floruisse, nos docet, dum ait: Αλεός δὲ τῆ Αθηνῶ τῆ Αλέα τὸ ἱερόν ὠκοδόμησεν ἐν Τεγέα τὸ ἀρχαῖον. *Aleus vetustum illud Alexæ Minervæ fanum Tegeæ edificavit.* Adsentior; quin & alterius Man-

tineæ structi meminit *Ibidem* c. 9. pag. 617. Σέβασσι δὲ καὶ Ἀθηνῶν Ἀλέαν, καὶ ἱερὸν τε, καὶ ἄγαλμα Ἀθηνᾶς ἐστὶν Ἀλέας αὐτοῖς. *Minervam præterea Aleam venerantur, cui etiam templum & signum dedicaverunt; neque tamen ab sententia deturbari me patiōr. Ast unde hæc confidentia? Viden:*

Non per Joniam solum, sed reliquam Asiam Diana Polymaste colebatur testibus & historicis, & numis Colophoniorum, Magnetum, Metropolitanarum, aliis, nemo tamen rei numariæ peritus in dubium vocavit unquam, eas monetas, quæ seu ΑΡΤΕΜΙΣ. ΕΦΕΣΙΑ, seu ΕΦΕΣΙΩΝ inscriptæ solum sunt, ejusdem urbis officinæ alicui adscribendas esse; Quod inde confirmatur etiam, quia, ut supra indicaveram, urbes eidem Multimammix devotæ nequaquam patriæ suæ consignandæ negligentes erant, ita videbis passim numos cum Ephesiæ Dianæ notissimo typo, qui titulos præferunt: ΑΡΤΕΜΙΣ. ΚΟΛΟΦΩΝΙΑ: ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΜΑΓΝΗΤΩΝ: ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΙΤΩΝ. ΑΡΤΕΜΙΣ. Ecce iam numum, in quo ΑΘΑΝΑ. ΑΛΕΑ. solum inscripta legitur, Alexæ negabimus, etsi eadem epigraphe in alio aliquo cum gentili ΤΕΓΕΑΤΑΝ compareret, cujusmodi tamen monetam hæcenus erutam nescimus.

Erit Tegeatarum patronus, qui in duobus adhuc adhærescat, quorum illud primum: templum Tegeæ structum a Pausania dici ἀρχαῖον *vetustum*, existimandum igitur, veterem illam religionem hinc in urbes alias propagatam fuisse, ut fere Epheso in Asiam illa Polymastes. Deinde inter conplura ea oppida, ex quibus ad condendam Megalopolin coloni communi Arcadum senatus consulto ab-

stra-

ſi erant, fuiſſe Aleam, quæ tamen omnia aut ad vicos redacta, aut deſerta omnino, ſuis in ruinis nominis umbram aliquam conſervabant.

Nullò negotio hæc diluam: qua in ſententia Tegeatarum templum ἀρχαῖον *vetuſtum* dixerit Pauſanias, ſe ipſum inferius explicat. c. 45. pag. 693. ubi: Τεγεαλαῖς δὲ, ait, Ἀθηνᾶς τῆς Ἀλέας τὸ ἱερόν τὸ ἀρχαῖον ἐποίησεν Ἀλεός, χρόνῳ δὲ ὕπερον κάλασκευάσαντο οἱ Τεγεαταὶ τῇ θεῷ ναὸν μέγαντε, καὶ θέας ἄξιον. *Alea Minervæ vetuſtum templum Tegeatis quidem ædificavit Aleus: interjecto dein tempore aliud ipſi cives deæ erexerunt magnum illud & ſpectantium adprobatione dignum.* En, ut, vetuſtum illud, atque ſubito incendio conſumtum, ita enim proſequitur autor, cum ad novum hoc Olympiade XCVI ſtructurum referat, quod ſua ætate univerſa in Peloponeſo ornatu erat celeberrimum, ne minimum vetuſtiori illi Aleatarum ædi decerpitur.

Hanc ea in urbe fuiſſe, ex ipſa, qua Pauſanias utitur, ſcribendi ratione conficio, cum primum Tegetarum templi meminit, non *Minervæ* tantum, aut qualicunq; conſecratum fuiſſe, ſed Ἀθηνᾶ τῇ Ἀλέᾳ *Minervæ Aleæ* diſertis verbis indicat; velim unde hoc cognomen omni reliqua Græcia ad id tempus ignotum? an forſan a conditore Aleo? verum cedo exemplum, ubi ſignum alicujus numinis a dedicante nomen tulerit; ego quidem nullius memini, quod ſi forſan unum aliquod proferretur, ſexcentis aliis offendam, hæc, ſi non ab eventu aliquo, ſemper a loco petita fuiſſe.

Ut argumentum stringat, illud præterea amplius demonstrandum superesse videtur, Aleam oppidum, etfi ex hæcenus disputatis fatis id liqueat, ante Tegeatarum templum, vetus illud, de quo mox, conditum fuisse, quia, quamvis conditorem Pausanias indicat, tempus tamen tacet, ita ille c. 23. pag. 642. de Alea: Ἀλεὸν δὲ τὸν Ἀφείδαντος γένεσθαι εἶσιον ἀποφαίνουσιν οἰκιστὴν. *Aleum Aphidantis filium civis Aleatæ conditorem produunt.*

Cum ex hoc, tum alio Pausaniæ loco id eruo: Mos erat priscais regibus, atque inter primas curas, ubi parentibus subcefferunt, regiam aliquam suo de nomine condere, idque ideo potissimum, quia remotis illis temporibus pluribus fratribus deserta fere paternæ ditionis portio obtingebat. Exempla nequaquam extera, sed ipsa ex Arcadia, atque ex eodem autore induco: inter Arcadis posteros Clitor Clitora, Stymphalus Stymphalum, Cepheus dialecto Dorica Caphyam struxit, Pso-phidis conditor Pso-phus, Herææ Heræus, Alipherus Alipheræ &c. commemorantur. Ad locum Pausaniæ venio, is postquam pagina superius indicata templi ab Aleo Tegeæ ædificati mentionem fecisset, mox subjicit: καὶ ἀπὸ καλεσθέντασιν ἀπὸ τοῦ ἡ βασιλεία, quem locum fere cum Amasæo ita interpretor: *atque ibidem ei exstructa est regia.*

Scio, Græcis pro regis aula designanda βασιλεῖον usitatum esse, scio notionem regni vocabulo βασιλεία tribui, verum ex adjunctis, ipsoque Pausania conjicio, quemadmodum vulgo sub βασιλεῖον subauditur δῶμα, ita hic sub βασιλεία subintelligi debere οἰκία. Postquam Pausanias, quæ magnifica Tegeæ essent, conplura retulisset, subjun-
git

git c. 53. pag. 708. Εθεασάμην δὲ καὶ ἄλλα ἐν Τεγείᾳ τοσάδε· Ἀλέεσ οἰκίαν κ. γ. λ. vidi Ἔ alia huiusmodi Tegeæ, ut Alei domum Ἔc. De regno in ampliorem statum posito, aut regia urbe sermonem hic esse non posse, περιστάσεις luculenter conprobant. Narrat Pausanias c. 4. pag. 605. Aleum se inter hæreditatis paternæ ditionem continuisse. Ἀλέος δὲ εἶχε τὴν πατρῴαν λῆξιν; Et quæ tandem patri obtigerat? docet id pag. 604. Ἀφείδας δὲ Τεγείαν, καὶ τὴν προσεχῆ ταύτην ἔλαχεν. Aphidas Tegeam, Ἔ quæ adjacent, sortitus est.

Tum igitur iam regnum, iam Tegea regia sedes constituta, quare illud: Καὶ ἀντὶ καλεσκέυασο ἀντόδι ἡ βασιλεία de structo palatio intelligendum, id quod cum mentio facta templi ædificati, tum phrasis καλεσκέυασο, quæ ædificiis potius adhibetur, præsertim constructione, ut dicimus, passiva, consuadet.

Ecquid hinc efficietur? Aleum scilicet aliquamdiu sedem regiam Alexæ, nempe in urbe ab se condita, fixisse, eo saltem temporis intervallo, quo Minervæ ibidem dedicatum signum aliqua, ut ita loquar usucapione Alexæ cognomen mereri poterat; tum vero seu tristi patris memoria motum, seu loci situ invitatum aulam regiam Tegeam transferre constituisse, neque tamen aliter, quam Palladio suo aliquantum ante præmissō. Τῇ δὲ Ἀθηνᾶ τῇ Ἀλέᾳ τὸ ἱερόν ὠκοδόμησεν ἐν Τεγείᾳ τὸ ἀρχαῖον, καὶ ἀντὶ καλεσκέυασο ἀντόδι ἡ βασιλεία. Minervæ Alexæ templum vetus Tegeæ ædificavit, ipsique ibidem aula regia constructa est.

Ad postremum venio: Non diffiteor in Pausania, ubi frequentatam colonis Megalopolin narrat c. 27. pag. 655. legi: Τῶν δὲ ἄλλων τῶν κατελειγμένων πόλεων, αἱ μὲν ἐς ἅπαν εἰσὶν ἐφ' ἡμῶν ἔρημοι, τὰς δὲ ἔχουσι οἱ Μεγαλοπολίται κώμας. *Alicæ vero, quas recensui, urbes (quas inter erat Alea) partim hodie omnino desertæ sunt, partim in vicis redactæ a Megalopolitis tenentur.* Ast quando tandem Megalopolis condita? Eodem, quo ad Leuctra pugnatum est, anno, scilicet Olympiadis CII. anno altero, seu A. X. 371. *Eccur numus noster ante hanc non adeo remotam epocham signari non poterat? etfi fateor, difficile esse, de numi ætate, quem manu non contrectavi, aliquid pronunciare. Liberalis ero, fingamus, numum posteriores aliquos natales indicare, dabo id, verum ad duo velim diligenter adverti animum. Primum est, quæ de desertis omnino urbibus scribit, Pausanias, commemorare ἐφ' ἡμῶν de sua ætate; quantum cedo! intervallum ad Antonini Pii tempora interest?*

Alterum est, si vel nulla subpeterent testimonia, nequaquam cogitandum esse, cives omnes convulsis tectis Megalopolin convolasse, aut iis, qui restiterant, prisca civitatis jura, atque adeo etiam cudendæ monetæ ablata esse, non enim seditionis alicujus, aut alterius criminis, sed communis securitatis causa, exemplo Argivorum inducti, hanc conmigrationem suscipere Arcades. Dixi, etfi nulla suppeterent testimonia, unum, ne longior sim, de Aliphera oppido adferam.

De hac ita Pausanias: **Ἐ**σι δὲ **Α**λιφῆρα πόλισμα ἐ μέγα ἐξελέφθη γὰρ ὑπὸ οἰκητόρων πόλλων ὑπὸ τὸν συνοικισμὸν τῶν **Α**ρκάδων

δων ἐς μεγάλην πόλιν. Est vero Aliphera urbs non magna, quod multitudinis bona pars eo tempore discessit, quo Arcadium consilio colonia Megalopolin deducta sunt. Prosequitur deinde ejus descriptionem: templa scilicet ibidem esse duo, Æsculapii, & Minervæ, deæ ipsius ex ære signum Hyapatodori opus, spectatu dignum cum magnitudinis, tum artificii causa. Addit, celebrari ibidem, etfi cui deo nesciret, nundinas, πανήγυριν seu sacrum conventum. Ecquid, quæro, huic oppido ad eum splendorem deest, ut propria etiam moneta uteretur? ubi illud rursus inculco, hunc Alipheræ statum fuisse vivente Pausania.

Inspiciamus iam Aleam nostram, an huic aliquid concedat; Idem autor c. 23. pag. 642. in hæc verba: Θεῶν δὲ ἰσρὰ αὐτόθι Ἀρτέμιδος ἐστὶν Ἐφεσίας, καὶ Ἀθηνᾶς Ἀλέας, καὶ Διοῦσσε ναὸς καὶ ἄγαλμα. Deorum vero templa ibidem sunt Dianæ Ephesiæ, & Minervæ Aleæ, Bacchi etiam delubrum cum signo: tum narrat, Libero annis singulis festum Sciriurn dictum agi, quo ut Spartæ ad Orthiam pueri, ita hic feminæ flagellabantur. Paria habemus omnia; novum pondus a situ, & quæ hunc consequebantur, adcedat.

Paullo superius scripserat Pausanias: Μετὰ δὲ Στυμφαλὸν ἐστὶν Ἀλέα, post Stymphalum vero jacet Alea, συνεδρία μὲν τῆ Ἀργολικῆ μελέχθεσα καὶ αὐτὴ, Argolico conventui etiam hæc se adplicuerat; Præmiserat nempe de Stymphalo: Στυμφαλῶσι δὲ τέλαγμένοι μὲν ἐ μετὰ Ἀρκάδων ἔτι εἰσὶν, ἀλλ' ἐς τὸ Ἀργολικὸν συνέλεθον μελασάτες ἐς αὐτὸ ἐθελονταί. Stymphalii quidem Arcadibus iam non amplius sunt contributi, sed Argolicæ rei publicæ discessione spontanea se adjecerunt. Hoc exemplum, cujus epocham nuspian inveni, cum vicinos
Alea-

Aleatas secutos fuisse existimo, eo saltem tempore ita ambo oppida floruisse, ut pecuniam etiam suis in officinis ferierint, negari vix poterit; Non commemoro numum Stymphaliorum eumque argenteum a Goltzio vulgatum, illud ἐδελονλαί, spontaneam illam secessionem urgeo.

Ut defectio hæc fieret, magistratu opus erat, qui id in commune consuleret, atque ejusmodi quidem, quem ceteræ corporis Arcadici urbes ab hoc psephismate impedire non poterant, quare supremo eo, & sui juris, neque enim rerum novarum studiosam, atque tumultuantem plebeculam suam in conventum recepissent Argivi, neque id Arcades passi fuissent; novimus autem omnes, non hodie solum, sed olim supremæ ejusmodi potestatis sanctissimum indicium monetam haberi consuevisse; Oppidula si fuissent, vile, & abjectum corpus Argolicum æstimari debet, quod hæc suam in gremium admiserat. Denique arbitrator, si vel ante, Arcadibus contributi propria moneta gavisi non fuissent, eos & secessionem fecisse propterea, & eo jure illico a conventu Argolico cohonestatos fuisse.

ALENORUM SEU ALIENORUM.

Caput juvenile nudum. ΙΕΡΑ. ΟΥΝΚΑΗΤΟC. *Sacer Senatus.*) (ΕΠΙ. ΔΑΜΑ. Γ. ΑΛΗΝΩΝ. *Sub Dama Tertium Alenorum.* Bacchus seminudus s. pede decussato stans, d. demissa botrum, s. columnæ innixus amphoram gerit. *Tab. I. N. 5.*

Parum propitia fata habuit urbs, ex cujus officina elegans hic, & bene conservatus musei mei numus prodiderat, quod ejus ne minimum vestigium apud geographos & historicos reperitur. Aleii, *Αλεις*, campi in Cilicia meminit Strabo, Stephanus etiam urbis Halarum, quæ campo nomen dederit, verum ab *Αλαι* derivari *Αλαιος* docet numus: *ΑΛΑΙΩΝ. ΚΙΑΙΚΩΝ* inscriptus apud Spanhemium *Tom. I. pag. 266*; sciebam quidem hinc non absterritum fuisse Harduinum, quo minus Gordiani III. numum hac epigraphe: *ΑΛΗΝΩΝ* (si tamen bene lecta est) iisdem his Ciliciæ Alis, vel Halis adtribuerit, me vero non hoc solum, sed antica numi pars semper alio advocabat.

Videbam, legebamque sanctum Romani Senatus Genium, ex non mediocri numismatum usu noveram, hanc devotionem urbibus Joniæ, Lydiæ, Phrygiæ ita esse propriam, ut non facile in alterius alicujus provinciæ monetis, minime vero Ciliciæ hanc epigraphen legere me minerim, ipsa cælatura in Lydiam, vel Phrygiam invitabat etiam. Tabulam in hoc naufragio subpeditavit aliquam Vaillantius, qui tres Gordiani Pii numos refert, atque hos inter unum suo ex museo, quos ut Phrygiæ Pacatianæ adtribuit, ita tamen omnes *ΑΛΗΝΩΝ* sunt inscripti, id quod me superius de Harduini lectione, & conjectura hæsitare fecerat.

Obturbabat nihilominus numi mei lectio tam certa, ut non mei solum, sed aliorum etiam oculi aliud quam *ΑΛΗΝΩΝ* legere non potuerint, idque ea etiam cautela adhibita, qua exemplum gypseum ex modulo cereo

nitidissimum formari feci. Hac in fluctuatione duo me erexerunt potissimum; atque primum erat ipsum, cui superstruxit Vaillantius, fundamentum scilicet notitiæ ecclesiasticæ Hieroclis, subscriptionesque conciliorum, in quibus tamen gentile hujus urbis miris modis variatur: apud Hieroclem ὁ Ἀλιων vel Ἀληνων inter episcopos Phrygiæ Pacatianæ, seu Capatianæ recensetur, id quod inscriptioni præsentis monetæ bene consentit.

Ast diversa in subscriptionibus est forma: *Act. VI. Conc. Chalced.* Nunechius episcopus Laodiceæ subscripsit loco Γαῖς πόλεως Ἀλιάνων *Caii urbis Alianorum.* In Constantinopolitano *II. Conl. VIII.* legimus Glaucum misericordia Dei episcopum Alianorum, & ne de provincia quis dubitet, adjicitur: *provincia Phrygiæ Pacatianæ.* An forsitan dialectus Dorica hoc in oppido iam ab ætate mei numi continuabatur? id enim cum suspicarer, nomen ΔΑΜΑ pro Δαμς, ut in numo sculptum est, reliqui, neque cum aliis *Damastiam* legi. *Act. VII. oecum. VII.* seu Nicæni *II.* reperitur: Λέων ἀνάξιος ἐπίσκοπος Ἀλέων. *Leo indignus episcopus Aleensium* inter antistites Acmoniaë, & Trapezopolis. An qui *Act. I.* pseudosynodi Photianæ adnotatur Γεώργιος Ἀλέος *Georgius Alei* huc etiam faciat, divinare nolo, cum in illo episcoporum catalogo nullum provinciarum discrimen servetur.

Erit, qui ex his testimoniis, nomen urbis in recto multitudinis numeri ΑΑΙΟΙ fuisse, eruet, sculptoremque mei numi lapsus condemnabit, velim tamen lentius ista; Καδοι *Cadi* Phrygiæ ejusdem urbs, cujus gentile Stephanus Καδηνος format, nulla ætate nomen suum mutavit, et-
fi

si insertum, forsan ob euphoniā O. in numerum epigraphæ ΚΑΔΟΗΝΩΝ conspiciamus, an non ob similem causam litera I. in ΑΛΗΝΩΝ insinuare se potuerit? sed finamus hæc grammaticis. Geographicam meam conjecturam non parum confirmat cum numisma a Cl. Arigonio inter numos Deæ Romæ & Senatus *Tab. VII. N. 5.* exhibitum, atque signo averfæ partis a præfente diversum, in cujus antica typus, & epigraphæ similis, in postica vero ante ΑΛΙΗΝΩΝ vestigia extriti magistratus observantur, tum illud Gordiani apud Vaillantium, ex quo, ut ex nostro Bacchi cultum inter cives viguisse liquet. De situ ceterum ipso id unum conjicere licet, quod Laodicensi metropolitæ subiectus erat Alenus episcopus, urbem in Laodiceæ vicinia positam fuisse.

AMISENORUM.

Caput juvenile galeatum)(AMISOY. IB. *Amisi* an. XII. Phætra recta, in area luna crescens cum astro, & monogrammata. *Tab. I. N. 6.*

Hæsitaveram, an hunc musei mei numum, etsi in Gessneri compilatione aberat, in lucem darem, utpote qui a Goltziano inter numos Asiæ *Tab. II. & III. N. 6.* relato folis monogrammaticis, atque epochæ nota, etiam binario inferiore, differebat, verum ubi Cl. Nonnii commentarium, atque ea, quæ Haymius *T. II. de Ponticis urbibus* scripserat, inspexi, ita obiter, jejune, ne dicam, negligenter pertractata vidi omnia, ut operæ pretium me facturum existimarem, si ab aliis prætermissa, oblata hac occa-

sione, subplerem, lapsus corrigerem, conjecturisque minus firmis probabiles magis substituerem, quo in negotio, si rem aliquibus adtigisse non videbor, certus tamen sum, viam me ad pleniorum Ponticæ monetæ inlustrationem conplanasse.

Nonnius, qui, quod inter primos rei numariæ scriptores, eam, quam in præfatione petit, veniam meretur, id nempe solum pag. 310. habet: *Minerva est galea tecta, ab averſa parte pharetræ videtur species cum loris, ut ab humeris dependeat.* Altum de $\text{I}\Delta$ anni nempe XIV. notis silentium; ad magistratus aliud nomen forſan retulerit hos characteres Cl. Nonnius, qua in ſententia ſi quis hodie adhuc foret, errorem luculenter dedocet noſter. Nec Haymius, qui ignorare numum non poterat, Nonnii oſcitantiam, ut alibi perſtringit, etſi ad hoc illum invitare debebat numus Amaſtreos epocha inſignis; Eadem diſſimulatione uſus eſt Harduinus, niſi quis velit, eum huic epochæ idem æræ initium ſtatuiſſe, a quo per numos imperiales annorum notæ fluunt, ſcilicet ab anno V. C. 1000XXI, quo Sratonis tyrannidem excuſſit, ſed de hoc inferius, ſignorum explicatio prius ad limam revocanda.

Minervæ caput in antica vidit Nonnius, ego cum in præſente, idque non meis ſolum, ſed aliorum etiam pictorum oculis, tum in tribus aliis, quos Cl. Ilgnerus inter ſua cimelia adſervat, denique in meo Sinopenſi, ſuo loco producendo, nequaquam Palladis, ſed generoſi cujuſdam juvenis vultum intueor; de Sinopenſi mentionem injeci, quia typus hic in aliis craſſiuſculis Ponticarum urbium monetis obſervatur etiam, ad quod caute advertit Haymius,
apud

apud quem ad numum Gaziurorum nihil aliud leges, quam *Testa con elmo*, ad alterum Chabacti: *Testa galeata*, nempe: caput galeatum, ubi etiam subjicit: *La testa galeata nella I. med. non credo, che appartenghi a Pallade ma piuttosto a qualche persona, que non saprei dire, qual fosse. Caput galeatum numi I. non tam Palladis, quam alterius, nescio cujus, herois potius existimo.*

Heroem hunc me apud Pausaniam invenisse existimo; refert de Amisi fundatione Strabo: *Φησὶ δὲ αὐτὴν Θεόπομπος πρῶτος Μιλησίης κτίσαι. Θεοπόμπης narrat, eam primum a Milesiis conditam.* Quia novimus, colonias deductas fere deos patrios, atque heroum suorum, aut conditorum memoriam & signa etiam exteris in oras avexisse, ipsorum Milesiorum incunabula investigemus. De his ita Pausanias *L. VII. pag. 524. Μιλήσιοι δὲ αὐτοὶ τοιάδε τὰ ἀρχαῖο-τάλα σφίσιν εἶναι λέγουσιν. Milesii vero ipsi de suis originibus hæc commemorant: narrat deinde horum ore, regionem olim ab Anaacte rege indigena Anaactoriam dictam, tum subjicit: Μιλήτε δὲ κατὰραντος εὐλόω Κρητῶν, ἢτε γῆ τὸ ὄνομα μετέβαλεν ἀπὸ τῆς Μιλήτε, καὶ ἡ πόλις. Cretensium vero classe Mileto duce ad eam oram adpulsæ, urbi & agro ab eodem nomen immutatum.*

Transmigrationis causam, ex qua tempus conjicere possumus, idem indicat, dum scribit: *Μίνω τὸν Ευρώπης φεύγοντες. Europæ filium Minoem fugientes; Errat hic quidem Pausanias, qui in eundem Europæ filium cum aliis pluribus ea omnia contulit, quæ in duos, de quibus iam historicis, chronologis, & mythologis satis convenit, vel in tres Minoes distribui debebant, certum enim videtur, fugam*

Cretensium cum Minois I. regis justissimi ingenio non convenire, congruere vero aptius multo in turbatam domestica etiam labe Minois II. aulam adeoque annis, qui circa 1231. A. X. fluxerunt. Laudatus Pausanias profequitur, quietis eos sedibus Mileti perfruitos, dum a migrantibus Ionibus exturbarentur, verba scriptoris subjicio: Τότε δὲ ὡς ἐκράλησαν τῶν ἀρχαίων Μιλησίων οἱ Ἴωνες, τὸ μὲν γένος πᾶν τὸ ἄρσεν ἀπέκλειαν, πλὴν ὅσοι τῆς πόλεως ἀλισκομένης ἐκδιδράσκουσι. *Exrupta vero ab Ionibus Mileto mares omnes præter eos, qui capta urbe salutem in pedibus quaesiverant, sunt interfecti*

Migratio hæc Ionum ad annum A. X. 1054. defigitur; intra ducentos hos & amplius annos sane Cretensis hæc colonia, atque conditoris Mileti nomen & promerita ita confirmari poterant, ut nova in Pontum deducta Amisi fundatæ primi sui conditoris imagines, & signa inferret, in publica etiam moneta, vel tum iam signata, vel aliquando feriunda. Intercepta hoc tempore fluctuans epocha remota nimis vix videri alicui poterit, cum & Eusebius Mileti foundationem in annum A. X. 1275. promoverit, & Melus, aliæque urbes interim structæ fuerint.

Ceterum saltem a fugitivis illis, qui internecioni superfuerant, maris alioquin peritissimis juxta illud: Ο Κρῆς ἀγνοεῖ τὴν Θάλασσαν prima Amisi fundamenta jacta esse, ut nemo facile negaverit, ita confiteri etiam necesse erit, eos primi conditoris imaginem in numis signavisse, ne enim extra Pontum exeam, testatur Strabo de Sinopensibus L. XII. pag. 546. ubi de Autolyçi statua a Lucullo sublata agit, eum, quia conditorem habitum, divinis ibidem honori-

ribus cultum, ὃν ἐκείνοι οὐκ ἔχουσιν ἐνόμιζον, καὶ εἰμῶν ὡς θεόν. Partem vero religionis non minimam fuisse eam devotionis contestationem, qua numinum effigies in ære cælaverant, quotidianus numorum usus satis docet, in quibus a libero populo percussis aut vultus τῆ Κτισῆ, aut dei, deæve alicujus denique objicitur; age iam, etsi Miletus hic non exhibetur, deum sub hac galea latentem prode, fodes! quisquis aliter sentis.

Quæ hætenus stabilivi, novo argumento partis averfæ typus confirmat, pharetra, quam conspicimus, Cretensem Milesiorum originem luculenter testatur; quis ignorat, sagittarum torquendarum peritiam ita insulæ hujus incolis fuisse propriam, ut omni in exercitu hoc armorum genere miles Creticus valuerit plurimum, profecto vel tacentibus historicis id conficerent Gnosiorum numi inferius a me producendi, cujus urbis cives ita hoc bellicum instrumentum suum fecisse videntur, ut monetarii illud omisso etiam urbis nomine signum sufficiens Gnossiæ pecuniæ arbitrati fuerint. Ut hæc in conperto sunt, unicum tamen exemplum proferam, ex quo simul liquebit, istiusmodi, nec aliis pharetris usos fuisse.

Narrat Pausanias *L. IV. pag. 326.* in Spartanorum Iram obsidentium exercitu sagittarios Cretenses fuisse, μετεπέμψαντο γὰρ ἐκτε Λύκτε, καὶ ἐτέρων πόλεων μιθωτές, stipendiis enim cum ex Lycto, tum urbibus aliis conducti erant, horum vero septem Aristomenem induciarum fiducia longius ab Ira absentem structis insidiis cepisse, addit deinde: συλλαβίτες δὲ τοῖς ἡμάσι, ὅς εἶχον ἐπὶ ταῖς φάρηταις, δέξσιν, ἐσπέρα γὰρ ἐπήει. *captum vero ob ingruentem noctem phare-*

re-

retravum loris ligasse. Quare longiora fane ea, ut in numo repræsentantur, esse oportuit.

Objectioni hic satisfaciendum est alicui, ex qua tamen ipsa hæcenus dictis non leve momentum, nisi omnia me fallant, adcrefcet; Satis conveniet aliquibus cum Cretense duce, atque ejusdem gentis pharetra: ast Miletum eum fuisse negabunt, freti Ephori apud Strabonem *L. XIV. pag. 635.* testimonio in hæc verba: *φησὶ δ' Εφορος τὸ πρῶτον κλισμα εἶναι Κρητικῶν ὑπὲρ θαλάττης τέλειχισμένον, ὅπερ νῶν ἢ παλαιὰ Μίλητος ἐστὶ, Σαρπηδόνης ἐκ Μιλήτης τῆς Κρητικῆς ἀγαγόντος οἰκίστορας, καὶ θεμένε τῆνομα τῇ πόλει τῆς ἐκεῖ πόλεως ἐπόνυμον.* Ephorus narrat: *Mileti prima fundamenta a Cretensibus ad mare fuisse jacta, ubi vetus iam Miletus confidet, idque duce Sarpedone, qui cum ex Cretica Mileto colonos adduxisset, urbi idem, quod Cretensi erat, nomen imposuerat.*

Novi, Ephori adcurationem ab ipso Polybio celebrari, a Strabone vero hunc autorem iam fabellarum dicam ferre, iam laudari etiam; nec multum etiam laborarem, Sarpedonisne, an Mileti caput in Amiseno numo repræsentetur, nisi bona Polybii & ipsius etiam Strabonis venia existimarem, propriam Milesiorum confessionem a Pausania indicatam adcurato etiam in aliis scriptori anteferendam esse, præsertim cum *περισύσεις* idem suadeant. Lego ex Nicandro apud Antonium Liberalem *c. 30. βελῆ Σαρπηδόνης consulente id Sarpedone,* itinere in Cariam suscepto Miletum suo de nomine condidisse. An non suavor Sarpedon pro ipso conditore obrudi potuit? Ast nimis adfirmate Ephorus edicit, ex Mileto Cretica ductam fuisse

se coloniam; ita sane, ast id ipsum quam maxime in rem meam.

Omitto quærere, an non consequi cum novis colonis Sarpedon poterat, ubi Mileto tam feliciter omnia evenisse intellexerat; ita sane hodie examen hominum aliis ex regionibus in Auftriam penetrat. Hac ratione utrumque scriptorem conciliatum haberemus, verum alia magis addeunt: an non cedo! probabilius multo, quia a Mileto nostro ante ejusdem nominis urbs in Creta condita, qui ob id ipsum Minois indignationem incurrerat, illum novæ in Asia structæ idem nomen duplici titulo inposuisse: vel certo eorum aliquos, qui Ionum gladios ex Carica illa colonia effugerant, patria repetita ducis sui memoriam jactis fundamentis ipsa in insula conservasse? primum illud profecto commodiorem fugæ causam subgerit, quam Minois, quos Nicander retulit, amores. Alterutrum ex numis conficiam denique,

Exhibuit nobis Venetus nobilissimus Arigonius suo ex museo *Tab. XVI. N. inter urbes 154.* numum, qui in antica masculinum item inberbe, galeatum caput, in postica pharetram Creticam rectam ita repræsentat, ut epigraphe ipsa etiam mediam velut numi fasciam, quemadmodum in Amiseno, aliisque Ponticis inpleat, in qua quidem scriba aut pictor, sicut alias alibi, lapsi fuerint ΜΙΑΣΣΕΙΩΝ effingendo, nisi quis monetam ad ea tempora referat, qua nullus literæ H, aut cum E promiscuus usus erat. Numum, quia liber non in omnium est manibus, *Tab. I. N. 7.* restituendum minore quidem, sed quam habuerit, forma curavi.

Ita iam existimo, etsi ob numos tam apud Haymium, quam laudatum Arigonium ΛΑΟΔΙΚΕ inscriptos, atque consuetis Ponticarum typis insignes Laodicea aliqua, quam quidem geographi omnes ignorabant, in Ponto condenda sit, quia tamen certam in Creta Miletum tenemus: quippe cujus Homerus in Catalogo V. 145. ita meminit:

ΟΙ Κνωσσόν ἔχον, Γορτυνάε τειχιόεσσαν,
 Λύκλον, Μίλητόν τε.
*Qui Cnossium, murisque bonam Gortyna tenebant,
 Lyctum, Miletumque.*

Quia, inquam, certam hujus nominis urbem in Creta tenemus, pro Arigonii numo nequaquam Ponticam officinam quærendam, sed Cretico huic oppido eundem esse adscribendum, in quo cum signa sint eadem, quæ in Amifeno, probabili consecutione deducitur, & hanc Cretensem, & illam Lelegum incunabula sua ad eundem conditorem retulisse, seu deinde prius, seu tardius Cretica ista fundata fuerit.

Dixeram superius, parum mea interesse, Sarpedonis, an Mileti caput in Amifeno vetusto magis ære agnoscat, quia caput Palladis, pro quo temere pronuntiatum erat, eversum ibam, indulgentior etiam ero, triumphet Ephorus contra Nicandrum, & ipsam Milefiorum confessionem, deduxerit coloniam ad Lelegas Sarpedon, arbitror, non alia sacra, non Lares ex Cretica Mileto deportasse alios, quam qui in insula, qui ea in urbe præcipue colebantur; Cretenfis Mileti conditorem fuisse Miletum, ut nomen ipsum subfragatur, ita, qui inficietur, scio nemi-

neminem, conditoribus divinos etiam honores habitos, paullo ante, ubi de statua Autolyçi, didicimus, quare si nihil foret præterea, in monetis coloniarum primum ex Carica Mileto deductarum, cujusmodi Amifus, aliud caput, quam Mileti nostri, nec superstes ipse Sarpedon proculdi voluisset unquam, id quod demonstrandum potissimum adsumsi.

Ast graviora sunt alia, quæ nobis forsitan viam ad reliqua averfæ partis signa explicanda etiam sternent. Quis Milesios Cretenfes conditoris sui tam incurios existimabit, si Mileti ipsam infantiam alia quædam ejusdem insulæ civitas heroico cultu est profecuta. Refert ex Nicandro Antoninus Liberalis loco superius indicato: *Απόλλωνος καὶ Ακακαλλίδος τῆς Μίνω θυγατρὸς ἐγένετο παῖς ἐν Κρήνῃ Μίλητος: τῆτον ἢ Ακακαλλίς δείσασα Μίνω ἐξέβαλεν εἰς τὴν ὕλην, καὶ αὐτὸν ἐπιφοιτῶντες λύκοι, βελῆ Ἀπολλωνος, ἐφύλαττον, καὶ ὄρεγον παρὰ μέρος γάλα.* In Creta Miletus ex Apolline & Acacallide Minois filia est natus: eum a matre Minois metu in silva expositum lupi frequentantes non solum jussu Apollinis custodiverunt, sed lacte præbito nutriverunt per vias etiam.

Neve de alio, quam de nostro, sermonem esse, quis dubitet, subjicitur, eum, ut flagitium a Minoe intentatum evitaret, fuga in Cariam suscepta, Miletum urbem condidisse; εἰς Καρίαν ἀποδιδράσκει, καὶ πόλιν ἐνλαυθεῖ κλισίας Μίλητον κ. γ. λ. Inspiciantur iam Cydoniatarum numi, & sub imperatoribus etiam nobis puerum a lupa lactatum re præsentabunt, ejusmodi numi in solo Vaillantio sub Augusto, Claudio, Nerone, Domitiano &c. consignantur. Ve-

rum liceat illis inhærere, in quibus caput imperatoris anticam partem non obsidebat, tum vero in postica aut lunam crescentem solam, aut hanc cum astro ita intueor, ut idem signum in numo Amiseno, aliisque nequaquam ab origine Mithradatum Persica (quam Haymii conjecturam iam obelo fixi) peti debere existimem, sed id ipsum Cretam sapere existimem.

En ut argumentationem instruo: per Cl. Haymium numus Amastræos cum epocha, per me numi Pontici cum pharetra, & epocha item, Mithradates præcedunt, quia ergo tam in numo Pharnacis avi Mithradatis Eupatoris apud Vaillantium *Hist. Regg. Ponti pag. 52.* ex museo M. ducis Hetruriæ relato, quam in ipsius Mithradatis Eupatoris numis eadem astra se obijciunt, horum, aut religio, aut indicium anteriora aliqua tempora respicit, & forsan ipsam coloniarum originem.

Si Miletum Ionicam considero, astrum illud, quod in posterioribus ejus numis cum leone per errorem Colchis attributum est, sane ad Dydinæum Apollinem referri poterit, utpote cujus templum iam ante exactos ab Ionibus Cretenfes teste Pausania *L. VII. c. 2. pag. 525.* constitutum erat; Ast quomodo vicinam Dianam Ephesiam, de qua idem commemorat, ad lunæ crescentis signum adtrahemus? nunquam istiusmodi combinationem probabili argumento stabilitam videre me memini.

Fateor, alicui dei Luni in mentem venire posse, qui Cabiris summa religione colebatur teste Srabone *L. XII. pag. 557.* Ἐλίμνησαν δ'οἱ βασιλεῖς τὸ ἱερόν τε ἄλο ἕως εἰς ὑπερβολὴν,

βολὴν, ὥσε τὸν βασιλικὸν καλέμενον ὄρκον τέλει ἀπέφηναν τύχην βασιλείας, καὶ Μῆνα Φαρνάκου. *Usque adeo id fanum re- ges venerati sunt, ut jusjurandum, quod regium dicitur, his verbis conciperetur: per regis fortunam, & Lunum Pharnacis.* Verum quis non videt, iterum de regibus mentionem hic fieri, quibus Amisenum meum numum antiquiorem existimo, disertis enim verbis Strabo templum ἱερὸν Φαρνάκου καλέμενος, quod *Pharnacis dicebatur*, nominat.

Dicam, quod sentio: malletem Tauricam Dianam ad- cersere, scribit enim Pausanias *L. III. c. 16. pag. 249.* διαμεμένικεν ἔτι καὶ νῦν τηλικῶτο ὄνομα τῇ Ταυρικῇ θεῶ, ὥσε ἀμρισβλήσοι μὲν Καππάδοκες, καὶ οἱ τὸν Εὐξεινον οἰκῶντες τὸ ἄγαλμα εἶναι παρὰ σφίσιν. *In hanc diem tam celebre est Tauricæ Dianæ nomen, ut Cappadoces cum Ponticis, apud utram gentem signum sit, inter se certent.* An enim tam humiles nobis Græcarum illarum urbium ejus temporis cives fingemus, qui, si etiam numi Amiseni moles, & cælatura congruerent, victoris religiones illico ita amplexi fuissent, ut moneta suis in officinis cusa turpem servitutem palam faterentur?

Majore contentione hæc disputo, quia de Sinope apud Strabonem *L. XII. pag. 545.* lego: ἐδέλευσε Φαρνάκη πρό- τον, eam nonnisi sub Pharnace (primo nempe) libertatem amisisse; Eadem fata haud dubie tum experta fuerit Amisus, de qua quidem nihil in historicis adnotatum invenio; Et hæc forsan infortunium suum, etiam epocha constituta, cujus annus XII. tum fluebat, publico in ære ad Græci nominis perpetuum dedecus posteris transmiserit?

Omnes hos scopulos effugio, dum, quemadmodum caput, & pharetram, ita astra etiam Cretico ex fonte, atque ipsis ex numis haurio. Per solem seu astrum Apollinem designari, ut in vulgus notum est, ita nemo negaverit, a Cydoniatis monetariis illud quam aptissime suis numis insertum, qui enim Apollinis filium a lupa lactatum suo in ære cælarunt, an non percommode patrem, cujus imperio ex Nicandri superius laudati, sententia a vorace hoc grege & custoditus, & nutritus fuit, averfa numi parte conjunxerint? Quid quod in Milesiorum numifmate apud Arigonium medium item astrum præ vultu capitis galeati repræsentetur, & forsan lunæ cornua videremus etiam, si edacitatem temporis effugisset numus.

De lunæ signo priusquam agam, amicitiae illud vinculum dissimulare non possum, quod Cydoniatis persuaserit, ut fata Miletii sua in pecunia ferirent. Omnes conveniunt, oppidi hujus conditorem Cydonem fuisse, quem et si ex Arcadia adcerfat Pausanias *L. VIII. c. 53. pag. 707*, fatetur tamen: Κρήτες δὲ ἐχ' ὁμολογεῖντες τῷ Τεγεαίων λόγῳ Κύδωνα μὲν Αἰακαλλίδος θυγατρὸς Μίνω, καὶ Ἐρμῆ. *Cretenses vero a Tegeatarum narratione dissentientes Cydonem Acacallidis, Minois filia, ex Mercurio filium adserere.* Idem confirmat Alexander *L. I. Cretic.* a Scholiaste Apollonii Rhodii *L. IV. Argonaut. V. 1492.* relatus Τῇ Αἰακαλλίδι συνελθεῖν φησι, τὸν Ἐρμῆν, καὶ τὸν Απόλλωνα· καὶ ἐκ μὲν Απόλλωνος γενεθαι Νάξον, ἐκ δὲ Ἐρμῆ Κύδωνα· ἀφ' ἧ ἡ πόλις Κυδωνία καλεῖται. *Mercurium, & Apollinem dicit cum Acacallide consuetudinem habuisse: & ex Apolline quidem genitum Naxum, Cydonem vero ex Mercurio: a quo Cydonia oppidum nomen habet.* Similia ex eodem fonte leges agud Scholia-

lasten Theocriti *Idyl. VII. ad v. 12.* Fratres igitur ex matre erant Cydon & Miletus, idque Cretensium communi, & in prisca monumentis fundata opinione.

Jam ad lunam; Britomarten, seu Dictynnā respicere pene certus sum, si Cydoniatarum situm, denique universæ Cretæ religiones confidero. Per lunam eam designatam docet nos Virgilius in Ciri, ubi *v. 4. & 5.* ita canit:

*Alii, quo notior esses,
Dictynnā dixere tuo de nomine lunam.*

Superfedeo hic pluribus de Britomarte, quæ de minus forsā aliquibus noto numine dicenda forent, ad numum Polyrrheniorum, inferius exhibendum, differo, in comprobanda cum Cydoniatarum, tum Cretensium omnium ejusdem veneratione hic solum elaborandum. Strabo *L. X. pag. 479.* ubi Callimachum corrigit, qui Dicten montem Cydoniæ admovet, ita: Τῆς μέντοι Κυδωνίας ἕρος ἔστι Τίτυρος, vel ut alii legunt, τύρος, ἐν ᾧ ἱερόν ἐστι ἐ Δικταίων, ἀλλὰ Δικτυναίων. Mons Cydoniæ est Tityrus, vel Tyrus, inque eo templum non Dictæum, sed Dictynnæum. De eadem hac æde laudatus ante poeta *Hymn. in Dianam v. 200.*

*Ἀρυσήσαντο δὲ βωμῆς
Ἱερὰτε ρῆζισι.
structis arisque Cydones
Sacra etiam faciunt.*

Ubi observandum, interpretum plures velle, Κυδωνίας hic universum pro Cretensibus esse positos, hos etiam ἀυτοχθόνας indigenas agnoscit Strabo *L. X. pag. 475*; ut tem-

templa alia, de quibus idem, præteream, luculentus est Diodori locus L. V. pag. 236. Θυσιαίστε, καὶ νόων καλασχευαῖς τελιμῆσαι παρὰ τοῖς Κρήσι τὴν θεὸν ταύτην. Deam hanc apud Cretenses sacrificiis, & templorum substructionibus cultam esse. Pausanias vero L. II. c. 30. pag. 181. Σεβασσι δὲ ἐ Κρήτες μόνον. Eam non Cretenses solum venerantur. L. III. c. 14. pag. 240. velut καὶ ἔξοχην Cretensium Britomartin eandem nominat, per ejus nomen publicum jusjurandum conceptum esse a civibus Cydonia multum diffitis, alibi ostendam.

Ut omnia exhauriam: in eo etiam adhærescere posset aliquis, cur idem χαραγμα a pluribus, & forsitan omnibus Ponti urbibus adhibitum, an has inter conventus aliquis, ut inter Ætolos, & Achæos coaluit? id ipsum suspicabar primum, verum cum ejusmodi societatis apud scriptores ne vestigium quidem reperirem, in coloniarum deductarum progenie conquiescendum est, de quarum in retinendis metropoleos signis consuetudine, ne dicam, constantia antiquarii convicti sumus. Certissimam vero hanc in rem fidem suam interponit Strabo L. XIV. pag. 635. de decoribus Mileti loquens: μέγιστον δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀποίκων ὅτε γὰρ Εὐξείνου πόντος ὑπὸ τέλων συνάγουται ΠΑΣ. *Maximum vero coloniarum deductarum multitudo, etenim Euxinum Pontum OMNEM incolis Milesii frequentaverunt.*

Ut quam paucissima singillatim dicam, Sinopen, cujus numum cum pharetra suo loco proferam, eorundem coloniam Strabo cum aliis adferit L. XII. pag. 545. Ἐκλήσαν μὲν ἐν αὐτὴν Μιλήσιοι. Hanc Milesii condiderunt. A Sinopen-

nopenfibus propagatæ sunt Trapezus, Cerafus, & Cotyora te-
 ste Xenophonte *L.V. de expeditione Cyri pag. 355.* Sinopenfes ibi
 oratores pro Cotyoritis in hunc modum loquentes inducit: Κο-
 τυωρίται δὲ ἔλοι εἰσὶ μὲν ἡμέτεροι ἄποικοι, καὶ τὴν χώραν ἡμεῖς
 αὐτοῖς ταύτην παραδεδώκαμεν βαρβάρως ἀφελόμενοι, διὸ καὶ
 δασμὸν ἡμῖν φέρουσιν ἔτοι τεταγμένον, καὶ Κερασέντιοι, καὶ
 Τραπεζέντιοι ὡσάντως. *Cotyorata vero hi a nobis in coloniam
 deducti sunt, qui eis etiam agrum hunc barbaris ademtum
 tradidimus, atque propterea quoque nobis vectigal constitutum,
 ut Cerasuntii & Trapezuntii pendunt.*

Id hic obiter quæro, an cum mos in Ponto sub an-
 num A. X. 401, quo Xenophon reliquos de ἑκκισσὶ Græ-
 corum a Cyri junioris exercitu per has regiones reduxit,
 cum, inquam, mos obtinuerit, ut deductæ coloniæ matri
 urbi tributum penderent, an non probabilius sit, eas mul-
 to leviolem etiam illam obsequii contestationem præstitisse,
 qua idem in signanda moneta typarium retinebant? aut alio
 typo Trapezuntinum numum nobis repræsentat Goltzius;
 cedo! quam diversa alia in Amisenis & Sinopenfibus
 conspiciamus? neque tamen ante Sinopensem meum
 cum pharetra, ejus urbis productus est aliquis; Quamdiu
 eodem instrumento insignis Laodicenus Arigonii numus la-
 tuit? Ceterum quod ad diversas illas, seu metallum & cæ-
 laturam, seu imagines spectes, ejusdem urbis Ponticæ mo-
 netas adinet, atque illas præcipue, quæ percussa ægide
 pluribus sunt communes, ubi Sinopensem proferam, ad-
 tingam aliqua, cum hic sub manu nata materia ne cogi-
 tanti quidem ad plures iam paginas excurrerit, atque de
 epocha præsentis numi præterea dicenda sint aliqua.

Cl. Haymio ætas numi Amastreos diffuasit, ne annis ibidem signatis initium in Mithradatis regno quæreret, gemina est mei numismatis conditio, quod cum ea, qua depictum est, diametro crassitiem in margine captam, unius lineæ & semis cum tribus punctis conjungit, ipsaque cælatura antiquius aliquod tempus spirat, quare ut laudatus antiquarius initium æræ Amastreos ad Seleuci Syriæ regis post sublatum Lyfimachum annos constituit, ita Amisenæ etiam exordium ab anno Seleuc. 32. A. X. 281. duendum existimo, idque cum propterea, quod epochæ in numis Græcis signatæ exemplum ante Seleucidas, chronicarum harum notarum fere autores, nec videre, nec legere me memini: tum quod huic temporis aptissime congruit; rem ex Memnone apud Photium declarabo.

Narrat c. X. pag. 714. Τὸς Ηρακλεώτας πειδομένους τὴν ἀναίρεσιν Λυσιμάχου - - - τάσ τε γνώμας ἀναρρῶνυθαι, πρὸς τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀνδραγαθίζεθαι πόθον, ἣν δ' καὶ π' ἔτεσιν ὑπὸ τε τῶν ἐμφυλίων τυράννων, καὶ μετ' ἐκείνους ὑπὸ Λυσιμάχου ἀφῆρυντο. *Heracleotas, audita Lyfimachi morte, animos confirmasse, atque masculos omnes spiritus in desiderium recuperandæ libertatis conlegisse, quam per LXXXIV annos tyranni domestici, & post eos Lyfimachus ereptam tenuerant.* Ad postrema potissimum verba adtentionem defigo, arbitrorque, nec alias Ponti urbes benigniorem expertas hunc principem.

Retulit idem: Ἐν τέτρω δὲ Σέλευκος Αφροδίσιον πεμπει διοικητὴν εἰς τε τὰς ἐν Φρυγίᾳ πόλεις, καὶ τὰς ὑπερκειμενας τῇ Πόντι. Ὁ δὲ διαπραξάμενος, ἃ ἐβέλετο, καὶ ἐπαυῶν τῶν μὲν ἄλλων ἐν ἐπαίνοισι ἦν, Ηρακλεώτων δὲ κατηγόρει

ρει, μὴ εὐνοικῶς ἔχειν τοῖς τῆ Σελεύου πράγμασι. *Sub hæc Seleucus procuratorem Aphrodisium* (pessime hic vertit Schottus: *in oppida Phrygiæ, quæ adjacent Ponto, apte vero Cl. Gedoyne Mem. de l'Acad. des Inscri. T. XIV. pag. 291. & dans celles, qui étoient le long du Pont) & ad illa, quæ ultra Ponto adjacent, dimittit. Hic rebus, quarum causa venerat, confectis redux in aliarum quidem civitatum laude prolixus fuit, Heracleotas vero animi a Seleuco averfi adcusabat.*

Ecce tam promptis in Seleucum studiis fuissent urbes Ponticæ, nisi ante ab Lyfimacho obpressæ libertatem recepissent? existimo enim, has, si liberæ fuissent, magis repugnaturas, quam Heracleotas ipsos, cum quia hi tot annorum adfuetudine jugum jam ferebant minus inique, tum quia alias finitimæ Ponti urbes, exemplo doctæ, æque tristia sibi fata ab Seleuco inpendere, prudenter metuere debebant.

Quare cum ipsi Heracleotæ Seleuco, quamvis sibi ante gravius irato, vivo libertatem obtinuerint exulibus receptis, ut sub finem ejus capitis testatur Memnon: *Καὶ οἱ Ηρακλεῶται τὸν εἰρημένον τρόπον τῆς παλαιᾶς εὐγενείας τε, καὶ πολιτείας ἐπέλαμβάνοντο.* Hoc igitur modo in antiquum nobilitatis, & gubernationis statum se vindicarunt; eundem favorem aliis post Lyfimachi obpressionem obtigisse, atque eam ob rem constitutam fuisse æram, dubitare non finit civitatum ejus temporis usus.

Quousque vero se hæc epocha porrexerit, numerorum & historicorum testimonio destitutus adfirmare non ausim,

id unum confirmationis loco adjicio, ex duplici æra Sinopenfi, altera V. C. 684, altera 709. a Frœlichio nostro demonstrata conjici, ut epochas mutabant facile, ita fere a libertatis recuperatæ gloria, aut beneficio pari easdem duxisse.

ARADIORUM.

I. Caput Solis radiatum.)(ΑΡΑΔΙΩΝ. ΕΟΤ. *Aradiorum.* anno CCCLXXV. Navigium aut calathus, ex quo spicæ duæ cum plantæ alicujus ramusculo eminent. *Tab. I. N. 8.*

II. Caput muliebre turritum.)(ΑΡ in monogramma contractum; Navis cum propugnatore armato ad proram, in area clavæ, aut spicæ signum. *Tab. I. N. 9.*

Moneta, quam primam indicavi, numophylacium Cl. Ilgneri ornat, & signis utriusque partis, & epocha spectabilis. Etsi Aradiorum antiquitas, urbis in insula parvo freto a continente Phœnices dirempta situs notus est omnibus, non pauca tamen ad eruditionis fines proferendos ejus occasione me in lucem protracturum spero. Ab epocha, quæ hætenus fluctuat, exordiar: Non unam, sed duas huic urbi epochas, & quidem eodem in numo signatas tribuerunt Begerus & Spanhemius *Thef. Brand. T. I. pag. 405. & seqq.* nempe recentiore unam, quam ille, quemadmodum Harduinus, cum Seleucidarum initium idem habuisse suspicabatur: hic vero ad annum V. C. 494., vel 495 retulit: altera antiquior Inlusterrimo antiquario ad tempora Darii nothi adscendere videbatur.

Neu-

Neutrum errorem errassent. Viri eruditissimi, nisi uni fere numo conjecturas suas superstruxissent. Id antequam demonstrarem, placuit laterculum epocharum, quæ in numis sine imperatoris capite editis ad meam notitiam pervenerunt, subjicere museis adscriptis.

Epochæ.		<i>Literæ infra vel supra eas positæ.</i>		<i>Musea & Autores.</i>
	BMP. 142	ZN.	57	Theupoli.
	BNP. 152	Θ OC.	299	Theupoli. Begerus.
	ΘΞΡ			Spanheim apud Begerum ex museo Princ. Chigii.
I	POΔ. 174	ΦΞ	560	
		CN	250	
		---	---	
		NQP		
II	POE. 175	KN		
		ΠC	280	
		---	---	
		M9		
III	POE. 175	KN		
		ΠC	280	
		---	---	
		P9	190	

	<i>Epochæ.</i>		<i>Literæ infra vel supra eas posita.</i>		<i>Musea & Autores.</i>
IV	ΠΠΔ	184	BC Δ ---	202	Tab. XI. Vaillant <i>Hist. Reg. Syr.</i> <i>pag. 344.</i> Theupoli Recueil de Med. de Rois &c. <i>pag. 83.</i> Noſter <i>ex museo Ilgne-</i> <i>riano.</i>
V	ΠΠΣ	186	AC ΔΥ ---	201 404	
			EωM	945	
	ΕϞΡ	195	AΣ	201	
	ZϞΡ	197	AN	51	
	ΘΚC	229			
	EOT	375			

Hoc si præ oculis habuissent laudati duumviri, profecto nunquam ad Darii nothi tempora eluctari placuisset, ex solis enim a Frœlichio adductis liquet, literas tam superiores, quam inferiores ad numeros, atque adeo ad epocham referri non posse, cum quod nonnunquam duæ jungantur decades, ut numo I. NϞ. II. MϞ. III. KN., tum quod, si numeri forent, annis alterius certæ epochæ crecentibus, hos profecto augeri oporteret etiam, verum contrarium liquet ex numis I & II, ubi genuinæ epochæ caracte-

racteres unitate solum discrepant, item numo IV, & V binario diversis, seu superiores, seu inferiores in iis notas combines, nihil incrementi, distorta videbis omnia.

Duo hic ex me quæret lector benevolus, ecquid porro hæ notæ, literæve sibi velint, deinde, quid ad Aradum faciant numi, quos Frœlichius Cl. Liebeum secutus, Cleopatrarum trium regum Syriæ uxori, quatuor matri attribuit. Quod primum adtinet, Davum me non Oedipum cum Frœlichio profiteor, id tamen suspicor, aliquas harum sparsarum, atque male depictarum literarum, præsertim existimatum illud 9 caudula magis curva, literas esse Phœnicias, quam conjecturam plures aliquando producti numi, ut spero, confirmabunt.

De altero hoc habe: numos hos de industria produxi, ut de Frœlichii lapsu monerem, qua in re id ago, quod magister meus optimus ageret, si vixisset hætenus, qui enim ejus libros triverit, non uno in loco, ubi meliora doctus fuerat, sincera facilitate sententiam mutasse, observabit. Idem hic evenit, nihil enim cum Cleopatra, nihil cum æra Seleucidarum commune habere hocce numos luculenter nos docuit autor anonymus libri: *Recueil de Medailles de Rois, qui n'ont point encore été publiées, ou qui sont peu connus a Paris 1762.*, nam pag. 83. plures simillimos cum aliis numerorum notis in classe urbium dum adfervari testatur, qui ob similitudinem numorum Aradiorum sub augustis cusorum, seu bovem, seu caput & cælaturæ rationem spectemus, omnium consensu huic urbi adtribuendi sunt, unum geminum cum Frœlichianis, atque integerimum epocha CKΘ seu 229 insignem commemorat, cuius

jus anni characteres ad æram Seleucidarum exacti, quia in tempus morte Cleopatrarum 38 annis posterius incidunt, liquidissime demonstrant, Frœlichium vestigiis Liebei, & paucorum numorum conspirantibus numerorum notis deceptum, neque in his Seleucidarum, qua utebatur Cleopatra, sed propriam Aradiorum æram percussam esse, de qua mox.

Parte laboris in refutando altero Begeri errore me iam liberavit Emin. Norisius dum *Op. T. II. Diss. IV. de epoch. Syromac. col. 454. & seq.* ostendit, Aradiorum epochæ initium, nec ultra annum V. C. 494. in anteriora tempora removeri, nec in posteriora anno V. C. 496. rejici posse, ut adeo æræ exordium inter annos 494. & 496. fluctuet, etsi vir eruditissimus in annum 495. magis propendeat. Quam hic optarem, ut vel Ilgnerianus numus annum unitate majorem præferret, vel ut constaret, eundem post Augusti mensis medium percusum, tum enimvero pro anno 494 pronuntiandum esse, me effecturum considerem ex antica præsentis numismatis parte.

Ita nempe mecum: Solis, seu Phœbi caput præfert numisma; quis antiquariorum ignorat, Orientem non raro hoc signo denotari? atque dum de Trajano res est, quam maxime, cujus honori plures hoc typo monetæ, & forsitan ab ipsis Aradiis procusi fuerint; singularis sane, neque hæcenus editus numus aureus in museo Perinl. de France adservatur, in cujus averfa facie figura eadem cælata, qui numus, quia titulum Parthici etiam consignatum habet, postremis duobus annis (ut iam Norisius confecit) feriri debuit. Cedo! quid his imaginibus volebant aliud officiosarum ci-

vita-

vitatum monetarii, quam principi optimo factas per orientis provincias expeditiones gratulari, feliciores augurari alias?

Finge iam, Hadrianum ad finem vergente anno Aradiorum CCCLXXV (id quod fieri debet, si initium æræ cum Norisio adfigitur anno V. C. 495.) nempe V. C. 870. II. Augusti adivisse imperium, an non Aradii, aliive cives principi insultasse, dicendi erunt, qui Orientis signo numos procudissent, cum fluente eodem anno Juliano, Hadrianus retractis illico ex Armenia, Affyria, Mesopotamia copiis, tantis impensis, tanto sanguine partas provincias abdicaverit? Sed quorsum hæc inquires? Viam ad epocham probabili conjectura stabiliendam conplanatam habebit is, cui numus nostro geminus eo, quem optaveram, anno signatus obtigerit, et si nullus Hadriani cum anno Aradiorum 375, aut Trajani cum notis 376. in lucem proferretur unquam.

Quæ in postica parte cælata objiciuntur, discutienda superfunt; cum numi hujus urbis alii, tum altius quoddam versus epigraphen rostrum naviculam potius, quam calathum exhiberi mihi persuadent. Ut fertilitatem alias spicæ indicant, ita moneo, ne quis agros in insula quærat, ita enim nobis eam depingit Strabo L. XIII. pag. 753. *Ἐστὶ δὲ πέτρα περίκλυτος ὅσον ἐπὶ τὸν κύκλον σαδίων πλήρης καλλιαικίας τοσαύτη δ' ἐνανδρία κέχρηται μέχρι καὶ νῦν, ὥστε πολυρόφους οἰκῆσι τὰς οἰκίας. Est autem saxum a mari circumfusum septem fere stadiorum ambitu: tanta tamen hominum multitudine hodie etiam frequentatur, ut domus plurimum contignationum inhabitent.* In eandem sententiam Mela L. II. c. 7. ubi de

H
medi-

mediterranei infulis agit. *Aradus etiam in Phœnice est parva, & quantum patet, tota oppidum.*

Scio quidem ex perfugio virorum potentia & auctoritatis summæ magnam objectæ continentis partem adaccessisse, ita enim indicato loco Strabo: *ὡς ἐκ τῆς χώρῃς ἐκ-
τήσαντο τῆς περσικῆς πολλὴν, ἧς τὴν πλείων ἔχουσι καὶ νῦν.* Hinc factum ut magnam oppositæ regionis partem obtinuerint, cujus maximum tractum etiam nunc possident. Verum, quia multum hæsito, an hic terrarum tractus, qui juxta recentiora itineraria in plano se ad XII. in longum, ad VI. leucas in latum extendit, adeo ferax fuerit, ut vel tantæ multitudini in scopulo habitanti annonam, quantum satis est, præberet, non tam soli ubertatem (nisi forsan Ægyptiorum more annos magis fertiles in ære consignassent) quam commercium celebrari hic arbitror.

Ipse hæc mea conjectio difficilliore reddit plantæ adstitutæ explicationem, quæ universim in numis repræsentatæ non tam facile ad Cl. Linnæi systema redigi possunt, etenim urbs commerciis florens unde demum cunque eas adportare poterat. Si quid tamen audendum est, eam ad rem unguentariam adhibitam, atque cœnanthen esse existimarem potius, quam vitem suis botris turgidam, cum horum ad spicas cælatas nulla proportio.

De cœnanthe ita Plinius L. XII. c. 28. *Est autem vitis labruscæ uva, colligitur, cum floret, id est, cum optime olet. atque in cados conditur.* De eadem loquens Dioscorides L. V. c. 5. opinionem magis confirmat, ait enim: *καλλίστη δὲ γίνεται ἐν Συρίᾳ, καὶ Κιλικίᾳ, καὶ Φοινίκῃ.* *Optima vero*

vero in Syria, Cilicia, & Phœnice provenit. Commercio in Græciam utilissimam fuisse ex Athenæo conficio, qui cœnanthinum unguentum commemorans adjicit: ἐν δὲ Ἑλλάδι ἐ γίνεσθαι διὰ τὸ ἄοσμον. unguentum hoc in Græcia non confit, quia inodora cœnanthe.

Si quis tamen fructus pro floribus ex ramusculo pendulos sibi videre videretur, myrobalanum indico ex laudato Plinio c. 21. ubi: Troglodytis, & Thebaidi, & Arabiæ, quæ Judæam ab Ægypto determinat, commune est, nascens unguento, ut ipso nomine adparet, quo item indicatur & glandem esse arboris, heliotropio - - - - simili folio, fructus magnitudine avellanæ nucis. Ex his in Arabia nascens Syriaca adpellatur. Nempe quia a Phœnicibus alias in regiones deportabatur, ut fabam Cabue seu Mochanam a Batavis ex America advectam, Hollandicum Caffè dicimus.

II.

Posterior numulus ex modica mea penu protractus id fere præstantiæ habet, quod in Gesneri collectione abest, neque signorum explicatio operam adcuratiorem exigit. Caput turritum paucis forsan aliis oppidis meliore jure competere, supra ex Pomponio vidimus; Rem nauticam, a Sidoniis oriundos, diligentissime coluisse Aradios, præter sacros scriptores testatur pro recentiore etiam ætate Strabo libro indicato pag. 754. Προσέθεσαν δὲ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ καὶ πρόνοιαν, καὶ φιλοπονίαν πρὸς τὴν θαλαττῆργίαν. Huic vero felicitati (qua Seleucidarum tempore florebant) & providentiam addiderunt, & rei navalis studium.

Ut navis iam in portu est, ita mox propugnatorem ex prora militem etiam salvum præstabo.

Non illam solum, quæ lucris intenta est, nauticam, sed bellicam etiam coluisse generosos cives, ut alia omit- tam, satis declarat legatus Antiochi III. regis Syriæ ad Quintium Cos, qui dum vires ejus navales deprædicat apud Livium *L. XXXV. c. 49. dextrum*, ait, *cornu Sidonios, & Tyrios: sinistrum Aradios, & ex Pamphylia Sidetas tenere, quas gentes nullæ unquam nec arte, nec virtute navali æquassent*. Fateor huic orationi non parum ex milite glorioso inspersum esse, neque tamen Quintius Aradiorum, aut aliorum classiarium sociorum probatam virtutem, sed legati mendacia, velut harum gentium classibus rex adju- tus esset, explōsit.

An numus hic Gerostrati postremi Aradiorum regis ætati, qui se Alexandro dedit, ut ex Arriano *L. II. c. 13. pag. 83.* discimus, conveniat, pronunciare quidem non ausim, artificium tamen & cælatura antiquitatem spirat, & forsan si numum Philippi Arrhidæi fratris Alexandri M. hac in urbe, eodemque cum monogrammate, & navis ty- po percussum ad manus haberem, res decideretur; hujus principis numum commemoro, quia, ut erudite monet Cl. Anonymus *Recueil de Medailles de Rois &c. pag. 10.*, hi foli tuto ei adtribui possunt, cum Philippus II. nunquam eo usque arma sua protulerit. An, quod in area navi im- minet, clava, an arista sit, distinguere non potui, quid- cunque demum fuerit, monetarii arbitrio positum signum existimo.

HIPONIENSIUM.

Caput Jovis laureatum, & barbatum. ΔΙΟΣ. *Jovis*
)(ΠΙΩΝΙΕΩΝ. *Hiponiensium*. Vas ansatum inferius con-
 vergens, astrum, & caduceus. *Tab. I. N. 10.*

Inde ab edita Cl. Goltzii Magna Græcia unicum hu-
 jus civitatis numum habuimus; tantam penuriam, nescio,
 qua aut fossionis cessatione, aut temporis iniquitate indu-
 ctam mirifice recreare debet moneta ex eodem Igneria-
 no museo, ut orthographiæ ratione, & signis alia, ita viri-
 di æris crusta eleganter convestita. Crescit ejus pretium
 ex ipso typo, qui vel tacentibus historicis ejus remotam
 originem prodit. Quando Hiponium condita fuerit, nus-
 quam adnotatum reperi; Gelonis Syracusani tempore, at-
 que adeo A. X. 491. iam floruisse suadet Duris apud A-
 thenæum L. XII. pag. 541. *Ἐ seqq. Δῆρις δὲ ἐν τῇ δεκά-
 τῃ τῶν περὶ Ἀγαθοκλέα καὶ πλησίον Ἰππώνια πόλεως ἄλσος
 τι δεικνύσθαι κάλλει διαφέρον, καὶ καλάρρυτον ὕδασι, ἐν ᾧ καὶ
 τόπον ἰνὰ εἶναι καλέμενον Ἀμαλθείας κέρασ, ὃ τὸν Γέλωνα
 καλασκεύασαι. Duris L. X. historia Agathocleæ scribit, ad
 Hipponium ostendi nemus peramæna pulcritudine excellens,
 aquis inriguum, in quo Gelo ædificatum ab se locum cornu A-
 maltheæ nominaverat.*

Conditores Locrenses indicat Strabo L. VI. pag. 256.
Ἰππώνιον Λοκρῶν κλίσμα. Sed quos illos; an qui ad Par-
 nassum Phocidi incumbebant? an qui iam in Oenotriam de-
 ducti ad Zephyrium promontorium Magnam Græciam in-
 coluerunt, Epizephyrii propterea dicti? Vicinia sane pro

his pronuntiat ; suadet id exemplum Crotoniatarum, quos Terinæ eodem in litore, etsi in obposito habitabant, conditores facit Plinius *L. III. c. 5. pag. 185. edit. Hard.* Addicit etiam ætas, nam eodem Strabone teste *pag. 259. μικρὸν ὕστερον τῆς ἀπὸ Κρότωνος, καὶ Συρακοσίων κτίσεως ἀποικισθέντες ὑπὸ Εὐάνθης. Colonia ab Evantbe non multum post Crotonem & Syracusas conditas deducta;* quarum urbium foundationem ad annum *A. X. 710.* vulgo referimus, atque adeo tempus sufficiens fundandæ ad finem Terinæum colonix intererat.

Quamvis fatis apte hæc consentiunt, dubium tamen mihi suboritur ex diversis scriptorum sententiis de ipsa Epizephyriorum origine, quod numi præsentis typus etiam auget; Notum est Græcam Locridem in tres gentes tributam fuisse: Opuntios, Epicnemidios, & Ozolas. Ab his postremis Tyrrhenum litus frequentatum esse, fatis acriter disputat Strabo loco indicato. *Λοκρῶν ἀποικοὶ τῶν ἐν τῷ Κρισσαίῳ Κόλπῳ - - - - - Εφορὸς δ' ἐκ ἑνὸς τῶν Οποντίων Λοκρῶν ἀποίκης φήσας. Locrorum in Crissæo sinu habitantium colonia. - - - - - Hallucinetur vero Ephorus, qui eos ex Opuntiorum agro venisse narrat. Ejus opinionis non uno loco est Eustathius scilicet in Dionysii v. 364. & Iliad. II. V. 531. ubi: οἱ Εσπέριοι καὶ Οζολαὶ ἐκαλέοντο - - - οἰκῆντε κατὰ Κρισσαῖ πεδίον, ὑφ' ὧν ὕστερον καὶ ἀποικία εἰς Ἰταλίαν ἐστάλη. Hesperii etiam Ozolæ dicebantur - - - - - juxta Crisæum campum habitantes, a quibus postea colonia in Italiam missa est.*

Pro Epicnemidiis faciunt poetæ Latini, Virgilius quidem *Æneid. L. III. v. 399.*

Hic

Hic & Narycii posuerunt mania Locri.

Ovidius vero *Metam. L. XV. v. 703.*

Romechiumque legit, Caulonaque, Naryciamque.

Narycium urbem Plinius inter Epicnemidarum oppida recenset *L. IV. c. 7. pag. 198. Narycion, Alope, Scarphia.* Eiusdem sententiæ est Diodorus Siculus *L. XVI. pag. 437.* Φάυλλος δὲ στρατεύσας εἰς Λοκρὲς ἐπονομαζομένης Ἐπικνημιδίας τὰς μὲν ἄλλας πόλεις ἐχειρώσατο πάσας, μίαν δὲ τὴν ὀνομαζομένην Ἀρύκαν διὰ προδοσίας νυκτὸς παραλαβὼν κ. ἧ. λ. Phayllus vero, cum exercitum adversus Locros cognomine Epicnemidios duceret, urbes alias omnes vi subegit, unam vero Arycam dictam dum nocturna proditione obtinisset &c.

Idem *L. XIV. pag. 301.* de Ismenia Thebano loquens eiusdem cum peculiari aliqua, quæ huc facit, observatione meminerat: Στραλοπεδέουλος αὐτῆ εἰς Ἀρύκας τῆς Λοκρίδος, ἐξ ἧς φασὶ τὸν Αἴαντα γεγενῆσθαι κ. ἧ. λ. *Cum castra metatus esset ad Arycas Locridis, qua in urbe Ajacem ortum dicunt, &c.* Placuit hunc etiam locum adducere ob geminum Strabonis *L. IX. pag. 425.* Αἴας ὁ Λοκρὸς πατρίδος ὧν ὡς φασὶ Ἀρύκε. *Ajax Locrus Aryca urbe natus.* Omnia enim hæc loca in mendo cubare, legendumque Νάρυκα, Ναρύκος bene monuit Cl. Salmasius *Exercit. Plin. pag. 48.* etsi in eo labatur, quod Opuntiis eam urbem adscribit, quam cum diferta Diodori autoritas, tum vicinarum urbium Alopes, & Scarphiæ situs Epicnemidiis vendicat, de qua Scarphia Stephanus: πόλις Λοκρίδος τῶν Θερμοπυλῶν ἐγγύς.
Oppi-

Oppidum Locridis vicinum Thermopylis, quo sane nemo unquam Opuntios extenderit.

Tertia opinio hos ipsos Opuntios, ut supra de Ephoro vidimus, Epizephyriorum conditores fuisse contendit, atque huic præ aliis adcedendum esse arbitror, quantumcunque a Strabone vapulet Ephorus; geographi ceterum adcuratissimi sententiæ, quia nulla ratione subnixæ obpono Scymnum Chium centum & amplius annis superiorem, is in sua περιγήσει, v. 311. ita:

Οἱ δὲ λεγόμενοι
 Επιζεφύριοι πλησίον κείνῃαι Λοκροί.
 Et v. 315. Εἰσι δ' ἄποικοι τῶν Οπενλίων Λοκρῶν,
 Ἐνιοὶ δὲ Λοκρῶν φασὶ τῶν ἐν Οζόλαις.

*In proximo jacent
 Epizephyrii, qui solent dici Locri.
 Sed hi migrarunt ex Opuntiis Locris,
 Quidam colonos ast volunt ex Ozolis.*

Videmus hic geographum Chium cum Ephoro aperte sensisse, etfi alteram quoque opinionem velut minus probabilem subjiciat; Quid enim cedo! aliud sibi vult illud Ἐνιοὶ *Aliqui?* præcipue quia in exordio præmiserat:

Τέλων δ' ὅσα μὲν ἔυσημα' ἐσι, καὶ σαφεῖ,
 Ἐπὶ κεφαλαῖς συλλεμῶν ἐκθήσομαι,
 Ὅσα δ' ἐσὶν αὐτῶν ἔ σαφῶς ἐγνωσμένα
 Ὁ κατὰ μέρος ταῦτ' ἐξακριβώσει λόγος.

Hinc

*Hinc certa, quæque luce se produnt sua,
 Priore semper proferam brevis loco;
 Quæ vero dubia, & nota sunt vulgo minus,
 Sermone carmen subsequens seorsim dabit.*

Quis hic non videt, Ozolas ad ἑ σαφῶς ἐγνωσμένα ad minus certa referendos esse?

Ex quo ipso sic arguo: Ut res gestæ, quæ centum annis propius ad tempus, quo evenerunt, controversæ erant, difficilius posteriore aliqua ætate evolvuntur, nisi monumentum, aut grave argumentum aliquod subpetias veniat, ita in dubio, quo versamur, nudæ adfertioni Strabonis nihil esse deferendum, præsertim cum pro Scymni, & Ephori narratione rationes aliæ subpetant. Rem experiamur: Refert Pausanias, *L. III. c. 19. pag. 259.* idque ex sermone Crotoniatarum Locris vicinorum: Πολέμῃ γὰρ Κροτωνιάταις συνεσπικίλος πρὸς τὰς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκρῆς, τῶν Λοκρῶν κατὰ οἰκειότητα πρὸς Οὐπενίης Αἰάντα τὸν Οἰλέως ἐς τὰς μάχας ἐπικαλεσμένων. κ. γ. λ. *Cum bellum inter Crotoniatas, & Locros Italiæ exortum esset, his ob antiquam cum Opuntiiis adfinitatem Ajacem Oilei velut pugnæ auspicio invocantibus &c.* Unde hæc necessitudo inter populos tanto intervallo sejunctos, nisi quia eodem sanguine prognati Opuntiorum erant κλίσμα? Profecto Pausaniam συγγενείαν cognationem per οἰκειότητα nobis indicare voluisse, vel ex ipso Cononis apud Photium *pag. 431.* errore, quo Ajacem Opuntiorum regem Epizephyriis cognatum scribit, conficitur, quamvis cetera rem gestam nitidius, quam Pausanias persequatur, ita ille: Λοκροὶ μαχόμενοι, ἐπεὶ συγγενὴς αὐτοῖς Αἴας ἦν, ἐν τῇ παρατάξει χώραν κενὴν νεώστιν,

ὡς δὴθεν Αἴας ἐν ἡ παραλάττοιο. *Locri pugnantes, quod eis Ajax cognatus fuit, in structa acie vacuum illi locum relinquere solent, velut ipse eo in ordine confisteret; narrat deinde in bello contra Crotoniatas, de quo Pausanias, Autoleon-tem Crotoniatam per vacuum illud spatium inrumpere conantem a spectro in femore fuisse vulneratum.*

Denique novimus, quam in retinendis suis etiam in publica moneta signis constantes, & religiosæ fuerint ex patria educæ colonizæ; Conferatur iam numi nostri averfa pars cum numo, quem Goltzius in sua Græcia *Tab. XVIII. N. 4.* exhibet, similem plemochoen in utroque conspici-
 mus, ita nominare placuit, quia in Athenæo *L. XI. pag. 496.* legi: ΠΛΗΜΟΧΟΗ σκευος κεραμεῖν βεμβρικῶδες ἐδραῖον ἡσυχῆ, ὃ κοτυλίσκον ἔνιοι προσαγορεύουσιν - - - χρω-
 ται δὲ ἀντὶ ἐν Ἐλευσίνι τῇ τελευταίᾳ τῶν μυσηρίων ἡμέρα - - -
 ἐν ἡ δύο πλημοχόας πληρώσαντες, τὴν μὲν πρὸς ἀνάτολās, τὴν δὲ πρὸς δύσιν ἀνισάμενοι, ἀνατρέψασίτε ἐπιλέγοντες ῥῆσιν μυσηρίων. *Plemochoe vas fictile turbini puerorum lusibus de-
 stinato simile imo pede leniter, modiceque stabili fundatum, quod quidam cotyliscum nominant - - - Eleusine eo ultima my-
 steriorum die utuntur - - - impletas enim plemochoas duas, atque ad orientem unam, alteram ad occasum constitutas inter arcanarum precum recitationem evertunt.*

Idem vas se sistit ad latus Palladis in numo Locro-
 rum a Goltzio ibidem *N. 10.* repræsentato, quem qui-
 dem non satis firmo argumento ad Locros Epicnemidios
 in commentario refert *Cl. Nonnius*, etenim caput in primo
 Opuntiorum numo *N. 3.* geminum est alteri, quod in Lo-
 crorum secundo *N. 8.* conspicitur, præterea simili Minervæ
 stantis

stantis typo, in Italia effossus numus superiore anno mihi Neapoli missus erat; Tam in hoc, quam in Hiponienfi nostro astrum adest, quod in Opuntiorum duabus monetis apud laudatum antiquariæ rei parentem totam aream averfæ partis conlustrat. Quare præter scriptorum testimonium ipsa numerum signa Hiponii origines ad tertium, ut ita loquar, gradum conmonstrant.

Ad Hiponii propriam historiam iam transfirem, nisi mihi aliquis in aurem ex Pausania quædam infusurraret, quibus, quæ hæctenus stabilivi, everti posse viderentur, ita nempe legitur *L. III. c. 3. pag. 209.* Πολύδωρος τὴν βασιλείαν παρέλαβεν ὁ Ἀλκαμένης, καὶ ἀπομίαντε ἐς Ἰταλίαν Λακεδαιμόνι τὴν ἐς Κρότωνά ἔσειλαν, καὶ ἀπομίαν ἐς Λοκρὲς τὰς πρὸς ἄκρα Ζεφυρίῳ. *Regnante Polydoro Alcamenis filio Lacedæmonii colonias duas in Italiam deduxere, Crotonem nempe, & Locros ad Zephyrium promontorium.* Quidquid ergo pro Locris, & Opuntiis quidem differui, conlustravit.

Ita cogitaverit, quem antiquariæ musæ minus amaverint, mihi non solum nihil obturbat Pausanias, sed dicam lapsus historici illi etiam impingere audeo; obturbat nihil: Crotonem, Locros nominat, conditæ itaque ambæ iam urbes erant, quis proinde Lacedæmoniis τῶν κτιστῶν gloriam permittere poterit? Sed etiam posteriore aliquo tempore hanc transmigrationem evenisse, ipse sibi Pausanias fidem abrogat, quod tempore regni Polydori Lacones ad hæc oppida traductos narrat. Rem, ut se tulit occasio, adcuratius discutiamus.

Notissimum est, gravissimis bellis Spartanos cum Messeniis confisos fuisse, horum primum juxta chronologorum hodiernorum sententiam cœpit anno A. X. 743. alterum ex Tyrtæi versibus, qui intererat, recruduit anno 684, quare intervallum inter utriusque initium erat 59. annorum; quia primum in 20 annos productum fuit, a primi fine ad exordium alterius conficiuntur anni quieti 39. Fini prioris belli cum conlega Theopompo aderat Polydorus, cujus utpote junioris, regnum quousque in hæc quieta tempora excurrerit, nos destituunt historici; id certum, bellum alterum in regnum Anaxandri Eurycratis filii, & Polydori nepotis incidisse.

Nihil hic commemorabo de vulgari sententia, quæ Syracusas, & Crotonem eodem tempore ab Archia & Myscello conditas anno A. X. 710, adfigit, ut adeo harum fundatio, atque multo magis Locrorum ex Strabonis commentariis supra indicatis probabilius mortem Polydori consecuta fuerit. Omitto, inquam, hoc, quia ob Hiponienfium numum nolo de Græcarum in Italia urbium originibus hic librum contexere, adjuncta solum ab ipso Pausania, certisque aliis scriptoribus subgesta, si expendo, hallucinatum hic esse Pausaniam dubitare non possum.

Narrat Pausanias *L. IV. c. 12. pag. 307.* de pugna, bello primo iam finem spectante ad Ithomen commissa: *Λακεδαιμονίαις δὲ ἐλύπει μὲν καὶ τὸ γεγονός πλῆγμα τεθνεώτων ἐν τῇ μάχῃ πολλῶντε, καὶ ἀξίαι λόγου παρὶς αὐτοῦ δὲ καὶ ἐς τὴν πάσων ἐλπίδα τῶν πολέμων σφίσι μὴ ἀδύμως ἔχειν.* *Lacedæmonios accepta quidem clades vehementer perculit, quum tam multos, & eos quidem minime obscuros viros amisissent; Sed erat illud*

illud fere indignius, quod spes reliqua belli ex sententia conficiendi erepta videbatur.

Scimus præterea, iam decimo belli anno uxoriæ legationem in Spartanorum castra missam, quæ, ut maritorum absentiam exprobrabat, ita Spartam viris ob stolidum jusjurandum exhauriendam tam liquide demonstrabat, ut junioribus libera, vanaque cum virginibus consuetudo permissa fuerit.

Constat, natos ex hoc congressu Parthenios dictos, quod infamia aliqua propterea notati, non æqua cum reliquis conditione habebantur, seditionem concitasse, quæ, quia Helotis sibi adjunctis numero admodum valebant, πολλοὶ δ' ἦσαν, ut Strabo *L. VI. pag. 278.* refert, gravissimam rei publicæ perniciem minabatur, feliciter quidem ab Helotarum aliquibus conjuratio detecta fuerat, verum, ut idem *pag. 280.* τὸ μὲν ἀνεπιλήθεθαι χαλεπὸν ἐγνώσαν καὶ γὰρ πολλὰς εἶναι, καὶ πάντας ὁμόφρονας, ὡς ἂν ἀλλήλων ἀδελφοὺς νομιζομένους. *Spartanis res videbatur difficilis, Parthenios vi adgredi, quod magno erant numero, atque velut fratres animorum consensione conligati; quare suavis est, ut alias fedes quærent.*

Certa est hæc, duce Phalantho, Tarentum deducta colonia; arbitror, Parthenios juvenes 20 circiter annorum fuisse, atque adeo hanc migrationem circa undecimum annum a bello primo finito evenisse. Id iam quæro, quando, & quidem regnante Polydoro, coloniam illam & Crotonem, & Locros destinatae fuerint? Non puto ante Partheniorum abitum, cum, quia vidimus, Spartanorum nu-

merum infelicibus præliis, atque postremo præsertim ita inminutum, ut etiam filias prostituere in animum induxerint: tum præterea, quia si id factum fuisset etiã, nequam consecuta Partheniorum discessione regionem in solitudinem vertere voluissent, quid quod nec hi folicite ab oraculo quæsvissent, quo profectio instituenda foret, ipse sanguinis nexus Crotonem nempe eos, & Locros invitasset, gentilibus conjungendos.

Eædem rationes evincunt, neque post facile unam aliquam, taceo, duas colonias a Spartanis dimitti potuisse, idque Polydoro, quem non naturali, sed violenta morte mortuum scimus, vivo, cum intervallum 39. annorum in tres reges ita partiri oporteat, ut Anaxandro Eurycratis filio, Polydori nepoti aliquod adhuc spatium ante belli Messeniaci secundi initium detur. Nolo hæc ad vivum refecare, indicasse satis est, præsertim cum velut ex insidiis aliud argumentum subpeditet Justinus *L. XX. c. 3.*, etsi ejus narratio primo obtutu Pausaniæ coloniis favere videatur.

Ita ille: *Indignantès (Crotoniatæ) in obpugnatione Siris auxilium contra se a Locrensibus latum, bellum bis intulerunt. Quo metu perterriti Locrensès ad Spartanos decurrunt, auxilium supplices deprecantur. Illi longinqua militia gravati, auxilium a Castore, & Polluce petere eos jubent &c.* Plura hic, quibus fatisfiat, peto: an Locrensès contra cognatam urbem a communi matre auxilia conducere ausi fuissent? an non Sparta potius qualecunque inter filias dissidium amicis pactis componere studuisset? An patrios deos contra ipsos ab se deductos colonos opem laturos arbitrari potuerint? Hæc omnia quum aperte absurda sunt, tantum abest, ut

ut Epizephyrorum Locrorum, atque adeo Hiponienfium ab Opuntiis deductas origines Pausaniæ indicatus locus evertat, ut potius admissi per inprudentiam, & credulitatem erroris fit coarguendus.

Hiponium ex diverticulo redeo, urbis rudem historiam pertexturus, non sine aliqua numorum posteriorum illustratione. Græca hæc colonia floruisse videtur usque ad Olymp. XCIIIX an I. seu annum A. X. 388.; Anteriori huic tempori numum nostrum merito adtribuo, quippe in quo civium nomen cum uno solum Π, eoque vetustæ formæ inscriptum est, quod in Goltzii moneta iam duplici litera, recentioreque caractere est exaratum. Quem indicavi annum, urbi fuisse funestissimum nos docet Diod. Sic: L. XIV. pag. 317. vel 451. edit Steph. Διονύσιος, αὐτ, ὁ τῶν Συρακοσίων δυνάστης πορευθεὶς εἰς Ἰππώνιον μετὰ τῆς δυνάμεως τὰς μὲν καλομένητας ἐν αὐτῇ μελώκισεν εἰς τὰς Συρακέσας, τὴν τε πόλιν καλασκάψας, προσεμέρισε τὴν χώραν. *Syracusanum princeps Dionysius (senior nempe) cum exercitu adversus Hipponium profectus, incolis Syracusas traductis, oppidoque everso, Locris, agrum distribuit.*

Decem annis urbs in ruinis, cives in exilio jacuerant, usque ad II. Olymp. C., A. D. 379., nam teste eodem L. XV. pag. 344. vel 469. Καρχηδόνιοι στρατεύσαντες εἰς τὴν Ἰταλίαν τοῖς μὲν Ἰππωνιάταις ἐκπεπτωκόσιν ἐκ τῆς πατρίδος ἀποκατέστησαν τὴν πόλιν. *Carthaginenses bello in Italiam moto, Hipponiatis, qui patria exciderant, urbem restituerunt.* An foederati Carthaginensibus Hipponiatae fuerint, atque propterea a Dionysio excisa urbs? An contra Siculum tyrannum hac expeditione aliquid moverint Pœni, de-
fti-

stituant nos historici; mihi sane, etsi ad splendorem Hipponiatarum rei publicæ faceret plurimum, probari non potest, quod compilatores Angli *L'Hist. Univers. T. XII. pag. 69.* suspicantur, hunc solum in finem expeditionem eam susceptam fuisse, quin aliquid præterea cum Dionysio in Sicilia saltem, intercesserit. Qui adcuratam Hiponii historiam scribendam susciperet, multa hic discutienda mecum videret.

Post annum A. X. 356. in Bruttiorum potestatem, an salva sua republica & legibus, Hiponiatas venisse dubitari non potest, cum Brutiis ab Romanis oppidum ademptum fuisse, Βρεττίας δὲ κατέχοντας ἀφείλοντο Ρωμαῖοι, disertis verbis adfirmet Strabo *L. VI. pag. 256.* Tempus sub Olymp. CVI annum I. nobis indicat Diodorus *L. XVI. pag. 418,* vel 518. *Ἐπὶ δὲ τῶν κατὰ μὲν τὴν Ἰταλίαν ἡθροῖσθι περὶ τὴν Λευκανίαν πλῆθος ἀνθρώπων πανταχόθεν μιγάδων, πλείστων δὲ ὄλων δραπέτων - - - - τοῖς πολεμικοῖς ἄγῶσι προτερῆντες τῶν ἐγχωρίων εἰς αὐξήσιν ἀξιολογωτέραν κατέστησαν.* *Hac ætate multitudo quædam hominum promiscua, ex servis fugitiuis fere composita, confluit - - - - bi bellicis expeditionibus vicinis multo superiores, ad insigne potentia augmentum se provexerunt.*

Intervallo decem & sex annorum Agathocli Syracusano regi Hiponium paruisse *Diod. Eclogæ ex L. XXI. pag. 863.* conficiunt, ubi: *Ἀγαθοκλῆς συναθροίσας δυνάμεις εἰς Ἰταλίαν διαπέρατεν.* *Agathocles conlecto exercitu in Italiam trajecit.* cumque narrasset classem Leptinis, qui oram maritimam depopulari debebat, pessime a tempestate afflictam, subjicit: *Ὁ δὲ Ἀγαθοκλῆς πολιορκίᾳ*

κίσας τὴν Ἰππωνιάτων πόλιν, καὶ διὰ μηχανῶν πέρροβόλων τῆς πόλεως ἐκυρίευσεν, καὶ ταύτην εἴλη. *Agathocles vero Hipponiatarum urbe obsessa petrobolarum machinarum ope oppidum in potestatem redactum cepit. Quod de praesidio Siculo a Bruttis, jure jurando violato, conciso, velut illico confectum fuisset, additur, crisin meretur; anno minimum urbem obtinuisse Agathoclem ex Strabone liquet, qui L. indicato pag. 256: Ἐχει δ' ἐπίγειον, ὃ καλασκέυασεν πρὸς Ἀγαθοκλῆς ὁ Τύραννος τῶν Σικελιώτων κρατίστας τῆς πόλεως. Habet etiam navale, quod olim Agathocles Siculorum tyrannus ea urbe potius aedificavit.*

Bruttis anno V. C. 482, A. X. 272 ab Romanis debellatis in horum societatem, aut potestatem venit Hiponium; summa semper erga populum Romanum fide fuisse cum alia declarant, tum deducta teste Livio L. XXXV. c. 40 sub annum V. C. 562, A. X. 139. colonia *Valentia* nomine adjecto; prudens de altero Vibonis tacui, quod urbi tum primum ab Romanis inditum existimabant aliqui, ut praclare notat Salmasius *Exercit. Plin. pag. 49.* Latinis nempe ut semper ἔσπερος *Vesper*, & οἶνος *Vinum* erat, ita dum in eorum notitiam venit Ἰπων vel Ἰππων, Romano ore *Vibo* erat. Ad pristinum splendorem reductæ jam ante urbi, aliæ adcessiones identidem factæ fuerint, cum sub triumviratu Cæsaris ab Appiano *de bel. civil. L. IV. pag. 590, & seq.* inter urbes Italiæ καὶ περισσία, καὶ ἐδάφει, καὶ οἴκοις εἰς κάλλος διαφερέσας - - - καὶ περιφανέσας tam opibus, quam agri bonitate, aedificiorumque pulcritudine præcellentes - - - atque inlustrißimas recenseatur.

Etiam posteriore hac ætate antiqua in monetis signa retinere studuerunt, ejus oppidi monetarii: Pro uno cornu copix, quod in Hipponiensi numo Goltzius *Tab. XXV. N. 7* repræsentaverat, duo in meo Valentix semisse se fiunt, neque astrum desideratur. Jovis simile caput, quod in Locrorum Epizephyrorum, & Bruttiorum ære conspicitur, tam in præfente rarissimo Hipponiatarum numo, quam in Valentino, quem adfero, affe est cælatum; Aliud femineum, quod in Opuntiorum numis Protogenix Opuntis fluvii filix perquam commode existimavit Begerus, monilibus item ornatum, & in Hipponiensi apud Goltzium, & in semisse Valentino superius indicato observatur.

CARTHÆENSIUM.

Promiseram *adnotatione 91.* ad duos Haymii numos Carrhis Mesopotamix adscriptos *Tom. II. pag. 141* pluribus me acturum, ubi meos similes produxero, fidem hic libero, eccos:

I. Caput barbatum & laureatum.)(KAP. Animal dimidium inter radios circumfusos. *Tab. I. N. 11.*

II. Caput Apollinis laureatum.)(KAPΘA. Anterior pars animalis, ut in superiore. *Tab. I. N. 12.*

His tres alios ex museo Illustrissimi Marchionis Savorgnani singulari in me benignitate accurate depictos, subijcio, explicationi mirifice servituros.

III.

III. Caput idem.)(KAPΘAIE. Animal eodem modo truncatum. *Tab. I. N. 13.*

IV. Caput, ut in superiore.)(KAPΘAI. Botrus & astrum. *Tab. I. N. 14.*

V. Caput muliebri fere similius.)(Epigraphe eadem, literis inter astri radios, quod totam aream obsidet, sparsis. *Tab. I. N. 15.*

Quia Froelichius optimus magister meus, enormi inter Carrhenorum κόμματα discrimine observato, monetas primæ meæ similes Carali Sardiniae adscribebat etiam propterea, quod hi numi ex Italia adportabantur; idem forulum in meo numophylacio non solum primus, sed alter etiam, quem gravi, fateor, negligentia, typo solum obiter inspecto, illuc conjeceram, tam diu obtinuit, dum interpretando in memoratos Haymii numos incurriffem: Tum enim vero ille primum ad limam revocatus, cum nihil præter KAP (quod consultis deinde aliis museis, nusquam aliter exaratum deprehendi) legerem, mirari obcepi, qui factum sit, ut Haymii in utroque suo duo P. vidisset. Quare II loco positum numisma, quod plures literas eminus adspectum objiciebat, subpetias accepi, sed quam stupui, quam lætatus sum, ubi certo KAPΘA legebam.

Primus is velut passus erat ad inlustrem detectionem, videbam enim, Haymii duplicem caninam literam penitus everfam. Cum hoc nominis initio urbs nulla mihi subiret illico, consultus Stephanus Carthæam quidem objecit, verum cum inde derivatum gentile Καρθαίωνες esse debebat, in

animum inducere non potui, monetarios alicujus oppidi Græci tam negligentes fuisse, ut diphthongo AI soluta, solam vocalem A., dubiæ lectioni occasionem præbituram, signaverint, quid enim vetaret, ut hæcce epigraphe pro recto casu urbis accepta, in avia conjectionum aliquem abduceret.

Præjudicium de Carali conceptum, ipsa numi facies, quæ Siculam officinam non refugiebat, denique hærens usque de divisa diphthongo scrupulus eam mihi cogitationem subgeffit: Forfan aliquam a Pœnis ipsa in Sicilia conditam Carthaginem, in qua numus flatus esset. Profecto, si Thermas, Alefam, Lilybæum, Drepanum, testibus certis scriptoribus struxerunt Carthaginenses, cur non aliam aliquam, quæ suæ metropolis nomen ferret? ita novimus, patriæ amore ipsis Syriæ fluviiis Macedonica a Macedonibus inposita fuisse nomina: Siciliæ id fane majore veri similitudine congruit, quam Armeniæ, in qua tamen ipsa, si satis sibi constat Plutarchus in Lucullo, Carthago aliqua ab Hannibale quodam fundata fuit.

Sciebam, Carthaginis nomen apud Græcos Καρχηδόνα fuisse, ast suspicabar, fieri potuisse, ut a Siculis, per bella jam Romanæ linguæ adfuetis, numus procuderetur, qui Græcis literis ΚΑΡΘΑ Latini Carthaginis nominis initium proderet, scilicet ut Punice Lilybæi & Melitæ numos inscriptos habemus, atque Græce item ΜΕΛΙΤΑΙΩΝ, ΛΙΛΥΒΑΙΤΑΝ: vel ut in Posidonix mediæ temporis numis usitatum Romanis nomen *Pæstum* ΠΑΙΣ inscriptum legimus: atque forfan Pœnos ipsos, ut Romanis viciniorem, quam putarent, Carthaginem ostenderent, conditæ in
Sicilia

Sicilia urbi notius Latinis auribus nomen inposuisse; Ita somniantis animum erexit commentarius de Carthagine Sicula Cl. Augustini Inveges, quem in thesauro Italiæ Grævii *Sicil. T. XII* forte adnotatum reperi.

Verum, quia lecta illa pertractatio non satis firmo pede consistere mihi videbatur, ad sacram antiquitatis aram Inl. Marchionem R. P. Venetæ X Virum, Savorgnanum nempe meum confugiendum, quærendumque esse duxi, an suo in thesauro ejuscemodi numi urbis Carthææ (ad quam iterum mentem transtuli) nomine pluribus syllabis indicato signati conderentur; neque enim nisi divinando alias cum Harduino, & quibusdam hodiernis antiquariis, quod pessime me habet, turpiter prolabimur, dum degustato monogrammate, aut duabus syllabis, præcocem sententiam pronunciamus; Id mihi semper constitutum, etsi conjectio aliqua fieri nonnunquam utiliter possit, semini ulteriorum detectio- num servitura, nunquam melius monumenta quam ex monumentis conprobari.

Non diu dilatæ sunt auxiliares, quas sperabam, copiæ a Viro harum literarum amantissimo, confirmabat omni humanitate conditis literis, in nullo suorum, qui primas literas solum habent, duplex P., quod Haymius sibi videre visus est, conspici: adesse, qui, ut meus, epigraphen: ΚΑΡΘΑ. præferrent: alios, qui ultra diphthongum integram E etiam adjectum haberent, atque horum tria exempla, superius indicata, lineari pictura descripta mihi ita communicavit, ut confirmationem luculentam adjiceret, submissis duobus Cææ insulæ depictis numismatibus, ex quibus de certa ΚΑΡΘΑΙΕΩΝ lectione, etsi præter meum

numum alter visus esset nullus, minime dubitari poterat, cum toti insulæ hoc, in aliis monetis nunquam observatum signum commune fuerit, ectypa subjicio:

CEORUM.

I. Caput, quod pro Apollinis haberi potest.)(KEI.
Ceorum. Animal dimidium inter radios. *Tab. II. N. 1.*

II. Caput diadematum senile.)(KEIQN. typus
idem. *Tab. II. N. 2.*

Ut hæc ad benevolentiam abundabant, ita satis non erant magnificentiæ Viri splendidissimi, etenim exiguo post tempore numum ipsum, qualem II loco repræsentavi, in museum meum suo dono immigrare voluit, in quo eo majore merito triumpho, quod paucis abhinc annis id genus numi aut non visi antehac, aut rarissimi esse debebant, quippe cum Cl. Barthelemy *T. XXVIII de l'Academie des Inscrip.* (quem ultimum hæctenus habemus) *pag. 579.* itineris sui Italici anno *MDCCCLV.* suscepti rationes describens, *pag. 598.* recenset inter res præclare gestas, & itineris fructus numos urbium singulares ab se in Galliam deportatos, *dont les noms n'avoient pas encore paru a nos yeux sur ces sortes des momumens,* atque hos inter monetam Cææ insulæ.

Evitaveram feliciter lectionis dubiæ charybdim, verum Scylla aliud minitabatur naufragium, ad signorum explicationem animum adhibui. Quia animal repræsentatum
lupum

lupum putabam, de Apolline Lycæo, aut Lycio circumspexi, atque illum quidem Sicyone, hunc Argis cultum reperi, sed quomodo hæ religiones in Cycladam aliquam inductæ sint, tum de illo etiam, an radii Apollini proprii unquam a scalptoribus animali deo sacro circumfusi fuerint, hærebam admodum. De templo quidem huic numini Carthææ structo certum me reddebat Athenæus *L. X. pag. 456.* λέγεται δὲ ἐν τῇ Καρθέα, sic, διατρίβοντα αὐτὸν (Σιμωνίδην) διδάσκειν τὰς χορὰς. εἶναι δὲ τὸ χορηγεῖον ἄνω πρὸς Ἀπόλλωνος ἱερῶ μάκρην τῆς θαλάσσης. Fertur, cum Carthææ degeret (Simonides) choros canendi, ducendique rationem docuisse, scholam vero procul a mari in superiore urbis parte ad Apollinis ædem sitam fuisse, neque aliquid præterea.

Ad hæc non parum adverterunt animum duo Carthæorum posteriores numi scilicet IV, & V. videbam in his negotium omne in astro potissimum versari, cum hic animalis imago absit. Memini me in Pausania *L. II. pag. 141.* legere de Phliasiis: Ανάκειται δὲ ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς αἰξ χαλκὴ ἢ τὰ πολλὰ ἐπίχρυσος· παρὰ Φλιασίοις, τιμὰς ἐπὶ τῶν δὲ εἴληψε· τὰ ἄστρον, ἢν ὀνομάζουσι αἶγα, ἀνατέλλουσα τὰς ἀμπέλους λυμαίνειται συνεχῶς, ἵνα δὲ ἄχαρι μηδὲν ἀπ' αὐτῆς γένηται, οἶδε τὴν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς χαλκὴν αἶγα ἄλλοιςτε τιμῶσι, καὶ χρυσῶ τὸ ἄγαλμα ἐπίκοσμεῖντες. Ipso in foro constituta est ex ære capra magna sui parte inaurata, cui ob eam causam a Phliasiis honos est habitus, quia sidus, quod capram nominant, ortu suo vitibus perniciem adferre consuevit; ne ergo noceat, forensẽm illam cum aliis honoribus colunt, tum aure exornant etiam.

Adeffet quidem in numo botrus, forsan exornatio illa Phliasiorum etiam in additis aureis radiis consistebat; adtamen nec in tribus prioribus Carthææ, nec in aliis Cææ insulæ monetis ex truncato animali aliquid caprinæ familiæ eruere poteram. Quid quod nec cum insulæ sterilitate congruere videbatur, de qua Ælianus *L. XVI. de animal. c. 32*, cum de paucitate ovium ex Æschylidis libris de re rustica retulisset, causam reddit: τὸ δὲ ἄτιον, λεπλόγεον εἶναι τὴν Κίον ἰχυρῶς, καὶ νομὰς ἐκ ἔχειν. *Solum in Cæa esse admodum macrum, neque insulam pascula habere.*

Priusquam a numo IV. abeam, illud adnotare liceat, nobis forsan iam pridem Carthæensium numisma cognitum fuisse, nisi Inl. Arigonius in numum minus integrum, aut nimis obiter lectum incidisset, eum enim, quem *Tab. IV. N. 32.* Harpasæ adscribit, Carthææ quam certissime cufum arbitror, seu signa, seu epigraphes characteres spectes, in quibus vitio adfectum K., Θ vero pro Π habitum fuerit, cujusmodi σφάλματα etiam alia non pauca eodem in libro deprehendi; pro aliis testis sit canis, qui e regione indicati numi, blandientis more pedem offert, Amathunti adscriptus, quem si quis conferat cum numo *Tab. XIX. N. 192.* proposito, ex ipsis suis cimeliis tenetur Arigonius, numisma Samæ Cephaleniæ urbi restituendum esse; Quid quod ipsa Salapia *N. 191.* comparato typo cum numo ΣΑΜΑΙΩΝ Haymii *T. II. edit. Ital. pag. 73. Latin. pag. 88.* controversiam vix evadit. Velut per parenthesis hæc dicta sunt ad editorum adcuracionem acuendam. Rem omissam persequor.

Videt

Videt lector, ab infaustis illis duobus astris Apollini seu Lycæo, seu Lycio gravissimum infortunium denunciatum esse, pejus erat, ab alia moneta ipsum mihi Apollinem pene ereptum esse: intulerat, dum hæc agerem, Vir amicissimus Ilgnerus suo thesauro numum, quem, etsi ejus epigraphæ minus integra, ex E tamen superstite Cææ insulæ absque dubio adtribuendum existimo, ipsum repræsentō:

III. Caput corona radiata cinctum barbatur.)(- - E -
Animal, quale superius inter radios. *Tab. II. N. 3.*

Bacchum inberbem & barbatur, nunquam Apollinem in numis vidi, cui, si barba, & senilis vultus, qui etiam in primo Carthæorum, & Ceorum numo II. conspicitur, abesset, radiata corona congrueret quidem, verum quis a toto musarum choro non metueret pessime, si Socratica hac persona dehonestaret eum, cujus, ut canit Callimachus hymno *in Apol. v. 37.*

Οὐποτέ - -

Θηλείαις ἐδ' ὅσσον ἐπὶ χνόος ἦλθε παρειαίς.

*Nunquam teneris ne tantillum quidem lanuginis increvit
genis.*

Fit, ut ipsa desperatio filum nobis non nunquam subpeditet, quo ex difficultatum molestis ambagibus evolva-
mur, idem mihi feliciter evenit; Ad regem nempe aliquem,
aut heroem animum adplicui, qui a Ceis religiose cultus,
aliquam forsan cum Apolline cognationem habuisset, hunc
apud Diodorum Sic. reperi *L. IV. pag. 195. vel 281.*
Wechel: ubi ita: Τὸν δὲ Ἀρισταῖον φασὶ μετὰ τὴν Ἀκλαίονος
τελευτὴν ἐλθεῖν εἰς τὸ χρηστήριον τῆ πατρὸς, καὶ τὸν Ἀπόλ-
λωνα προειπεῖν ἀυτῷ τὴν εἰς Κῶ νῆσον μελάβασιν ἐσομένην
L ἀυτῷ

ἀλλ᾽, καὶ τὰς ἐσομένας παρὰ τοῖς Κείοις τιμάς. *Ferunt post Actæonis interitum Aristæum ad patris oraculum venisse, atque ab Apolline de sua in Ceam insulam migratione, atque habendis sibi a Ceis (labitur hic interpres, qui Coos substituit) honoribus edoctum fuisse.*

Filium tenemus hic Apollinis, atque nostra in insula aris etiam cultum, quod ipsum Athenagoras, etsi in insulæ nomine scriba erraverit, in legatione pro Christianis aptissime confirmat: Χῖοι (Κείοι) Ἀριστέον τὸν αὐτὸν καὶ Δία, καὶ Ἀπόλλω νομίζοντες. *Chii (Cei) Aristæum eundem ἔ pro Jove, ἔ pro Apolline habentes ἔc.* Ita barbatus & senilis vultus in posteriore numo Jovem, radiata corona Phœbum designabit. Ipfis astris jam aliqua lucula ex Diodoro adfulsit, verum quia nemo pluribus, & nitidius rem persecutus est, quam Apollonius *L. II. Argonaut. a v. 500. ad 530,* ex illo aliqua, quæ ad explicationem signorum faciunt, subjiciam.

Occasione Etesiarum ortarum, narrat, Cyrenem nympham ab Apolline ex Theffalia raptam, in Lybia ex eo filium genuisse Aristæum, qui a musis eruditus, & in Theffaliam restitutus, cum æstas gravissima fervente Sirio, non minorem famem incolis adtulisset, monitu Apollinis calamitatis hujus depulfor invocatus erat, verum

Λίπον δ' ὄγε πατρός ἐφετμῇ
 Φθίν᾽ ἐν δὲ Κέῳ κατενάσσατο λαὸν ἀγείρας
 Παρράσιον. - - - - -
 Καὶ βωμὸν ποίησε μέγαν Δίος Ἰκμαίσιο,
 Ἰερά τ' ἔρρυξεν ἐν ἔρρεσι ἀσέρι κείῳ

Σει-

Σειρίω, αὐτῶτε Κρονίδῃ Διὶ τοῖο δ' ἔκητι
Γαίαν ἠπιφύχων Ετήσιοι ἐκ Διὸς αὐραὶ
Ἡματα τεσσαράκοντα.

*Liquit dein ipse parentis
Imperio Phthiam, populo coluitque coactō
Parrasio Ceum. - - - - -
Icmæoque Jovi structis prægrandibus aris
Sacra cani fecit rutilo per celsa jugorum,
Sirius ut medio sit junctus honore tonanti;
Inde quater denis terram recreare diebus
Quæ solet aura, Jovis munus.*

Neve religiosum hunc cultum semel solum susceptum ex remotissima ætate ad nostros numos pertrahi quis opinetur, profequitur Apollonius:

Κέω δ' ἔτι νῦν ἱερῆες
Ἀντολέων προπάροιθε κυνὸς ῥέξισι θυηλάς.

*Etiam nunc Ceus ad aras
Prævenit exortum stellæ libando sacerdos.*

Quidni ergo astronomis inter varia, quæ identidem adnuntiantur, phænomena, id quod nemo facile crediderit, Sirium etiam suum vetusto in ære signatum fuisse gratulabimur? Quid quod suspicio esse poterit probabilis, hac forma in veterum tabulis depictum etiam fuisse. Videmus præterea, cur in II. III. & IV. Carthæensium numis Apollinis, I in Carthæensium, II. & III. Ceorum Aristæi caput compareat; in V. vero Carthææ signato Cyrenem cælatam esse, cogitari poterit, adeo ut planissima sint omnia

præter botrum numi IV., qui ob soli iniquitatem morabatur, neque enim facile monetarii plantarum fructus in numis jactabant, nisi aut abundantia, aut bonitate præcellerent, ast præterquam quod Ælianus supra indicatus huic laudi obstare videtur, per omnia Athenæi cellaria nusquam vinum Ceum laudatum reperi.

Duabus viis etiam hoc expediam, utram volet, lector benevolus amplectetur. Primum, nequaquam tam infelicem hujus insulæ terram reperiō apud alios, quam eam Ælianus descripsit: Virgilius in invocatione *L. I. Georg. v. 14.* ita ad Aristæum:

*Cultor nemorum, cui pinguia Cea
Tercentum nivei tondent dumeta juvenci.*

Benignius ibi solum fuisse, vel narratio Plinii *L. IV. c. 12. pag. 210.* conficit, ubi Ceam portionem ab Eubœa avulsam commemorat. Recentior scriptor, qui insulam ipsam perlustravit Cl. Tournefort. *Relat. d'un voyage du Levant T. II. pag. 18.* aliam nobis multo Ziam depingit, scilicet eam bene cultam, agros fertiles, et si parum frumenti feratur, multum hordei, vinumque sufficiens reddere, bona ibidem educari pecora, plus etiam ferici, ficuumque provenire.

Ast illud: *Affès de vin*, ut Tournefortius loquitur, id mereri non videbitur aliquibus, ut propterea monetarii botrum in moneta cælavissent. En modum explicandi, qui mihi vel ideo probatur magis, quod eidem botro astrum Sirii in postica numi parte est conjunctum, existimo
nem-

nempe, voluisse Carthæenses ipsam causam calamitatis, quam a canicula passi fuerant Cææ incolæ, indicare, de qua Hyginus *Astron. Poet. L. I. N. 4. pag. 363. & seqq.*

Narrationem compendio stringam, refert: Liberum patrem Icaro filio vitis colendæ rationem ita credidisse, ut vellet ab eo cum artem, tum botrorum, viniq; bonitatem homines doceri. Evenerat forte, ut, cum in Attica versaretur, agricolæ inebriati, ratiq; venenum sibi mixtum, impetu factò eum trucidarent; cædis reos, quia in Attica sibi quietis esse non licebat, in Ceam trajecisse, verum & huc eos pœnam consecutam, scilicet immanem exorta canicula æstum, quo non fruges solum, sed incolæ ipsi morbis absumberantur, dum ex oraculo Apollinis sacra caniculæ faciunda, ab Aristæo instituerentur, quibus & Icarii cædes expiaretur, & Etesæ ab Jove inpetrarentur.

Ceterum quæ seu de Cea, vel Ceo insula, ejusque oppido Carthæa primum ex numis etiam inlustrato, scire interest, ex veteribus Strabo nos docet, fuisse insulam tetrapolin, quarum urbium duabus mari, teste Plinio, haustis, superabant Julis, & Carthæa, in hanc cives ex Pœessa, in illam ex Careffo commigrasse dicuntur. Ex recentioribus fitum insulæ, urbisque Carthææ mappula etiam adjecta, descripsit indicatus superius Turnefortius. Id omittere non possum, vehementer me dubitare, an numus, quem Inl. Arigonius *Tab. XI. N. 110.* cum papilionis signo repræsentavit, Julidis hujus reapse sit, cur enim Carthæa communem toti insulæ typum retinisset sola? an quia præcipua? Viderint hæc me feliciores, quibus plures hujus insulæ numos inspicere licuit.

CNOSSIORUM.

I. Caput, ut videtur, Dianæ prominente ad humeros pharetra.)(Pharetra ex loro ad angulum acutum pendula. ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ - - *Tharsydica* - - *Tab. II. N. 4.*

Paradoxum aliquod numarium hic in medium profero, suæ monetam urbi meo ex numophylacio adscribo, quin usquam urbis, aut civium nomen exhibeat; tam parum tamen hic de mea confidentia decedo, quam in consequentis numi dubio indicio me contraham. Non parum me angebat veri repèriundi cupiditas; etsi nulla de ejuscemodi oppido conscientia, atque scriptorum silentium neminem illico absterrere debet, fateor tamen, me iam tum, quod legebam, nomen magistratus suspicatum fuisse, qua in opinione me magis confirmavit Ilgneri amicissimi numus geminus, in cujus postica nitide, ut in mea, servata sparsis simili ratione circa pharetram literis pro ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ. legeram ΑΥΡΙΑ.

Quia margo numi mei in antica ita abscissus erat, ut suum literis urbis nomen exprimentibus, & vultui adversis spatium esse potuisset, sicut rei literariæ damno amissum nomen deplorabam, ita hoc in dolore Inl. Arigonii numus *Tab. XXIII. N. 226.* ob capitis aliquam similitudinem, indicatasque, eo omnino, quo suspicabar, loco literas: ΔΥ., amplius me involvit, etsi videbam, nec eundem esse pharetræ situm, nec judicaverim, nisi præcipatione auctoris, eum Zanclæ adtribui potuisse.

Ad

Ad musea igitur alia confugiendum erat; edoctus hac de re Vir omni honore major Marchio Savorgnanus ectypon subpeditavit, quod subjicio:

II. Caput Jovis laureatum.)(Aquila stans in partem conversa: ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ. Z. *Tharsydicas. VII. Tab. II. N. 5.*

Ut sciebam, diversis in urbibus viros ejusdem nominis magistratu functos esse, ita, quia hic nullum in antica integerrimi numi vestigium literarum vel conjici poterat, doctus fui certissime, urbes aliquas suum in monetis nomen prætermisisse; Ipsæ tamen per aream aversæ dispersæ, ut in meo, literæ velut digito in eandem utriusque officinam intendebant. Obportune tum in memoriam subivit Haymii numisma ipso, quem Latinum feceram *T. II. pag. 143, 144, edit. Ital. pag. 117.* descriptum. Aquila se in eo sistit, qualis in Savorgniano, literæ similiter per aream disseminatæ alterius alicujus Cosmi nomen, & in recto quidem casu ΜΝΗ-ΣΘΕΟΣ. *Mnestheus*, ut ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ., atque ΑΤΡΙΑ. objiciunt, denique signum numerale Β., quemadmodum in moneta Inl. Savorgnani Z., in tertio aliquo musei Austriaci, qui meo, primum proposito, cetera simillimus, A. conparet.

Membra hæc, si in argumentationem stringuntur, absque omni dubio conficient, numum, quem ex meis cum nomine ΘΑΡΣΥΔΙΚΑ - - exhibui, Cnosso notissimo Cretæ oppido esse adscribendos. Verum nec tam angusta est supellex, ut non eadem sententia magis stabiliri possit. Adservantur in selectissimo museo Granelliano conlegii Academici nostri numi hi duo:

III.

III. Caput Jovis.)(Aquila stans. ΚΝΩΣΙΩΝ. ΜΗ.
Tab. II. N. 6.

IV. Caput Dianæ.)(ΚΝΩΣΙΩΝ. *Cnosiorum.* Pharetra recta cum arcu. *Tab. II. N. 7.*

Primus propterea mihi jucundissimus erat, quia literis in diversas partes positis, modum, quem hactenus in aliis controversis vidimus, magis referebat, quam ille Haymii nam primum K. atque postremum N, nonnihil quidem distortum in contrariam partem est conjectum; literæ MH. probabilius magistratus nomen occipiunt, cujus tamen continuatio crusta aliqua terrea, qua iam postremum Ω involvitur, in obposita numi parte obtegitur.

In elegante altero numulo nollem aliquem a pharetra recta in transversum agi, satis id quid demum cunque discriminis compensat lorum ita tensum, ut oblique, quemadmodum in numo I. pendere debeat, quidquid etiam inscriptionis lineæ, a minus perito artifice hoc situ ad angulum rectum ductæ refragentur. Inperitiam scalptoris monetarii jure reprehendo, quia produxi cum Frœlichio optimæ memoriæ ex gaza Austriaca ejusdem urbis monetam similem *pag. 82. Tab. XIV. N. 14.* ubi telorum theca ponderi suo relicta declinat.

Ex hactenus dictis consecutione necessaria velut fluit, numos eos æneos, atque satis obvios, in quorum antica caput Jovis barbatus, in postica vero aquila alis expansis cum epigraphe: ΚΥΔΑΣ. conspicitur, & Cydoniæ, & Cytæo, ad quæ oppida plerique antiquarii eos referre solent,

solent, multo vero magis Cydæ ignotæ urbi, cui illos Golztius adtribuit, ereptos, Cnoffo restituendos esse, etenim nomen ΚΥΔΑΣ viri in magistratu constituti esse habendum, vel in Creta percussi cistophori docere debuissent viros literatos, in quibus ipsum quod ΚΥΔΑΣ gefsit, munus adjectum, nempe ΚΡΗΤΑΡΧΑΣ, legitur, id quod νῦν ἐν ἀγίοις Panelius noster de *Cistoph.* pag. 87. iam notaverat, ubi Cydæ nomen tam ex Polybio, & Livio, quam ex Cicerone viros aliquos inter Cretenses publica autoritate conspicuos tulisse conprobat.

His si adjunguntur cælaturæ ratio, signorum similitudo, moles, æs ipsum, quæ omnia in hujuscemodi numo tam gemina cum eo, quem N. III. indicavi, repereram, ut sub eodem cusum fuisse malleo pene jurarem, si hæc, inquam, in unum contrahuntur, intra certitudinis limites consistimus profecto, præsertim ubi ad id advertitur, conventus gentis alicujus universæ fere in urbe, vel ad urbem principem habitos, quibus præpositi pro regionis nomine Lyciarchæ, Bithyniarchæ &c. dicebantur.

Cretarcham ex numo tenemus Cydam aliquem; nemo autem facile negaverit Cnoffum caput in Creta extulisse tempore non modico Strabone teste L. X. pag. 476. Καὶ δὴ καὶ διέλεσε μέχρι πολλῆ φερομένη τὰ πρώτα. *Diu sane primo splendore conservato inter alias eminuit*, atque et si in Gortynam & Lyttum multa ornamenta aliquamdiu abstracta fuerint, profequitur: Ὑσερον δ' ἀνέλαβε πάλιν τὸ παλαιὸν χῆμα τῆς μητροπόλεως. *Recuperavit tamen deinde veterem metropolis speciem.*

Ne quid diffimulem, ut sincerissimæ sum mentis, atque perlibenter meliora doceor, intermittere non possum epistolam Cl. Ilgneri, Venetiis, quo excurrerat, ad me datam hic commemorare, qua monebat, videri sibi numum cum magistratus nomine ΘΑΡΣΤΔΙΚΑΣ ad Carystiorum urbem referri posse; cum simile caput Jovis, & in averfa parte aquila objiciatur, quid quod lustrando ditissimum Inl. Savorgnani museum in numum inciderat, qui etiam pharetram, quamvis situ aliquantum diverso, cum indicato urbis nomine eodem præferabat; utriusque numismatis ectypon, ut ab Inl. XViro Venetorum R. P. ad me summa benevolentia transmissum est, ita libenter antiquariorum erudito usui communico:

I. Caput Jovis laureatum.)(KΑΠΙΣΤΙΩΝ. Aquila stans alis expansis. *Tab. II. N. 8.*

II. Caput, ut videri potest, Dianæ.)(Pharetra situ obliquo. KΑΠΙΣΤΙΩΝ. *Tab. II. N. 9.*

Adtamen neque hæc numorum biga, neque consulentium amicitia me a Cnoffo dimovebit unquam; Produxerat similes Inl. Arigonius *Tab. IV. N. 33. & Tab. V. N. 52.* qui tamen in priore minus, ut suspicor, integro admodum est hallucinatus, dum, nescio, quam urbem *Aristæum* nobis adnunciavit. Nihil, inquam, his moveor, ut a Creta in Eubœam trajiciam, nimis enim multa me retinent; atque primum illud; numos ejuscemodi (summa enim cum adtentione similes in museo Austriaco hujate exploravi) tam rudis esse humilisque cælaturæ, ut nec Cretenses mei cum his, nec isti cum Euboicis comparari possint, quivis enim

enim novit, quam elegante artificio se commendent Histiaorum, Chalcidensium, Eretrienfium monetæ.

Liberalis ero, fingamus fcalpturæ laudem parem eſſe, moleſtius ab orthographia petitum erit argumentum. Quotquot Euboicæ Caryſti certos tenemus numos, omnes illi fecundam vocalem T habent, ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ. inſcripti, eo nimirum modo, quem apud omnes Græcos hiftoricos obſervamus; ubi paullo ſuperius adducti, & quos alios vidi, I. ſubſtitutum præferunt. Erit, qui reponat, poſuiſſe ſane temporis lapſu, ut ipſa cælatura defluxit, ita in orthographiam etiam aliquid mutationis, aut labis obrepere.

Verum nec ſub hac lorica tutum eſſe patiar: adſunt imperatorum numi Trajani, & Antonini Pii apud Vaillantium, qui ne minimum in urbis epigraphe ab antiquiore illo Goltzii *Tab. XI. N. I.* diſcedunt, cedo iam, quando ergo Caryſtii in eam barbariem, quam Savorgniani, & iſtiusmodi alii numi exhibent, devoluti ſunt, ut vel emendate ſcribendi urbis ſuæ nominis oblivifcerentur? Quid quod hæc ipſa auguſtaliſum numorum comparatio novum mihi telum ſubpeditet; magna ſemper vis ineſt ſignorum ſimilitudini ad monetæ forte dubias ſuis urbibus adſcribendas, eundem vero gallum gallinaceum in Antonini numo cum inſcriptione ΚΑΡΥΣΤΙΩΝ conſpicimus, qui iam remota ætate intra quadratum Goltzii criſtas erigebat, id quæro, an nulla ratione ſit probabile, ut cives, qui ſuæ pecuniæ ſigna ad Antonini imperium tam religioſe conſervaverunt, in urbis nomine literas aliquando mutaffent?

Hæc iam in unum conlecta profecto conficient, neque duos hos numos Eubœæ, neque I, & II. initio hujus disputationis propositos, huic quali demum cunque Caristo adtribui posse. Ast adest in postremis his numis aquila, pharetra; adest aquila, sed quam parum mascula, si cum Cnosiiis confertur, adest, verum absunt sparsæ per aream literæ, in quibus momenti plurimum pono: adest pharetra, fateor, sed quam dispar nostris!

Quid igitur de duabus his monetis fiet? Siquid video, ad Ligures remitti poterunt; quam parum in cælando priscis illis temporibus periti fuerint Galli, cum Gallici alii, tum posteriores Massiliensium numi fatis ostendunt. Caristi oppidi haud procul a mari Ligustico meminit Livius *LXLII. c. 7.* scilicet in agro Statiellate, hac ex officina, dum quid melius docear, eas prodivisse conjicere liceat. Neve quem Græca epigraphe perturbet, testem profero Strabonem, qui dum *L. IV. pag. 202.* de Massiliensibus, & Antipolitanis, qui Græce numos inscribebant, sequente pagina profequitur: *Την τεύθειν δ' ἴδη μέχρι Μασσαλίας, καὶ μικρὸν προσώτερω τὸ τῶν Σαλύων ἔθνος οἰκεῖ τὰς ἄλπεις τὰς ὑπερκειμένας, καὶ τινὰς τῆς ἀυτῆς παραλίας ἀναμιξὺ τοῖς Ἑλλήσι.*

Inde iam (Monœco, ultra Varum in orientem sito portu, quousque Massiliensium navigationem se porrexisset arbitratur geographus) *ad Massiliam usque, atque non nihil ulterius Salyes habitant oræ maritimæ imminentes alpes, partemque littoris Græcis permixti.* Magis etiam mediterranea Liguriæ incolas habuisse Græcos, veterum quorundam apud Plinium autoritas conprobat, etsi quis Herculis
in

in Hispaniam expeditionem fabulis adnumeraret, ita ille, *L. III. c. 20. pag. 176.* de Lepontiis (feu ut Ptolemæus *Λειποντιοῖς*) quam gentem Tauriscam volebat Cato: *Ceteri fere Lepontios relictos ex comitatu Herculis interpretatione Græci nominis (scilicet ἀπὸ τῆς λείπεσαι) credunt, præstis in transitu alpium nive membris: ejusdem exercitus & Graios fuisse Graiarum alpium incolas, præstantesque genere Euganeos inde (εὐγενεῖς) tracto nomine.*

Majus pondus meæ conjectiōni adderet numus musei Arigoniani *Tab. XI. N. 112.* si lectio *IPLATINΩΝ* satis sibi constat, atque adjuncta alia pro Iria addicunt, quod oppidum in Liguria decem leucis a Dertona versus Placentiam in ortum situm fuisse novimus, etsi enim delphinus, & gubernaculum maritimæ potius urbi congruunt, nemo tamen facile de Iria Hispanica cogitationem admittet. Hæc si minus placent, ut nomen *ΘΑΡΣΥΔΙΚΑΣ*, ita alterum *ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ* viro in magistratu constituto adtribuam, quo fiet, ut posteriores duo numi iisdem tenebris sepeliantur, ex quibus meum illum, qui huic disquisitioni occasionem dedit, protraxi.



Caput Jovis Ammonis.)(*KOINO.* Silphium. *Tab. II. N. 10.*

Sine titulo, quem apud alios præfigere soleo, conparet hic numophylacii Ilgneriani numus, ne nempe in conlegium augurum invitus coopter; quia tamen, quæ

hac de moneta in mentem mihi venerunt, non omnino abjicienda duxi, dubia mea cum viris eadem in arena verfatissimis communicare volui: Cænopoli Cyrenaicæ eum adtribui posse existimo. Verum illico obmovebit, qui hæc leget, *Cænopolis* *Καινοπόλεως* meminisse quidem Ptolemæum inter urbes Cyrenaicæ mediterraneas, nullius tamen *Καινοπόλεως* *Cænopolis*, diversa diphtongo scriptæ.

Quid si ex numo corrigendum esse geographum adferrem? meminit in eodem tractu Neapolis, cedo! quis sibi persuadeat, Cyrenæos Græca lingua usos duobus oppidis idem, quod notionem adtinet, imposuisse nomen, idem enim Græcanicis auribus sonat *Νεαπολις*, quod *Καινοπολις*, *novam* nempe *urbem*. Absque dubio emendationem hanc ex numo urgerem pertinacius, nisi infortunio pessimo malleus aliquantum in lævam aberravisset, ut, an post O. litera nulla, an Π consequeretur, divinare non liceat, etsi gentis mos addicere aliquo modo videtur, utpote in cujus numis fracta urbium nomina: ΚΥΡΑ. ΒΑΡΚ. fere leguntur.

Video advorsum hic mihi aliquem, qui literam N ad complendum fabri in nostro numo *σφαλμα* obtrudit confidentia majore, crepat numum *P. II. Tab. 16.* musei Pembrockiani editum, in cujus averfa præter plantam eandem nulla alia epigraphe quam ΚΟΙΝΟΝ. Vidi hæc ipse, verum an non Π pro N haberi poterat? nuper admodum mihi numus ΑΘΗΝΑΙΩΝ pro ΛΟΠΙΑΔΟΥΣΑΙΩΝ obtrusus erat, in quo nempe deficientibus transversis lineolis Α pro Λ. Θ pro Ο. tam Η quam consequens Ν pro duplici Π lectum erat; profecto si in nostro Ν transver-

fa

sa linea aliquantum extrita foret, pro II haberetur potius. Vel an non ex communi notioreque usu litera ultima facile adjici poterat ab eo, cui solum KOINON peregrinum nimis videbatur?

Non is sum, qui ad stabiliendam meam sententiam (opinionis umbram dicere debebam) quemadmodum antiquarii ausi sunt aliqui, ipsam grammaticam tyrannidi subijciam, nunquam a me transformabuntur literæ pro lubidine, nisi momentum gravis alicujus rationis adfit. Legerit Pembrockiani musei editor KOINON; novimus hoc vocabulo conventum aliquem sacrum designari, quem vicinæ & fœderatæ civitates frequentaverant, verum ut hoc certissimum, ita omnibus, qui numos viderunt, constat, etiam populum, qui sacris intererat, indicatum fuisse ipso in ære, ita in pluribus: KOINON. MAKEΔONΩΝ. KOINON. KPHTΩΝ. KOINON. ΘΠΑΚΩΝ. &c. legitur; in numo vero nostro area superior tam est plana, ut ne vestigium quidem vel per fraudem extritarum literarum observetur.

An ita ingenio indulgisse arbitramur monetarios Cyrenaicos, ut solum silphium gentis nomen satis indicare existimaverint? Fateor, ipsa sua raritate notam admodum celebremque fuisse hanc plantam, verum non minus notus erat lapis, quem Paphii pro Venere coluerunt, in horum tamen numis nunquam solum KOINON sine adjecto ΚΥΠΡΙΩΝ leges, etsi templum cum divina illa pyramide sit consignatum; neque ulla alius populi forsan produceretur moneta, quæ solum KOINON præferat.

Quid

Quid quod Inl. Spanhemius *T. I. pag. 296.* numum exhibet, capite Jovis Ammonis in antica, in postica filphio insignem cum epigraphe: ΚΤΡ. ΚΟΙΝ. Nempe monetarii ejusdem gentis tam varii, & inconstantes fuerint, ut jam addito provinciæ nomine, jam vero, idque præter aliorum populorum morem, eodem omisso ΚΟΙΝΟΝ suum publico in ære indicarent? Regionis sufficiens indicium in Pembrockiano numo erat laudata sæpius planta, adtamen in Spanhemii moneta ΚΤΡ. addi debuerit?

Et quis intercedet etiam, si eandem epigraphen ita legero: ΚΤΡΑΝΑΙΩΝ. ΚΟΙΝΟΠΟΛΙΤΩΝ? Erit, qui rursus ΚΟΙΝΟΝ Pembrockiani obrudat; ast an non hoc ipsum vetustum urbis nomen esse poterat, quæ deinde Cænopolis dicebatur? Solorum Ciliciæ infra monetam exhibebo ΣΟΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ inscriptam, etsi hæc Ciliciæ urbs a geographis, & historicis ΣΟΛΟΙ. civis Σολεὺς, aut Σόλιος ubivis legatur, atque forsan latebunt alicubi numismata, quæ alterutram ΣΟΛΙ, aut ΣΟΛΕΩΝ inscriptionem præferunt. Hæc de Cænopoli, qua in diatriba si aliquibus spinam defixi, gaudeo.

Promissionis in mentem venit *T. II. Haymii pag. 157 Not. 99* datæ; meminit autor *edit. Ital. pag. 129.* ex *Cl. Bayle Nouvel. de la Republ. des lettres Nov. 1686. Art. 4.* Cyrenæos annis singulis filphii caulem in templo Delphico dedicavisse, inscalpta etiam sigillo urbis muliere, quæ hancce plantam Batto conditori consecrabat. Mirabar primum, qui factum sit, ut diligentissimus in recensendis donariis Delphicis Pausanias hoc, & anulum quidem omiserit, idque eo magis, quod duorum dedicatorum a Cyrenæis

renæis signorum meminit, nempe L. X. c. 13 pag. 829: Κυρηναῖοι τε Ἑλληνας τε ἐν Λιβύῃ· ἔτοι μὲν τὸ ἄρμα, καὶ ἐπὶ τῷ ἄρματι Ἀμμωνα. Tum vero Cyrenæi Græci nominis in Libya: currum hi, & in curru Hammonem obtulerunt.

Deinde c. 15. pag. 834: Κυρηναῖοι δὲ ἀνέθεσαν ἐν Δελφοῖς Βάττον ἐπὶ ἄρματι, ὃς ἐς Λιβύην ἤγαγε σφᾶς ναυσὶν ἐκ Θήρας, ἠνίοχος μὲν τῷ ἄρματός ἐστι Κυρήνη, ἐπὶ δὲ τῷ ἄρματι Βάττος τε, καὶ Λιβύη σεφαιῆσα ἐστὶν αὐτῶν. Cyrenæi Batti in curru statuam Delphis posuerunt, qui eos ex Thera navibus in Africam deduxerat: auriga currus est Cyrene, in curru vero Libyæ Genius Batto coronam inponit. Quare indagine quadam vestigia sum persecutus, unde hanc notitiam laudatus Bayle protraxerit; cum Erasmi adagia indicata reperissem, ab his demum ad commentatorem Aristophanis in Pluto perveni, qui laudato pro se Aristotele sane diversa scribit ad v. 926.

De dono quidem Apollini facto ita: Οἱ Ἀμπελιῶται δὲ, ἕθνος Λιβυῆς, εἰς Δελφὸς ἀνέθεσαν καυλὸν σιλφίης, ὡς φησὶν Ἀλεξανδρίδης. Ampeliotæ vero, Libyæ populus, caulem silphii Delphis dedicaverunt, ut refert Alexandrides. Quare non oppidi Cyrenes incolæ, gli abitanti di Cyrene. Dedicacionis unius solum meminit Alexandrides quare non, ogn' Anno. Videamus jam, quid de figillo urbis censendum, ita ibidem paullo superius scholiastes: Οἱ πολῖται οἱ Κυρηναῖοι ἀγλαπόδοσιν τῆς ἐυεργεσίας βεβλόμενοι χάρισθαι τῷ βασιλεῖ, ἐποίησαν εἰκόνα· ὡς δὲ τινες δακτύλιον· ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν προσφέρει τῷ βασιλεῖ τὸ σίλφιον. Cives Cyrenæi, ut pro beneficentia, quam experti erant, regi gratiam redderent, statuam:

N

statuam:

statuam: ut vero alii memorant, annulum fieri fecerunt, in quo civitas regi silphium offert.

Vage hic omnia de statua, vel annulo, qui, an urbis signum habuerit, non indicatur, diversum enim admodum esse arbitror, urbis Genium in gemma cælatum, & eandem ipsam sigillum urbis fuisse, neque facile publicum istiusmodi σφράγισμα, sigillo de la Citta digito circumlatum credi potest.

Aliud sane laudatus ibidem de Cyrenæorum re publica Aristoteles: Βάττος Κυρήνην, ἔκλισεν - - - ἐν τιμῆσαντες Λίβυες ἐχαρίσαντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σίλφιον, καὶ ἐν νομισμᾷ αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν, βασιλείαν, τῇ δὲ σίλφιον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον. Battus Cyrenem condidit - - - quem ut honorarent Libyi, olerum pulcerrimum silphium ei obtulerunt, atque in moneta illum cælarunt, altera manu regnum, altera silphium a civitate accipientem.

Ex his puto, fatis liquere, non solum quam parum commode in Bayleum inciderit Haymius, sed illud etiam, apte ad rem scripturum abstinere debuisse ea sententia: *perche cio (silphium) era distintivo glorioso a quei di Cyrene, comme piu chiaramente apparisce da cio, que dice il dotissimo Bayle.* Cedo enim! quomodo Cyrenes urbis (de hac enim, non de provincia loquitur) ita propria erat gloria silphium, ut discrimen etiam, *distintivo*, alia inter Pentapolis oppida esset, si Ampeliotæ Delphis ejusmodi caulem dedicarunt?

Nihil

Nihil dicam de Barcæorum numis, in quibus diversæ speciei plantam suspicor; protulit editor musei Pembrockiani similem cum silphio monetam ΚΩΦΗΝΩΝ *Cophenorum* inscriptam, in quam urbem hic inquirere non vacat, geographis ignotam; id scio testibus Arriano & Strabone in ipsa Media etiam provenisse silphium, nam ille *de Exped. Alex. L. III. pag. 145*: Ἀλλὰ ἐν γε τέτρω τῷ Καυκάσῳ ἔδεν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφίκασι, καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Ἀριστόβελος. *At in hoc Caucaso nihil præter terebinthum & silphium nascitur, ut autor est Aristobulus.* Ille vero: Φέρει δὲ καὶ σίλφιον ἡ χώρα, ἀφ' ἧς ὁ Μηδικὸς καλέμενος ὁπὸς πολὺ λειπόμενος τῆς Κυρηναϊκῆς, ἔστι δ' ὅτε καὶ διαφέρων ἐκείνης. *Silphium quoque fert regio, unde Medico succo nomen, is longe deterior Cyrenaico, interdum tamen illo bonitate præstat.* Videt hic autor, quam *il distinctivo glorioso evanescat, præsertim si nostræ Cœnopoly etiam in Pentapoli officina monetaria conceditur, cujus occasione huc sum delapsus.*

LACEDÆMONIORUM.

Caput diadematum.)(Vas inter pileos Dioscurorum.
ΛΑ. ΠΕΙCΠ. Tab. II. N. 11.

Numulum hunc solum repræsentō, quia, ut ad Haymii *T. II. pag. 158 Not. 100.* indicavi, a nobis gazam Austriacam Vindobonensem in ordinem redigentibus in catalogo τῶν ἀνεκδότων omisus fuerat, ubi sane propterea locum merebatur, quia tertius erat, quem Lacedæmoniorum argenteum hæctenus vidimus. Quod epigraphen adtinet,

fateor, primas literas ita nexas, postremam vero ita cælatam esse, ut dubitari possit an priores Π & Ε an Γ & Ι., posterior Π, vel in ΓΙ resolvenda, quia tamen probabilius viri nomen adsumtis Π formatur, ΠΕΙCΠΠΞ, vel ΠΕΙCΠΠΞC *Pisippus* legendum esse existimo, cum vero nullus Spartanorum regum hoc nomine, caput diadematum ad eorum aliquem, quorum tempore luxus inrepsit, ita referendum erit, ut Pisippi nomen magistratum designet. De hac Spartanæ rei publicæ labe adnotationem indicatam consule.

LARINORUM.

Caput Herculis leonis exuviis tectum)(Hippocentaurus currens. CADINOD. In infimo numi segmento nota quadrantis. *Tab. II. N. 12.*

Numus hic ex museo Cl. Ilgneri mihi subpeditatus, duplice titulo inter non editos censeri potest; aliquot quidem cum hac epigraphæ male lecta, ut mox ostendam, comparuere, nullus tamen cum his signis. Larino Frentanorum, seu Apuliæ in Daunia oppido numum summa confidentia adtribuo, mirorque hæctenus inter ignotos latuisse; quia editor musei Theupoli numisma minus integrum habuit, Atinam Latii, omiſſa nempe prima litera ex ΑΔΙΝΟΔ Græcis præterea hodierni usus Δ scripto nobis obtrusit. Melius servatos numos habuit Inl. Arigonius, verum tam *Tab. IX.*, ubi de partibus assis agit, inter trientes unum *N. 14*, quam inter urbes *Tab. X. N. 100.* alterum profert, cujus epigraphen GADINOD adnunciât, primam proinde literam

literam pro G. habuisse liquet, quia post *Fanum* ante *Guidum*, *Gnoſſum*, *Gortynam* numum inferuit.

Felicioꝛ erat Pembrockiani theſauri conleſtor, is enim primum advertit, epigraphen non a G. ſed L., antiquo eo nempe, vel ſi placet dicere, Hetruſco, quale in numis Gelæ urbis, ut in meo aliquo, obſervatur, incipere, adhæſit tamen in D. conſonante repetita, etenim cum *Tab. XVII.* ante ΛΑΜΙΕΩΝ poſuit LADINOD. cum typo delphini, & nota ſextantis, tertiam literam Delta ab ſe habitam conſitetur: rurfus cum poſtea *Tab. XVIII.* ante numum ΛΑΟΔΙΚΕΩΝ. alterum depinxit, qui in antica caput juvenile galeatum, in poſtica cum ſimili epigraphe, & nota quincuncis equitem haſta & clypeo armatum decurrentem repræſentat, de Delta ita hæſitaſſe videtur, ut O. forſan habuerit.

Mirum ſane, viris in arte verſatis nunquam caninæ literæ in mentem veniſſe, quam ita formatam in numo Hyrinorum apud Begerum *Theſ. Brand. T. I. pag. 320.* vidiffe debuerant; illud vix adſequor, qui factum ſit, ut Inl. Arigonius, qui priſcum hunc characterem *Tab. XXII. N. 222* in numo ſuo Tutertino agnoverat, eum & geminum quidem tam parum obſervaverit, ut alterum præterea errorem erraverit, dum *Tab. XIII. N. 132* numum recentioribus Græcis literis ΛΑΠΙ. inſcriptum Larino Apuliæ adtribuit, qui tam ob cultrum taurobolio adhiberi ſolitus, qualem in monetis Philippi & Perſis poſtremorum Macedoniæ regum videmus, quam ob ipſam epigraphen Græcam Lariffæ Theſſaliciæ potius eſt adſcribendus.

Erit, qui meis me armis impugnet, atque Arigonii numum

num Dauniæ vendicet; an non, inquiet, vicinum Larino oppidum Arpi eadem lingua monetas suas ΑΡΙΑΝΩΝ inscripsit? quid ergo numismati Arigoniano Græca inscriptio adeo oberit, ut in Theffalicam officinam relegetur? Tam parum his moveor, ut, quæ adserui, inde confirmem atque inlustrem potius. Græca perpetuo epigraphæ usi sunt Arpani, nempe quia Argivorum colonia, nam teste Strabone de hac urbe & Canusio *L. VI. pag. 283*: Λέγονται δ' ἀμφότεραι Διομήδης κλισμα. *Utramque Diomedes fertur condidisse*, hunc præterea sanguinem ab Ætolis regibus traxisse novimus, unde factum, ut non solum Virgilius *Æneid. L. X. v. 28* caneret:

*Atque iterum in Teucros Ætolis surgit ab Arpis
Tydides.*

Sed ipsi etiam cives in moneta Calydonium aprum consignaverint, quo luculentum magis Ætolicæ originis testimonium nemo facile petierit. Diversa sunt de Larinatibus, qui ex Liburnis, & Hetruscis orti perhibentur a Catone *de Originibus*. Vicina etiam oppida Teanum, Luceriam Latina inscriptione usâ scimus.

Gravius aliud obponi posse video ex Pembrockii numo *Tab. XVII*, & alio Arigonii *Tab. X. N. 100* qui delphinum in postica exhibent, superius indicatis; signum enim hoc urbem maritimam fere demonstrat, ast Larinum præeunte Ptolemæo, ad dextram Tiferni ripam in mediterraneis situm fuisse, omnes hodie consentiunt. Ad rem quidem bellissime hæc dicta sunt, minime tamen ejus ponderis, ut vel lectionem numi, vel officinam monetariam mutem.

Omitto

Omitto in museo Pembrockii *Tab. XIX.* depictum esse Luceriæ numum cum nota quadrantis, qui delphinum etiam cum tridente præfert, novimus vero omnes Luceriam multo magis, fere ad fines Hirpinorum, a mari recedere. Nec ab historia naturali præsidium quæram, scilicet delphinos etiam aquas dulces subire teste Bellonio apud Aldrovandum; Larinatum agrum non angustis pomœriis constrictum ad mare etiam se porrexisset contendo, atque ut alia testimonia præteream, nunquam, si res aliter se haberet, profecto cecinisset Silius *L. XV. v. 565.*

Quaque jacet superi Larinas accola ponti.

Et en falsæ suæ aquæ innatantem delphinum.

Numi nostri signa si conjungere placet, centaurus averfæ Oreus erit, cujus cum Hercule pugna in sella Apollinis Amyclæi a Bathycle Magnefio cælata describitur a Pausania *L. III. c. 8. pag. 256:* *Ἡρακλέεσσι πρὸς Ορεῖον Κένταυρον μάχη πεποιήται.* Herculem ubivis in Italia cultum Dionysius Halicarn. *L. I. Ant. pag. 33* nos docet de Hercule loquens: *Πολλαχῆ δὲ καὶ ἄλλῃ τῆς Ἰταλίας αἰνεῖται τεμένῃ τῷ θεῷ, καὶ βωμοὶ κατὰ πόλεις τε ἱδρυταί, καὶ παρ' ὁδοῖς, καὶ σπανίως ἂν ἔυροι τις Ἰταλίας χώρον, ἐνθα μὴ τυγχάνει τιμώμενος ὁ θεός.* *In multis etiam aliis Italiæ locis templa huic deo sunt sacrata, & per urbes, atque in ipsis viis aræ sunt erectæ: nec facile reperias ullum in Italia locum, ubi hic deus non coleretur.* In ipsa Daunia honores ei habitos numus thesauri Brandenburgici Luceriæ cufus, in quo apud Begerum *T. I. pag. 317,* aut eundem inberbem, aut Omphalen adsignatis consuetis in averfa armis intueberis. Quod si quis centaurum ad Bacchum referat, siticulosæ etiam consulet Apuliæ.

Disſimulare hic non poſſum, quod Larinatium numum vetuſto Hetruſcorum aut Samnitum charactere inſignem verſanti in mentem venit; *T. II. Haymii pag. 167* in notis ad numiſmata ORRA inſcripta, de quorum explicatione, ſeu urbe, in qua cuſa fuerant, prodenda haecenus fere deſperatum eſt, conjecturam aliquam ex Amoris ſigno ſæpius in illis cælato eruditorum diſcuſſioni ſubtimide propoſui. Alteram, quæ hic ſubnata eſt, non majore quidem confidentia, communicandam tamen duxi.

Conſtat ex marmorum, atque ænearum tabularum inſcriptionibus vetuſtiore charactere exaratis, eam priſcis fuiſſe ſcribendi rationem, ut conſonantes nunquam geminarent; hinc arbitrabar, male hucusque in hiſce monetis lectum fuiſſe ORRA., ſed alterutram conſonantem alius ſoni eſſe debere, cumque ex priſcis alphabetis ſcirem, magnam τϞ K cum R fuiſſe ſimilitudinem, utraque enim pede uno brevior id ſolum habebat diſcriminis: R ſuperius clauſum, K apertum fuiſſe, quæ diverſitas in numis aut minus ſervatis, aut incruſtatis facile adcuratos etiam oculos fugit, cenſebam, aut OKRA, aut ORKA legendum potius.

Fateor, me in primam lectionem magis inclinare, habemus in Umbria cis Appenninum ad Naris cum Tiberi confluentem municipium Ocriculum; quid ſi, ajebam, vel in vicina aliqua Italiæ regione urbs aliqua Ocræ fuiſſet, ad cujus diſcrimen oppidum alterum Ocriculum nominatum fuerit? vel vero hoc ipſum municipium amplitudine, ut nomine diminutum ex ruinis alicujus Ocræ ſurrexerit? ſuſpicionem hanc qualemcunque ita boni conſulat lector, ut non tam luxurianti ingenio, quam intento
in

in minimas etiam veri eruendi venulas animo eam tribuat.

PAMPHIORUM.

Caput juvenile, comis retortis, aliquo pilei genere tetum.)(ΠΑΜ. *Pamphiorum*. Pharetra, quam tridens hinc, inde prora ambit; infra: ΦΑΗΣ. *Phaes*. *Tab. II. N. 13.*

Numuli hujus ænei optime conservati ex museo Ilgnoriano inter incertos mentionem fecerat Inl. C. Cristiani in appendicula tomo I. Haymii adjecta *pag. 71.* Quod tum ambos latebat, fortuna mihi oblatum esse existimo tam certo, ut non facile contra adfertionem, quam edo, probabilius aliquid, nisi me Juno Moneta oderit pessime, a quoquam preferendum sperem. Aliud quid agens Polybium versabam, cum forte in Pamphium Ætoliæ mediterraneum oppidum incidi, cujus nemo veterum geographorum meminit, atque illico animum ad monetam præsentem urbis hujus officinæ vendicandam.

Non raro antiquarii in adsignando singulari numo hoc uno argumento nituntur: loci nullius nomen seu in Stephani catalogo, seu apud alios iisdem literarum elementis incipere; idem sane hic evenit: neque enim arbitror, quemquam de Pamphylia somniare, quis enim vidit unquam, in numis universæ gentis nomen magistratus adjectum, nisi urbes peculiari fœdere, ut Achæorum, ipsorumque Ætolorum in commune aliquod concilium conspiravissent, quod tamen de

Pamphylia adferere nemo poterit, non enim hic agitur de viris, qui sacris faciundis ab gente aliqua constituti sunt, scilicet de Lyciarchis, Cretarchis, qui munus suum & populi nomen adjectum semper habent. Verum non tam curta mihi supellex, ut hanc unicam extremis in rebus tabulam adripere cogar.

Aliud in discernendis numis earum urbium, quæ idem nomen præferunt, præsidium numariæ rei studiosis subpeditat æris, molis, atque cælaturæ potissimum similis cum aliorum ejusdem gentis oppidorum moneta ratio: ita Heracleas, Apollonias, Ægas, alias suis provinciis probabiliter adtribuere solemus. Hujus ipsius criterii normam quam felicissime adplico; sculpturæ modum, molem, æs, omnia gemina reperio in numis Ætolicis, contuli Pamphiorum numum cum meo ΑΙΤΩΛΩΝ inscripto integerrimo drachmæ unius granorum XIII, atque æquilibrium faciebant, ubi illud minime negligendum, tam in meo indicato, quam in eo, quem Inl. C. Christiani ediderat cum epigraphe ΑΜΦΙΣΣΕΩΝ, qualem ipse possideo, averfæ partis aream versus centrum ita concavam esse, ut in duobus Pamphiorum ejusdem typi numis, quos præ manibus habeo.

Ast erit, qui me tridente, rostrove navis de possessione ab se deturbandum sperabit; quod enim, audire mihi videor, certius maritimæ urbis indicium, quam prora, Neptunique sceptrum? nempe Khellius

Delphinum silvis adpingit, fluctibus aprum?

Ne minimum me Horatiana reprehensio perterret, vel ipsum aprum Calydonium ἀνιδρωσί cum tridente & navigio con-

conciliabo. Ad iter Philippi regis in expeditione contra Ætolos sub annum A. X. 218 suscepta advertendus est animus, quod minutim ad magnum geographiæ veteris lumen nobis descripsit Polybius *Hist. L. V. pag. 496 & seq. edit. Amstel. 1670*: Narrat ibidem regem suadente Arato celebri illo Achæorum prætore, ut ne protelatione occasionem amitteret, inceptum iter persecutum; narrationis partem priorem, quia longior est, Latinam solum subpedito:

Deinde Asbeloum transgressus, Thermum versus festinato agmen ducit - - - in transitu reliquit ad sinistram quidem Stratum, Agrinium Thestiensis: ad dextram vero Conopen, Lysimachiam, Trichonium, Phæteum, deinde ad oppidum venit, quod Metapan dicunt, ad Trichonidem lacum, & ipsas illius fauces situm, ab eo loco, quem Thermum nominant, stadia LX distantem. Hanc ab Ætolis desertam quingentorum militum præsidio inducto rex tenuit, ut per fauces ingredienti, atque exeunti munimento esset, est enim ripa tota illius lacus montosa & aspera, ac propter silvas viæ imminentes angusta.

Tum ipsum profectionis ordinem persequens, Thraces extra militarem viam ad tuendum dextrum latus dispositos refert, & subjicit: *Τὴν μὲν γὰρ ἐνωϊύμων ἐπίφανειαν τῆς πορείας ἠσφαλίθη λίμνη χεδὸν ἐπὶ Ἰριακόντα στάδια. Ἀύσας δὲ τὰς προειρημένους ἴσπερ, καὶ παραγενόμενος πρὸς τὴν καλεμένην κόμην Παμφίαν (Πάμφιον) ὁμοίως καὶ αὐτὴν ἀσφαλίσάμενος φρερᾶ προέβαινε πρὸς τὸ Θερμον. κ. γ. λ.* Nam læcum agminis latus tegebat ipse lacus fere per triginta porrectus stadia; confecto per dicta loca itinere oppidum nomine Pamphium postquam adtigisset, illudque etiam munivisset præsidio, Thermum rex progrediebatur &c.

Habemus hic oppidum non ignobile, quia præfidio non indignum videbatur cato duci, & quidem ad lacum, eumque magnitudine insignem situm, nollem enim eum ex paullo ante adductis ad triginta solum stadia constringi; id solum vult scriptor, tanto spatio a lacu, adeoque lato admodum, agminis iter fuisse protectum, quod minime prohibet, eum non longius se porrexisse etiam, imo ampliorem multo fuisse, ipsum nomen docet, quod non aliunde, quam a Trichonio urbe habere poterat, quare etiam hæc lacui adsidebat; ast inter Trichonium & Metapam Phœteum interjacebat, dolendum quidem, a Polybio spatium, quod inter Trichonium, & Metapam intererat, adnotatum non fuisse, adtamen vix errabit, qui huic intervallo sexaginta adtribuerit stadia.

Ob lacum ultra sexaginta stadia diffusum (quis enim Trichonium ad ipsum illius initium, nullo teste, adfiget?) poterant sane Pamphiorum monetarii sua in pecunia proram & tridentem ferire, neque enim hæc indicia mare semper significare exemplis docere possum: descriptus est in museo Theupoli numus Tiberiadis *pag.* 880., qui in postica mulierem repræsentat pede proram navis prementem; novimus, urbem hanc lacui Cenereth adsitam, cui Josephus C. stadia in longum, tribuit. Si quem tridens offendit, is Neptuno lacuum dominium eripiat; alia veterum erat opinio, refert Pausanias *L. III. pag.* 264 de lacu in Læconia: *Ἐν Λαῶδα ἔστι μὲν λίμνη καλεαμένη Ποσειδῶνος· ἔστι δὲ ἐπὶ τῇ λίμνῃ ναὸς, καὶ ἄγαλμα τῷ θεῷ.* *Est ibidem lacus, qui Neptuni dicitur: & in ejus ripa delubrum dei cum simulacro.*

Si quis porro molestus fuerit, ex ipso tridente lacus majorem etiam, vel Galilæo illi parem, amplitudinem inferam, quod instrumentum forsitan ob aliquam Hebrææ religionis residuam reverentiam procudere omiserint Tiberienses. Eam hic geographorum, qui mappas descripserunt, negligentiam satis mirari non possum, qua factum, ut magni hujus lacus cum ipso Pamphio ne minimum vestigium indicetur. Medium inter tridentem & proram signum ne quis primo intuitu columnam esse existimet, sollicito moneo; ob extrema tam superius, quam inferius rotunda, tum quator circa medium annulos aliud exhibere non potest, quam pharetram, atque suspicari liceret, illud ipsum instrumentum hic repræsentari, quod in numo Goltzii *Tab. VII. N. 4.* vir nudus ad latus habet, si arcu etiam armatus foret.

Subiectum nomen ΦΑΗΣ. magistratum indicare, qui alios apud Goltzium Ætolorum numos viderit, nemo dubitabit, advertet enim istiusmodi nomina inferiore numi loco esse posita, ut in nostro. De capite in antica signato in tantis hujus urbis tenebris hariolari nolo, id certum pilei formam admodum esse illius similem, quem nuda illa figura apud Goltzium in dorso pendulum habet. Quod cetera Pamphium adtinet, id solum ex laudato Polybio *pag. 505.* scimus, oppidum eadem Philippi expeditione ab redeunte postremo agmine crematum fuisse, οἱ περὶ τὴν ἑραγίαν ἐμπρήσαντες τὸ Πάμφιον; quem locum eam etiam ob rationem adduco, ut genuinum urbis nomen constet, emendavi enim superiore loco editionem, quæ ita habet: πρὸς τὴν καλεσμένην κώμην Παμφίαν, existimo enim descriptorem Polybii ab articulo ad κώμην referendo dece-

ptum, cum libri ejusdem posteriore loco ἐδελέρως scribatur.

PATRENSIUM.

Caput Jovis laureatum, & barbatus)(ΠΑ. in monogramma contractum, ΑΓΤC. ΑΙCΧΡΕΩΝΟC. *Patrensum. Agys Æschreonis filius intra lauream. Tab. II. N. 14.*

Eti abfit P. & E, quæ literæ in monogrammatibus numorum æneorum hujus urbis videri solent, non dubitavi tamen hunc musei Ilgneriani numum argenteum Patris Achaicæ adtribuere; Forma numi, Jovis Homagyrii fatis a Cl. Bayero contra Begerum *Comm. Petrop. T. V. pag. 364 & seqq.* stabilitum caput Achaicam monetam prodebat illico, Patris eam fuisse cusam, sine erroris periculo existimari posse, confirmabat me monumentorum aliorum consensus potissimum.

Nempe urbs hæc paucarum more, magistratus suos non solum in recto casu, ut dicimus, adnunciat, sed parentis etiam nomen adjicere solet, ita in museo Theupoli legimus: ΝΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ. *Nicostratus Callistrati filius*: item ΜΗΤΡΟΔΟΡΟΣ. ΜΕΝΕΚΛΕΟΥΣ; in numo Galliarum regis apud Harduinum: ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ. ΔΑΜΗΝΟC loco Δαμωνος Jonice scilicet, & ΑΙCΧΡΙΩΝ. ΛΥΣΙΑ. *Æschrion Lysia filius.*

An hic Æschrion nostri prætoris pater fuerit, avusque Lyfias, præstare satis non possum etiam propterea, quia nec de Harduini, nec de mea lectione certissimus sum, etenim E ita compressum in præsentem numo, ut hanc literam primum, pro vetusto L haberem; P vero ita vitiatum, ut I tum arbitrarer; re quidem melius examinata, sicut nec de P jam, nec de E fere dubitandum censui, ita fieri sane poterat, ut Harduinus simili ratione male contortum E pro I legerit.

Quia in numo abest commune Achæorum monogramma, vix erravero, si eundem intra Olympiadem CXXIV. & CXXXII cufum statuo; testem habemus Polybium L. II. c. 41 ante hoc temporis punctum rei publicæ Achaicæ fundamenta jacta non fuisse: Ολυμπιάς, αἰτ, μὲν ἦν εἰκοσὴ, καὶ τετράρτη πρὸς ταῖς ἑκάστον, ὅτε Πάργεις ἠρξάντο συναρρονεῖν, καὶ Δυμαῖοι. *Olympias agebatur quarta & vigesima supra centesimam, cum Patrenses cum Dymæis hujus societatis fœdus primi inierunt.* Scio quidem eundem paullo inferius scribere: πρῶτοι μὲν συνέστησαν Δυμαῖοι, Πάργεις, Τριταῖεις, Φαργαῖεις. *Primi quidem omnium concordiam pepigere Dymæi, Patrenses, Tritæenses, & Pharæenses.* Si tamen cum superioribus conferatur, arbitror, gloriam jactatorum fundamentorum Patrensibus concedi debere, etfi forsan eodem anno memoratæ duæ urbes adcesserint etiam.

Quis jam in animum inducet, urbem, quæ tanti operis institutrix erat, in eam legem primam peccavisse, qua cavebatur, ut Polybius superius c. 37. Καὶ νόμοις χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ σταθμοῖς, καὶ μέτροις, καὶ νομισμασι. *ut non solum iisdem legibus, ponderibus, mensuris, sed moneta etiam*
uteren-

uterentur? An omiffura fuiffet figlam illam civitas, quam forfan pro focietatis teflera fubgefferat ipfa, nifi eo tempore flatus fuiffet Ilgnerianus numus, quo adolefcens corpus, quatuor folum urbibus quia definiebatur, etfi id optabat maxime, non audebat tamen commune Achæorum nomen confignare; Id quod factum fuerit, ubi Olympiade CXXXII Sicyonii, Ægienfes, Buri, Carynenfes eadem inflituta funt anplexi.

Fateor, ex eodem Polybio certum effe, jam ante Philippi & Alexandri tempora flatum popularem ea in re publica ex duodecim urbibus conflata viguiffe, prægraves etiam & vetuflos Ægienfium numos in mufeis confervamus, verum ut huic ætati numulus præfens ne minimum addicit, ita ea habet omnia, fi Achaicam notam excipias, quæ in confinia indicatæ epochæ confpirant: fimillimum eff Jovis Homagyrii caput, averfa pars intra lauream epigraphen continet, cælatura eadem, pondere examinato, æquale cum aliis monogrammate inflignibus, fcilicet 38. granorum effe inveni, ut adeo pro exemplo communis deinceps monetæ numum adfumtum fuiffe, fufpicari quis poffet.

Patrenfium urbi, quemadmodum inflitutæ rei publicæ optimæ laus tribui debet, ita etiam decus fuum poftrema fere etiam fub imperatoribus ætate confervavit, antiquo quoque Aroës nomine cum coloniæ Romanæ juribus reflituito, numis, & Paufania teftibus, cujus locum, quia fitum etiam indicat, adferam; *L. VII. c. 18. pag. 569.* ita ille: *Αυγεςος δε η τε παραπλα νομιζων κειθαι καλως τας Πατρας, η και αλλην τινα αιλιαν επανιγαγεν αυθις εκ των πολισμά-*

μισμῶν τῶν ἄλλων τὰς ἄνδρας ἐς τὰς Πάτρας. *Augustus deinde vel quod ad navium adpulsum Patras valde commodas judicabat, vel alia quacunque de causa, remigrare omnem illam multitudinem ex oppidis aliis Patras iussit. Et paullo post: Καὶ ἔδωκε μὲν ἐλευθέροις Ἀχαιῶν μόνοις τοῖς Πατρῆυσι εἶναι. ἔδωκε δὲ ἐς τὰ ἄλλα γέρας σφίσιν, ὅποσα τοῖς ἀποίκιοις νέμειν οἱ Ῥωμαῖοι νομίζουσι. Et solis certe Patrensi-bus ex Achæis omnibus, sua ut libertate uterentur, concessit: atque alia in eam civitatem beneficia contulit, quibus suas colonias Romani adficere consueverunt.*

POLYRHENIORUM.

Caput muliebre obversum prominente ad humerum pharetra, & arcu)(ΠΟΛΥΡΗΝΙΩΝ. *Polyrbeniorum. Vir nudus præter fasciam lumbis obvolutam d. extensa, s. virgam curvam Tab. II. N. 15.*

Numum hunc argenteum ex museo conlegii Theresiani nobilium depromptum lineari pictura descripsimus quidem *Cimel. Austr. Vindob. Tab. IX. N. 8.* sine majore tamen aliqua inlustratione, ut ejus operis institutum erat, meminit ejus etiam museum Theupoli, sed indicio vago nimis, & obscuro in hæc verba: *Caput muliebre pectore-tenus in prospectu)(ΠΟΛΙ, sic, ΡΗΝΙΩΝ. Vir nudus stans d. extensa, s. baculum. Tam de dea, quam de typo averfæ partis plenior, certiorque notitiam me daturum spero; Illam quidem nequaquam Dianam, sed venatrici divæ sociam carissimam esse existimo, de qua canit Callimachus *Hym. in Dian. v. 188., & seq.**

Ἐξοχα δ' ἀλλάων Γορτυνίδα φίλαο νύμφη
 Ἐλλόφονον Βριτόμαρην ἐύσκοπον.
*Præ reliquis tamen una tibi Gortynis amata est
 Cervinesi jaculo Britomartis certa ferire.*

Aptissime hanc nympham Polyrhenio Cretensi oppi-
 do convenire mox ex Strabone conficiam, ubi ejus histo-
 riam ab ipsis insulæ incolis haustam referente Pausania *L.*
II. c. 30. pag. 180. præmifero: φασὶ δὲ οἱ Κρήτες - - - -
Διὸς δὲ καὶ Κάρμης τῆς Εὐβέλα Βριτόμαρην γενέσθαι· χαί-
ρειν δὲ αὐτὴν δρόμοις ἴε, καὶ Θήραις, καὶ Ἀρτέμιδι μάλιχα
φίλην εἶναι. Μίνων δὲ ἐραδέηλα φεύγασα ἔρριψεν ἑαυτὴν εἰς
δίκτυα ἀφειμένα ἐπ' ἰχθύων Θήρα. Ταυτὴν μὲν θεὸν ἐποίησεν
Ἀρτεμις - - - - ἐπίκλησις δὲ οἱ - - - - Δικτύοννα ἐν
Κρήτῃ. Narrant Cretenses - - - - Ἰουε, & Carme Eu-
buli filia Britomartin genitam, hanc, cum se totam in
currendi, venandique studia tradidisset, fuisse Dianæ carissi-
mam. Verum cum Minoem præ amore insequentem fugeret,
in mare præcipitem in retia, piscibus capiendis expansa, inci-
disse, a Diana in deorum numerum relata. - - - - cognō-
men ei in Creta Dictynna.

Quia in vulgus notum est, monetarios veteres patria,
 & domestica præcipue numina publico in ære cælavisse, ea
 scilicet, quorum sacræ ædes suis in urbibus, aut agro fun-
 datae erant, Strabonem audiamus *L. X. pag. 479. Πρὸς*
ἑσπέραν δ' ὄμοροι τοῖς Κηδωνιάταις Πολυρρήνιοι· παρ' οἷς ἐστὶν
τὸ τῆς Δικτύωννης ἱερόν. Ad occasum Polyrrenii Cydoniatarum
vicini sunt, ubi præcipuum Dictynnæ templum. Ita inter-
pretandum locum censui ob peculiarem articuli vim τὸ τῆς
Δικτύωννης ἱερόν, arbitror enim nos nunquam melius scripto-
 ris

ris alicujus sententiam adsequi posse, quam cum autorem secum ipso componimus; diverso sane stilo paullo superius usus est Strabo, de Tityro Cydoniæ monte agens: ἐν ᾧ ἱερόν ἐστι τὸ Δικλαῖον, ἀλλὰ Δικλυρναῖον, in quo templum est non *Dictæum*, sed *Dictymæum*. Quam obiter hic rem perfringit!

A piscatoribus servatam nympham tenemus, idque ipsum Polyrrhenios indicare voluisse aversa in numi parte, pene certus sum, etenim ut nullum alicujus dei vel minimum adtributum conspicio, ita in piscatorem, cujus forsitan etiam nomen olim celebre aut cum libris interiit, aut a scriptoribus prætermisum est, conveniunt omnia: panino aliquo subcinctus est, quem habitum in deorum signis nemo facile ostenderit, nudus cetera, quid ad mare subeundum adcommodatius? manus non baculo, aut hasta est armata, sua se curvitate piscatoria virga nitidissime prodit. Id hic velim, ne quis de Britomarte velut hamo capta nugetur, satis perspectum est nobis pictorum cælatorumque ingenium, variant instrumenta, obvio indicio ejus, quem repræsentare volunt, contenti.

Ceterum quid si etiam retia in numismate huc pertinente ostenderem? Luculenter altero abhinc anno Inl. comes Christiani in adpendicula tomo primo Haymii adjecta pag. 67. Magnesium ad Mæandrum ductam a Cretenfibus originem tam ex Strabone, quam ex labyrinthi typo, in numo Goltzii *Tab. XXI. N. 9.*, item Liebei *c. V. pag. 183.* pro Mæandro habito conmonstravit. Ut cum illis angulis male actum antehac, ita non multo melius cum signo nudo, atque instrumento ad dorsum adstituto; Nonnius muliere

nuda contentus, altum de hoc filet. Cl. Liebeus in suo Apollinem vidit, de instrumento ita loquitur: *pone, ut arbitror* (en ut hæsitat) *symbolum Apollinis tripos cum cortina, & inposita forte* (iterum dubitat) *lyra.*

Quemadmodum nunquam alias fatis adsequi poteram, ubi cortinam, lyramque vidisset laudatus antiquarius, ita dum Polyrheniorum numum versarem, status, gestusque viri nudi fere similem illius, qui in Magnesium numifmate conparet, non solum in memoriam revocavit, sed origo Cretica, Britomartis historia, suspicionem movit non levem, an non in antica horum numorum pro Diana Leucophryne eadem hæc nymp̄ha, in postica vero piscator esset cælatus, idque propterea potissimum, quia instrumentum, nunquam hucusque nitide explicatum, mihi nullius fere alterius speciem referre posse videbatur, quam retium conlectorum & ad hastas, funiculis defluentibus, prominentibus etiam superius duobus annulis ligneis, adligatorum.

Ut certius hac de re arbitrium ferat lector, averfam numi faciem ex museo meo propterea depingi curavi *Tab. II. N. 16.*, quia instrumentum, de quo agimus, in Goltziana moneta miserrime, neque in Gothana ita depictum reperi, ut piscatoriæ hujus supellectilis formam eam, quam in meo objiceret, haberetur forsitan minus adhuc tritus, qui ipsa reticuli filamenta repræsentet. Utut sit, id adfirmare audeo, retia composita potius, quam quidquam aliud hic exhiberi; neque vittæ, quas vir nudus dextra tenet, molestiam faceffunt, utpote quibus Polyrheniorum bos nunquam non est redimitus, nisi adcommode magis ad Britomartin ferta ex pinu, aut lentisco quis velit, de quibus loco indica-

dicato Callimachus v. 200. *Ἔ* seq. ubi de festo & sacris Dictynnæ perpetratis ita canit:

τὸ δὲ σέφος ἡμᾶτι κείνοι
 Πίλος, ἢ Χίνος.
Pinus dat ferta coronis
Lentiscusve die sacra.

Ut ne mea retia adrodantur, criticis quibusdam satisfaciendum esse video; horum aliqui querentur, Britomartis sacra nulla religione per Asiam ad Magnesium usque differri: aliis dolebit ob quorundam poetarum carmina, Dictynnæ & Dianam inter, velut dearum duas, discrimen fieri. Hos primum ex monumento publico, eoque sanctissimo conficiam: Fœdus aliquod Latiorum, & Oluntiorum Cretensium civitatum nobis servavit Cl. Chishull *Antiquités Asiat. pag. 134. Ἔ* seq. in subiecto ad confirmationem iurejurando Latiorum inter conjuratos deos, deasque alias ita lego: Καὶ τὰν Λαίων, κ' Ἀρλεμιν, κ' Ἀρεα, καὶ τὰν Ἀφροδίταν, καὶ τὰν Ἐλευσίναν, καὶ τὰν Βριτόμαρτιν. *Et per Latonam, Ἔ Dianam, Ἔ Martem, Veneremque, atque Eleusinem, Ἔ per Britomarten.* En ut cum Venere & Cerere Mars etiam Dianam a Britomarte dirimit.

Ad cultum Dictynnæ nostræ in Joniam etiam promotum ipsa quidem Magnesium origo satis grave argumentum subpeteret; Ceterum tantundem fere viæ ex Creta in Æginam insulam esse existimo, quam ad Jonum littora, apud Æginetas vero divinos ei honores habitos testatur Pausanias L. II. c. 30. de Britomarte loquens pag. 181. Σέβεισι δὲ ἔ Κρήτες μόνον, ἀλλὰ καὶ Αἰγινηταί, λέγοντες, φαί-

νεδαί σφισιν ἐν τῇ νόσῳ τὴν Βριτόμαρην? ἐπίκλησις δὲ οἱ παρὰ τὴν Αἰγινῆλαις ἔστιν Ἀφαία. Colunt eam non Cretenses solum, sed ipsi etiam Æginetæ, quod in insula Britomartin sibi adparuisse narrant; cognomen ei apud Æginetas est Ἀφθα.

Eidem sub aliis nominibus templum Spartæ fuisse consecratum, idem confirmat L. III. c. 14. pag. 240. Ἐπανελευθεῖσι δὲ ὀπίσω πρὸς τὴν Λέσχην ἔστιν Ἀρλεμιδος Ἰσώρας ἱερὸν, ἐπονομάζεσσι δὲ αὐτὴν καὶ Λιμναίαν, ἔστιν ἔκ Ἀρλεμιν, Βριτόμαρην δὲ τὴν Κρηίων. Redeuntibus vero ad Leschen se obicit Diana Ἰσώρα templum, quam etiam Limnaeam nominant, etsi nequaquam Diana sit, sed Cretensium Britomartis. Ex quo ut de discrimine utriusque deæ iterum docemur, ita Britomartis sacra nequaquam intra Cretam conclusa fuisse videmus.

Illud dolendum, signum ejus ligneum a Dædalo sculptum, atque Olunte servatum a Pausania L. II. c. 11. pag. 793. indicari solum, non vero describi, dum ait: Δαιδάλεος δὲ τῶν ἔργων δύο. - - - - - τοσαῦτα δὲ ἕτερα ζόνα ἐν Κρήτῃ Βριτόμαρτις ἐπὶ Οὐλένῃ. κ. γ. λ. Ex Dædali operibus duo. - - - - - totidem lignea in Creta, Britomartis Olunte &c. Ad tamen ex iis, quæ de Sparta disputat, satis conficitur, tam simili habitu eam repræsentatam, ut pro Diana haberi potuerit ab eo, qui patriarum cujusque urbis religionum esset ignarus, ecurr enim tam solícite monuisset: ἔστιν ἔκ Ἀρλεμιν, Βριτόμαρην δὲ τῶν Κρηίων. Eam nequaquam Dianam, sed Cretensium Britomarten esse. Neque quis obposuerit, adcuratum scriptorem id adjecisse, quia ab ipsis Lacedæmoniiis Ἀρλεμῖς Ἰσώρα nominabatur; Verum cedo! unde hoc ipsum evenit, nisi ab adsuetis ad Dianæ signa oculis,

lis, antequam Cretensis hæc religio in Peloponesum in-
heretur.

PRIANSIENSIVM.

Neptunus feminudus stans d. tridentem)(ΠΡΙΑΝ-
ΣΙΕΩΝ *Priansensium*. Mulier ad arborem fellæ infidens,
d. aut pascit serpentem, aut animali adsilienti blanditur *Tab.*
III. N. I.

Argenteum hoc numisma iam quidem Frœlichii, mea-
que opera *Cimelii Austriaci Vindobon. P. I. pag. 34.* etiam
Tab. VIII. N. 9. depictum prodiderat, verum cum, quia
liber ille ob majus, quo venditur, pretium in paucorum
est manibus, tum propterea maxime hic locum mere-
batur, quod a nobis litera una deceptis male lectum Pri-
ne Joniæ oppido adtributum fuit; Ad hunc lapsum præter
Σ ita distortum, aut compressum, ut pro E haberi potue-
rit, potissimum sane contulit altum apud geographos, &
historicos omnes de Priansio Cretæ urbe silentium, quo fa-
ctum, ut ne suspicio quidem diversæ lectionis animum
subiverit.

Fortuna antiquaria evenit, ut aliud agens in marmor
Oxonienſe olim a Cl. Humfrido Prideaux *N. LVII*, nunc
adcuratius a Cl. Chishul. *Antiquités Asiaticques pag. 129. &*
ſeqq. editum inciderem, quo præclaro monumento, ut inter
Hierapytnios, & Priansenses communium utriusque civi-
tatis jurium societas stabilita, ita Priansii nostræ, æternum
alias sepeliendæ memoria est conservata; Priansii nostræ,
ajo, etenim quam primum res sinebat, ad Cæsareum mu-
seum

seum advolanti & Jonica Priene omnino evanuit, & fincera ΠΙΡΙΑΝΣΙΕΩΝ lectio non sine indignatione de anteriore incuria, non solum se explicuit, verum ab arbore, quæ in Hierapytniorum moneta fere similis, etiam confirmata fuit.

Citius quidem ad hanc notitiam forsan venire poteramus, nisi in Stephanum Byzantinum, seu Hermolai, a quo in compendium contractus est, seu scribarum errore pag. 646. mendum inrepsisset, ubi pro ΠΙΡΙΑΙΣΟΣ πόλις Κρήνης laudatus Prideaux cum eruditis aliis suspicati sunt legendum ΠΙΡΙΑΝΣΟΣ, quod sane utrumque gentile promiscue a Cosmis in marmore adhibitum (Πριανσιοι, Πριανσιευς ut in Stephano: οἱ πολῖται Πριαισιοι, καὶ Πριαισιευς) stabilire videtur. Verum etiam tum angustiis admodum limitibus geographica hæc eruditio circumscripta fuisset, Cretæ oppidum sciremus denique, aut maritimumne, an mediterraneum, quæ in regione insulæ situm etiamnum ignoraremus.

Utroque dubio nos expedit cum numus præsens, tum præstantissimum marmor. Mari adsedisse Prianum Neptunus anticæ partis fatis docet, qui item in museo Inl. Arigonii se sistit in averfa numi N. 181. Tab. XVIII. cum epigraphe ΠΙΡΙΑΝ. Pro erroris solatio hoc numisma commemorare volui, quia itidem Priene adscriptum, quem tamen ejusdem Cretensis oppidi esse (si lectio adcurator, quam in consequente ΠΙΡΙΑΝΕΩΝ, ubi probabilius ex iis, quæ nobis hæctenus constant ΠΙΡΙΑΙΕΩΝ legendum) conicere licet.

Eundem fitum non uno loco conprobat fœderis inscriptio: Primum circa medium ita habet: *Εἰ δὲ τι καὶ ὁ Ἱεραπίσνιος ὑπεχθῆται ἐς Πριάνσιον ἢ ὁ Πριανσιεὺς ἐς Ἱεραπίσνιον ὄλιον, ἀέλεα ἔσω, καὶ ἐσαγομένῳ αὐτῶν, καὶ τῶν τὸς καρπὸς καὶ κατὰ γῶν, καὶ κατὰ θάλασσαν. Seu civis Hierapytnius Priansium, seu Priansiensis Hierapytnam aliquid terra, marive deportaverit, tam res, quam inde facti fructus ab omni telonio immunes sunt.*

Deinde utramque urbem suam navale habuisse, ex iis, quæ continuo adjiciuntur, infero: *Ὡς δὲ καὶ ἀποδοῦναι κατὰ θάλασσαν ἕως ἄρα ἐξαγῶς τῶν ὑπεχθεσίμων ἀποδοῦναι τὰ τέλεα κατὰ τὸς νόμος τὸς ἐκάλῃρη κειμένους. Si vero quid telonio obnoxium mari exportatur, pendetur id, quod alterutrius legibus cautum fuerit. Ecceur cedo! hæc exceptio? nisi licuisset Hierapytniis aliud telonium suo ex portu soluturis, etiam Priansiensibus, & vicissim inponere, redundabit enim alias illud: κατὰ τὸς νόμος τὸς ἐκάλῃρη κειμένους; Denique idem confirmat stipulatio de prædis distribuendis in hæc verba: *Αἰ δὲ τι, Θεῶν βελομένων ἔλοιμεν ἄγαθον ἀπὸ τῶν πολεμίων ἢ κοινῶν ἐξοδῶσαντες, ἢ ἰδίαι ἴνες παρ' ἐκάλῃρων ἢ κατὰ γῶν, ἢ κατὰ θάλασσαν κ. γ. λ. Si qui publicis, privatisve auspiciis terra, marive facta expeditione deorum beneficio aliquid ex hostibus ceperint, &c. frustra hic item adjiceretur ἰδίαι & κατὰ θάλασσαν, nisi utraque urbs suis navibus, atque adeo portubus instructa fuisset.**

Propinquam Hierapytnæ Priansium, atque ita vicinam, ut agri agris essent contermini, ex iisdem tabulis conficio; *Linea XVII. lego: Εξἔσω δὲ τῶν τε Ἱεραπίσνωι σπέιρεν ἐν ταῖ Πριανσίαι, καὶ τῶν Πριανσιεῖ ἐν ταῖ Ἱεραπυτνίαι*

Ἰνία. Tam civi Hierapytnio in agro Priansensium, quam Priansensi in Hierapytnio seminare fas est. Quivis videt, conditionem isthanc, nisi a conterminis civibus poni non potuisse.

Ut nihil dicam, tam de communi curia, de qua mentio est *Linea XXXIII.* Ο δὲ κόσμος ὁ Ἱεραπύτνιος ἐρπέτω ἐν Πριανσίῳ ἐς τὸ ἀρχεῖον, καὶ ἐν ἐκκλησίαι καθ' ἕνα μετὰ τῶν κόσμων ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ τῶν Πριανσιέων κόσμος κ. γ. λ. *Cosinus Hierapytniorum in curiam Priansiorum intrandi jus habeto, atque cum eorum cosimis in concilio considendi: idem liceat cosimo Priansensium apud Hierapytnios &c.* Quam de sacrarum epularum communiōne in Herochiis, aliisque festis, cujus meminit *Linea XXXVII.* Qui novit, ab ejus ætatis hominibus itinera fere pedibus, nullo, aut rarissimo vehiculorum usu confecta, etiam hinc finitimos Hierapytniis Priansenses nullo negotio arguet.

Quid quod etiam ex eadem columna de cœli plaga aliquid probabile definiri posse mihi videatur, Priansum scilicet magis in occasum versus Gortynam jacuisse, quia initio marmoris anterius cum Gortyniis fœdus, cui etiam Priansenses jam adcesserant, commemoratur: Ἱεραπύτνιοι καὶ Πριανσιοί, ἁμονοοῦντες (ut Chishull subplet) ἐν ταῖς προὑπαρχώσαις ἑάλαις ἰδίαί τεδείσαις Γορτυνίαις καὶ Ἱεραπυτνίαις. *Hierapytnii & Priansii, qui jam ante federati erant, per columnas seorsim pro Gortyniis & Hierapytniis constitutas &c.* Novimus, inter vicinos, atque continuo aliquo terrarum tractu habitantes facilius istiusmodi pacta coalescere, ipsam vero Hierapytnam, ut ita loquar, commodius cum Gortyna conciliabimus, si intermedio aliquo loco

loco Priansum conlocamus, atque forsitan nec alium nobis determinasset Cl. Tournefortii industria, si de hoc marmore, sicut de Gruteriano, quo jusjurandum Hierapyt-
niis factum continetur, aliquid notitiæ ad eundem pervenisset.

Præclari hujus botanici memoria me de averfa numi parte explicanda admonet. Muliebre signum, quia nullum certum adtributum reperio, Minervam Poliadem habere non ausim, etsi id templi sanctitas huic deæ tam Hierapytnæ, quam Priansi constituti suaderet, teste eodem marmore, in quo sub finem : *Σλασάντων δὲ τὰς ζάλας οἱ ἐνεσακότες ἐκατέρη κόσμοι - - - οἱ Πριάνσιοι ἐν τῷ ἱερῷ τὰς Ἀθάνας τὰς Πολιάδος. Pidas autem cosmi utriusque civitatis, qui pro tempore magistratu funguntur, erigunto - - - Priansii in æde Minervæ Poliadis.*

Ad arborem venio, scio fere similem in Hierapyt-
niorum numis repræsentari, scio, eam ab Inl. Spanhemio, & aliis palmam existimatam fuisse, verum nescio, quantum me Cl. Tournefortii ratiocinatio ad se adlicit, ut pinum, quam arborem quamcunque aliam, mavelim, ejus sententiam Latine reddam, ita ille *Tom. I. Relat. d'un Voyage du Levant ep. 1. pag. 56.* ubi numerum Hierapyt-
niorum Caracallæ meminisset, in quorum postica aquila fulmini insistit penes arborem, quæ palmæ speciem præfert, prosequitur:

Monetæ hæc mihi in memoriam refricant, ne unam quidem palmam circa Girapetram (nomen id urbis hodiernum) provenire, atque universa in insula paucas admodum coli,

adeo ut dactyli, quibus incolæ vescuntur, ex Africa adportentur. Spanhemius alius numismatis ejusdem oppidi meminit, cujus Genius capite muliebri turrito repræsentatur, in averfa vero item palma cum aquila comparet. Quod existimatas has palmas adinet, tam rudis cælaturæ sunt (neque nostra majorem ætatem spirat) ut perbene pini haberi possint.

Scio, Theophrastum adserere, plures palmarum species ferre Cretam, verum hic autor, qui itinera non suscepit, vix aliquid, quam ex aliorum narrationibus refert. Observandum etiam est, numi de quo loquimur, oram duobus oleæ ramis cinctam: arbor hæc perfrequens est in agro Girapetræ: forsân monetarii hanc non secus ac pinum ut arbores in urbis vicinia lætius provenientes, hanc quidem in montibus, illam vero in campis, ubi magna cura rigatur, repræsentare voluerunt. His quod addam, non habeo nisi videri mihi, antiquarium, cum in plantarum regno versatur, botanico, qui eam ipsam regionem perreptavit, in qua numus signatus est, omnia deferre debere.

SINOPENSIMUM.

Caput galeatum Mileti)(- - ΝΩΠΗ. *Sinope.*
Pharetra. *Tab. III. N. 2.*

Duobus in locis ad Tom. II. Haymii scilicet pag. 175. ad numum Gaziuræ N. 114. deinde pag. 178. ad numum Chabacti promiseram ex meo Sinopenfi luculenter me ostensurum, instrumentum, quod in averfa Ponticarum monetarum videmus, nequaquam parazonium habendum esse,
en

en illum : ne minimum quidem in hoc superiore parte ita prominet , ut , quemadmodum in aliis capuli speciem præbere possit. Verum non ideo solum hic locum meretur ; nullum hujus urbis cum pharetra in editis libris repererat Cl. Gesnerus, tardius aliquem, etsi non sine mendo , nobis exhibuit Inl. Arigonius *Tab. XX. N. 196.*, ast capite multum diverso, alia item pharetræ forma insignem.

Tertii promissi in ipsâ adpendicula *pag. 49.* facti in mentem venit, ne nempe commentarium in numum Amisenum nimium onerarem, ea, quæ ad Ponticarum monetarum, & quidem eadem in officina percussarum typos, cælaturæ, & metalli diversitatem spectant, hic me pertractaturum sponendi. Id antequam exequar, observationem aliquam præmitto, quæ sponte subnata est, cum in hac pecunia verfarer. Scilicet Ponticas monetas cum pharetra, & capite galeato Mileti hætenus auctas per numum ΛΑΟΔΙΚΗ Inl. Arigonii *Tab. XIII. N. 127*, per alterum ejusdem ΜΙΑΞΕΙΩΝ. *Tab. XVI. N. 154.* si quis nempe contra meam sententiam Miletum aliquam etiam in Ponto condere vellet ;

Tertius adcessit Inl. Pembrokii, in quo tamen pro ΤΙΜΩΛΙΣΩΝ legendum ΠΙΜΩΛΙΣΩΝ., Pimoliforum enim tam Strabo, quam Stephanus meminit, & hic quidem in hæc verba : ΠΙΜΟΛΙΣΑ ἐδελτερον φρερον της εντος Αλυσος Ποντικης. *Pimolisa neutrum, castellum Ponticæ intra Halyn* ; nemo vero Timolifis cogitavit. Agmen denique claudit præfens meus Sinopenfis, ut adeo pharetra adhuc in numis ΚΟΜΑΝΩ, ΚΑΒΗΡΩΝ, & ΑΜΑΣΤΡΕ.

desideretur, sicut ægis cum Victoriæ signo in monetis Gaziororum, Pimoliforum, & si cui placet, Mileti Ponticæ. Arbitror, nemini hanc digressionem tædium parere potuisse, cum non nisi jucundis oculis rei antiquariæ fines promotos intueri soleamus.

Ad propositum redeo: Tria numorum Ponticorum genera multum inter se diversa, & quidem iisdem in urbibus signatorum vidi hæctenus, quæ adtentionem aliquam mereri mihi videbantur; sunt crassiusculi flavi æris pharetrati (liceat vocabulo aliquo tecnico uti) minoris diametri: Alii majoris formæ minus tamen densi, cælaturæ rudioris ex ære rufo flati: Denique lamellæ tenuioris, æris flavi, sculpturæ minus prominentis, ægidem, & Victoriæ repræsentantes. Omnibus his suam ætatem conjectura aliqua probabili adscribere operæ pretium mihi videbatur.

Eos, qui pharetram præferunt, ad antiquiores atque origini proximos jam retuli, dum de Amiseno meo agebam. Ad hos proxime adcedere arbitror ex rufo metallo crassiore Minerva fabrefactos; opinionis rationem reddo: vidi in gaza Cæsarea Sinopensem numum ejus similem, quem Goltzius *Tab. IV. N. 1.* depinxit, alterum Amisenum in museo Cl. Ilgneri Jovis capite in antica, in postica aquila fulmini insistente consignatum æris, & manus ejusdem, quam paullo ante descripsi: ast simillimi typi habemus cum epigraphe: ΒΑΣΙΛΕΩΣ. ΦΑΡΝΑΚΟΥ, seu ad primum, seu ad alterum hujus nominis, ut Froelichius hæsitando cogitat. *Notit. Elem. Numif. pag. 154. & seq.*, referatur

Eos

Eos etiam tractavi, quos laudatus Goltzius *Tab. II. & III.* inter Amisenos exhibet, ejusdem coloris æs, nec cæli majorem laudem deprehendi; quia Pegasum pascentem in Mithradatis Eupatoris numis argenteis etiam conspicimus, & caput galea clausa contactum militari ejus ingenio admodum congruit, non aliam ætatem mihi redolere videntur istiusmodi numi, neque ab hac sententia facile dimovebor, dum numus elegantiore artificio & ære flavo proferatur, qui nomen aut vultum Mithradatis VI. exhibeat.

Vidi, fateor, elegantissimi operis numum argenteum hujus regis in museo bonæ memoriæ D. de France (quod ab honestissima matrona vidua integerrimum conservatur) sed unum etiam eum vidi, qui forsan alicubi in Asia, ubi artes magis florebant, flatus fuerit; conveniebat sane hæc rei monetariæ negligentia in regem, qui armis fabricandis magis intentus erat, ut eum describit Appianus *de bel. Mithr. pag. 188.* *Αυτὸς δ' ἀπὸ τῆδε τοῖς στρατηγοῖς τὰ πολλὰ μεθεῖς ἐστρατολόγει καὶ ὀπλοποιεῖ.* *Ducibus posthac pleraque permittens delectibus faciendis, cudendisque armis intentus erat.* Ex quo consequitur numos hujus classis Ponticorum regum temporibus adtribuendos.

Verum quo demum tertia illa numerorum classis, quam postremo Mithradati vendicabat Cl. Haynius, removebitur? censeo, aptiorem eis statui non posse epocham, quam tempus, quo Pompejus Pontum conposuit, huc me constans commune Victoriæ signum adlicit. Non relatas victorias Mithradati eripio, ast alternantem ejus fortunam fuisse, nemo est, qui nesciat, scio classe Græciam sibi ad-

adjunxiffe, sed levitate perterritorum Græcorum magis, quam pugna edita, ob cujus felicem exitum tropæum navale erigeretur, quare numus ille Amifenus, quem Goltzius *Tab. II. & III. N. 7.* exhibet cum Victoria navi infistente ad Mithradatem pertinere non potest, verum signum deæ fimillimum se objicit in reliquarum urbium monetis, igitur neque istas Eupatori adscribere licebit.

Quam diversa omnia sint de Pompejo, recitata ex Appiano, quæ in triumpho circumlata fuit tabula, satis docebit, ita ille *de Bel. Mithr.* sub finem *pag. 253.* Παρεφέρετο δὲ καὶ πῖναξ ἐγγεγραμμένων τῶνδε: Præferebatur etiam tabula ita inscripta: Νῆες ἐάλωσαν χαλκέμβολοι ὀκλακίαιαι. *Naves rostratae captæ* Ιοccc. quarum nempe, ut idem *pag. 237.* bello piratico tam præclaro consilio, quam felice eventu intra paucos dies confecto LXXI. expugnatae, deditæ CCCVI. Ejuscemodi sane expeditio Victoriæ navalis signum in Amifeno ære promerebatur. Prosequitur tabula: Πόλεις ἐκλίθησαν Καππαδοκῶν ὅκλω, Κιλικῶν δὲ, καὶ Κοίλης Συρίας ἑμοσι Παλαιστίνης δὲ ἢ νῦν Σελευκίς. *Urbes conditæ in Cappadocia VIII. in Cilicia, & Cælesyria XX, in Palæstina hodierna Seleucis.*

Omittitur hic fundata in Armenia Nicopolis, ad quam ipsam adluisse videri possunt monetarii; omittuntur oppida in ipso Ponto a Pompeio restaurata, ut Eupatoria, de qua Appianus *pag. 251.* Ἐν δὲ Πόντῳ Εὐπατορίαν - - - ὁ Πομπηῖος ἐγείρας, Μαγνόπολιν ἐκάλει. In Ponto vero Eupatoriam (quam nempe rex etfi ab se conditam & nominatam diruerat) *restauratam ab se Magnopolin dici voluit Pompeius.* Paulo aliter rem narrat Strabo, cui tanquam
fyn-

fynchrono, & regionis perito plus est deferendum L. XII. pag. 556. Πομπήϊος δ' ἠμίλει καλαλαβῶν, προθεῖς χώραν, καὶ οἰκίτορας Μαγνόπολιν προσεῖπεν. Eam (Eupatoriam) cum media parte perfectam vidisset, agro, & incolis additis Magnopolis nomine condecoravit.

Nulla mentio fit de Cabiris, de quibus idem geographus de Pythodoride loquens pag. 557. τὰ δὲ Καβείρα Πομπήϊος σκευάσαντος εἰς πέλιον, καὶ καλέσαντος Δίοπολιν, ἐκείνη προκάλασκεύασε, καὶ Σεβάσῃν μελώνόμασε. Cum autem Pompeius Cabira in urbis formam adornasset Diopolis adjecto nomine, addidit ipsa operi aliquid, atque Augustam cognominavit. Beneficia hujusmodi in Ponticam regionem conlata profecto liberas deinceps urbes inducere poterant, ut se gratas publico aliquo monumento testarentur.

Sufficiente argumentorum numero armatus ad hanc meam sententiam defendendam adcesseram, verum video, ex posteriore Strabonis aliud emergere, de quo prius ne cogitaveram quidem; nullum habemus Cabirorum numum cum Mileti capite, & pharetra, quem Cl. Haymius T. II. pag. 142. edit. Ital. pag. 175. Latine, primum profert, ad Mithradatis tempora, ut superius indicavi, referri poterit, cum nihil communis typi aliarum urbium præferat, etsi regia aliqua Eupatoris ad delicias, & venationes eo in vico structa fuerit; Ast secundo loco illico se sistit numus signis iisdem cælatus, quæ Pompeii tempore oppidalia in monetis procudisse statuo, ita ut non solum ægis cum Victoria luculenter conprobet, oppidulo huic a Pompeio eam dignitatem fuisse adjectam, quam reliquæ ante

R

jam

jam habuerant, sed præterea stabiliatur, similem aliis in urbibus typum ante hoc tempus non obtinuisse.

Ad tabellam triumphalem redeo; Βασιλεῖς ἐννήθησαν, Τυγράνης ὁ Ἀρμένιος: Ἀρλώνης Ἴβηρ: Ορίζης Ἀλβανός: Δαρεῖος Μῆδος: Ἀρέτας Ναυατάϊος: Ἀντίοχος Κομμαγενός. Reges victi fuerunt: Tigranes Armenius: Artoces Iberus: Orizes Albanus: Darius Medus: Aretas Nabathæus: Antiochus Commagenus. Quare præter Ponticas gentes conlatis feliciter signis, idque uno velut cursu Colchi, Albani, Iberi, Armeni, Medi, Arabes, Syri, Judæi Romanis subditi, imperiique fines hinc ad Euphratem, inde ad Ægyptum prolati. Cedo, an non æquissimum erat, tot tantisque victorias publica in pecunia celebrari ab iis, qui earum fructus primi fuerant experti, vel da imperatorem, tempus indica, quibus hæc Ponticorum oppidorum grati animi contestatio magis congruat.

Suspicionem, cum de Amifeno numo cum pharetra agebam, injeci, an non pecuniæ similitudo suadere possit, Ponticas civitates, ut Ætolos, Achæos priscis illis temporibus in corpus aliquod rei publicæ coivisse. Postremum hinc argumentum repeto; extra controversiam est, metalli, molis, cælaturæ diversitatem aliquam & magnam quidem rei publicæ conversionem indicare, typorum vero similitudinem arguere, eam non aliam fuisse, quam qua in eundem statum gentes Ponticæ restitutæ fuerunt, quo ante Pharnacis I obpressionem fruebantur; Mira vis huic monetarum similitudini inest, liberi erant Ponti incolæ, dum consensione aliqua Κλίσην suum, pharetramque originis indicium pecuniæ consignaverunt, quare eidem libertati red-
ditos

ditos esse necesse est, dum communi consilio in moneta formæ, metalli ejusdem hinc ægidem, inde victoriam ferierunt. Historiam omnem eversum ibis ante, quam felicitati huic aliud a Pompejano tempus designabis.

Victoriæ signum averfa horum numorum parte cælatum me hætenus detinuit, de antica parte (licebit ita eam nominare, quæ epigraphe caret, quemadmodum in urbium aliarum numismatis, in quibus caput sine characteribus repræsentatur) dicenda quoque sunt paucula. Ut ex pharetra insignibus monetis Minervam submovi; ita etiam deæ hic eripiendam esse ægidem censeo; communis hic typus conplurium urbium communia etiam sacra indicat, nihil similis erga Palladem religionis in Ponto facile ex historicis ostendet aliquis, id cum ex his, tum ex mythologis scio, Bellonam ita armatæ Minervæ specie fictam fuisse, ut hæc cum illa facile confundi potuerit.

Testem Strabonem jam induco *L. XII. pag. 557.* Ὑπὲρ δὲ τῆς Φαναροίας ἐστὶ τὰτε Κόμανα τὰ ἐν Πόντῳ, ὁμώνυμα, τοῖς ἐν τῇ μεγάλῃ Καππαδοκίᾳ, καὶ τῇ αὐτῇ θεῷ κατισερωμένη. *Supra Phanaroeam sunt Comana Ponti, ejusdem nominis cum iis, quæ in magna sunt Cappadocia, eidemque deæ consecrata.* Quæ vero illa, declarat id eodem libro, ubi de Cappadocia *pag. 535.* Στενοὶ εἰσὶν ἀυλῶνες, ἐν οἷς ἰδρύται τὰ Κόμανα, καὶ τὸ τῆς Εὐρυῆς ἱερόν. *Angustæ sunt convalles, in quibus sita sunt Comana, & Bellonæ templum.*

Quia nolo hic Strabonem transcribere, obiter solum recenseo, quæ de Cappadocico templo commemorat, regi nempe dignitate proximum esse sacerdotem, sex hominum

millia utriusque sexus sacro numinis conlegio fuisse adscripta, agri bonam partem summo, ut dicam, pontifici esse adtributam. De Pontico templo loco indicato paucis interjectis eadem narrat: *Σχεδὸν δέ τι καὶ τῇ ἀγωγῇ παραπλησίᾳ κεχρημένα τῶν τε ἱερουργιῶν, καὶ τῶν θεοφοριῶν καὶ τῆς περὶ τὰς ἱερέας ἡμῆς καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν προῖξ βασιλέων. Iisdem fere utebatur ritibus sacrorum, divinorum instinctuum, & sacerdotum veneratione: quod maxime factum est sub prioribus regibus.*

Si non facile aliquid sanctius, celebriusque alibi terrarum observamus, si nemo Haymium, antiquarios alios reprehendit, dum ab ædicula aliqua, quam duobus verbis solum perstringit historicus, ad monetarum signa explicanda adgrediuntur, an non reprehensionem mererer ipse, si ad Palladem potius, quam ad Bellonam ægidem referrem, ubi de Ponticis urbibus differo? Quid quod videantur mihi monetarii earum officinarum de industria noluisse deam ipsam cælare, veriti, ne ab suarum religionum ignaro pro Minerva haberetur, dum contra solum scutum huic præsertim averfæ parti conjunctum satis aperte Martialem deam designaturum, arbitrabantur. Gravius huic ratiocinationi momentum inde adcedit, quod, etsi variis in urbibus, atque Athenis præcipue summa veneratione Minerva colebatur, nullus tamen ex hæcenus editis numus ab ullo hujusmodi populo, aut civitate signatus potest ostendi, in quo monetæ præfecti per solam ægidem præstitem suam divam indicaverint, quare minime ambiguum Bellonæ indicium Ponticis cælatoribus merito etiam videbatur.

SIPHNIORUM.

Caput muliebre hedera cinctum)(ΣΙΦΝ. *Siphniorum*.
 Vas anatum inter caduceum & lampadem. *Tab. III. N. 3.*

Siphniorum quatuor solum numos diversi typi retulit Gesnerus, duos nempe ex Goltzio, de quibus inferius redibit mentio, totidem vero alios *Tab. LX.*, quos male Seripho fœderatæ insulæ adtribuit, scilicet argenteum communi utriusque insulæ typo chimæræ scilicet, & avis volantis, alterum æneum cum capite Apollinis, & simili ave, cujusmodi ambos inter meos etiam condidi. Id hic miror, Nonnium, Begerum, alios in utriusque insulæ moneta signatam volucrem aquilini generis existimavisse, cum potius domesticæ, aut silvestris avis, mensarum lautitiis destinatæ speciem præbeat; Apte hanc in rem Tournefortius, dum in nostræ Siphni laudes *Relation d'un voyage du Levant T. I. epist. 4. pag. 206.* excurrit, cum enim narrasset, ob cœlum ea in insula saluberrimum fenes 120 annorum ibidem videri, præter aquam & fructus, feras, aves tam cortis, quam silvestres exquisitissimi saporis, & singulari abundantia esse deprædicat.

Unicum ergo aliquid, quod hac in insula provenit, ex incolarum pecunia hæctenus novimus, plura singularis mei musei numus docet; Caput hedera coronatum sane vitium præstantiam arguit, conprobat id eodem loco laudatus botanicus, scribit enim botros divini quid habere: *Les raisins y sont merveilleux.* In averfa medium se sistit vasis genus potui destinatum, celebrata insulæ pocula fuisse

ex Stephano liquet, ubi Σίφνιον πολήριον poculum Siphnium commendat. Quid quod aliud præterea mihi innuere voluisse videbantur monetarii, ollas nempe fictiles, vasaque mensis inferenda, quibus sibi magnum & nomen, & proventum conparaverunt Siphnii.

Describit hæc præter alios adcuratius Theophrastus *L. de lapid. mihi pag. 397.* Πλείεις δ' εἰσιν οἱ δεχόμενοι πάσας τὰς ἐργασίας ἐπεὶ καὶ ἐν Σίφνῳ τοιᾶτος τίς ἐστὶν ὄρυκτος, ὃς τρία εἶδη ἀπὸ θαλάττης, ερογγύλος καὶ βολώδης, καὶ τορνέυεται, καὶ γλύφεται διὰ τὸ μαλακόν. Όταν δε πυρωθῆ, καὶ ἀποβαφῆ τῷ ἐλαιῷ, μέλας τε σφόδρα γίνεται, καὶ σκληρὸς ποιεῖσι δ' ἐξ αὐτῆ σκέυη τὰ ἐπιτραπέζια. *Multi etiam sunt (lapides) qui omnia opificia in se admittunt; siquidem & in Siphno hujusmodi lapis est fossilis trium stadiorum spatio a mari, rotundus, & glebosus, qui & tornatur, & calatur ob mollitiem, idem tamen candefactus ubi oleo delibutus fuerit, nigerrimus fit & durus: vasa ex hoc faciunt, quibus in mensa utimur.*

Commercio, quod adhuc hodie floret, olim fuisse celeberrimam, cum caduceus in præsentem numismate indicat, tum metalla auri & argenti, quibus olim Siphnii abundabant, teste Herodoto *L. III. pag. 182.* τὰ δὲ τῶν Σιφνίων πρήγματα ἤμαζε τῆτον τὸν χρόνον, καὶ νησιωτέων μάλιστα ἐπλετεον, ἅτε εόντων αὐτοῖσι ἐν τῇ νήσῳ χρυσεῶν, καὶ ἰργυρέων ἔτω, ὥστε ἀπὸ τῆς δεκάτης τῶν γινόμενων αὐτόθεν χρημάτων ἑπταυρὸς ἐν Δελφοῖσι ἀνακέεται ὅμοια τοῖσι πλεσιωτάτοισι. *Vigebant autem eo tempore (Olymp. LXII.) Siphniorum res, erantque inter insulares maxime locupletes, quippe quibus in insula erant auri, & argenti metalla, unde*
tan-

tantum pecuniæ proveniebat, ut ex ejus decimis Delphis thesaurus reponeretur ditissimo cuique par.

Has ipsas fodinarum divitias, etiamsi historicis caremus, numismata saltem eo sub dubio conprobarent, alterutra in insula, Seripho nempe, aut Siphno, ditissima fuisse metalla, si enim harum numi cum aliis archipelagi insulis comparentur, paucos etiam amplissima musea drachmales tibi offerent, tetradrachmos vero paucissimarum reperies; ubi Seriphiorum non minores ii solum, sed etiam hujus moduli complures majoribus in numophilaciis adservantur, qua in insula scopulis horrente de Seripho loquor, cum nec hodie præter ferri & magnetis fodinas reperiantur aliæ, necesse sane erat, ab Siphno peculiari fœdere juncta argenti laminas illuc deportatas fuisse. Profecto aliquando etiam Siphnii ejus ponderis numi producentur, cujusmodi eum esse suspicor, quem ex museo Granelliano *Notit. Element. Numis. Tab. II. N. 19.* Frœlichius ediderat. Hac in divitiarum abundantia nemo iam mirabitur, duas has insulas solas cum Melo aquam & terram Persis petentibus negavisse, teste Herodoto *L. VIII. pag. 473.*

Ad commercii frequentiam non parum etiam contulerunt quinque portus, quos laudatus Tournefortius indicat, quorum unum præcipue a singulari opportunitate multum commendat Dapperus *pag. 365.* Nec contenta erat his naturæ beneficiis incolarum industria, pharum horum alicui ad nocturnæ navigationis securitatem adstitutam fuisse, cum numus apud Goltzium *Tab. XIX. N. 5,* tum nomen *Faro,* quod cuidam etiam hodie inhæret, manifestat.

Opus hoc cum universim, tum inter cyclades Syphno singulare fuisse, facile inde conficio, quod ejusmodi turrim in nulla harum insularum moneta, & rarissime in aliarum urbium ære, si Ægyptiorum numos, qui suam perpetuo jactabant, excipias, videre me conmemini; substructionis magnificentiam satis ostentat inposita statua, atque monetariorum consilium, quo ejus in publica pecunia repræsentationem ad insulæ gloriam multum facturam censuerunt.

Quod præclaræ huic moli in Goltziano numo deest, ex meo subpletur, in quo e regione caducei lampas ab aliis diversa, atque ad hunc usum adcommodata conspicitur, ut adeo, quod initio præfabar, unicus hic numus plura, quam seorsim reliqui, nos doceat, vitium nempe nobilitatem, vaforum præstantiam, portus nocturnam securitatem, denique conmercii statum florentissimum.

SOLOPOLITARUM.

Caput Pompeii nudum sine epigraphe)(COΛΟΠΟ-
ΑΙΤΩΝ. *Solopolitarum*. Victoria gradiens d. lauream, s.
ramum longiorem in humerum reclinatum. *Tab. III. N. 4.*

Maxime singulare hoc, atque inconparabilis raritatis Inl. numisma Marchionis Savorgnani, patroni mei nunquam satis laudandi museum, tanquam summi pretii gemma exornat. Nihil exaggero, seu anticam, posticamve partem, seu epigraphen, typumve inspicimus; Unicum Pompeii numum non sine raritatis præfatione nobis in fronte imperialis Græcorum Cl. Vaillantius exhibuit, ast adjecto ad caput

put clarissimi imperatoris nomine præterea, tam signo, quam epigraphe a nostro diversum, etenim, quamvis in eadem urbe est percussus, mutatum iam ab restauratore Solorum nomen ΠΟΜΠΗΙΟΠΟΛΕΙΤΩΝ præfert.

Duos deinde alios thesaurus Theupoli subpeditavit, cum eadem inscriptione utrumque *T. II. pag. 829.* horum alter urbis epigraphen in antica repræsentat, alter caput idem anepigraphum, ut præfens, similemque in postica Victoriæ cælatam habet, qualem item nobilissimus XVir possidet. Rarissimam hanc trigam superat noster, qui cum capite τῆ ΚΤΙΣῆ antiquius urbis nomen inscriptum ostentat, quod nec ego, nec alter in veteri moneta se legere meminerit, ut adeo moneta hæc sicut tempore alias præcedit, ita vel tacentibus historicis, nos doceret, quod oppidum Pompeii M. nomine insignitum fuerit.

Neque hic omnem raritatis præstantiam explicui; sicut unicum iam tenemus hujus Ciliciæ oppidi numum COΛΟΠΟΛΕΙΤΩΝ inscriptum, ita unum etiam solum cum primo ΣΟΛΕΩΝ nomine in catalogo le Bret adnotatum reperio, ex quo sane liquet, rarissimas has monetas habendas, atque antiquarios omnes Inlustrissimo possessori plurimum obstrictos esse oportere, qui aliud præterea beneficium adjecit, dum Pompeii effigiem quam adcuratissime ex numo depingi fecit, ut ex hoc eçtypo Vaillantii pictura corrigatur, quæ celeberrimo huic imperatori alia vultus lineamenta adfinxit.

Alia duo in rem meam commoda ex aversæ typo etiam enascuntur. Stabiliveram superius, ubi de postremis

S

Pon-

Ponticis agebam, eos numos, qui Victoriā cum palma gradientem in postica, in antica vero ægidem exhibent, ad Pompeii expeditionem referendos: suspicabar etiam monetarios ad Nicopolin Armeniacam respexisse. Utraque mea conjectio signo posticæ hujus numi confirmari videtur: millimam habemus Victoriā, & quod ad rem facit plurimum, mitra Armeniaca tectam.

Sicut gemmarum, ita numorum cælatores ex statuis fere, aliisve publicis monumentis exempla sibi sumfisse certissimum faciunt numi, quibus restitutio operum, quæ vitium fecerant, est inscripta epigraphe REST. olim pessime ad restitutas solas chalybeas formas monetarum contracta, atqui ne extra Pompeianam familiam evager, satis id conprobat denarius, qui Scyllam ita omnino exhibet, ut in *Anthol. L. IV. c. II.*, a poeta ejus statua describitur:

Εἰ μὴ χαλκὸς ἔλαμπεν, ἐμίνυε δ' ἔργον ἀνακτος
 Εμμέναι Ηφαίστῃ, δεδαλῆριο τέχνης,
 Αὐτὴν ἄντις Σκύλλαν οἶσατο τηλόδε λεύσσω
 Ἐσαμεν, ἐκ πόντε γαίαν ἄμειψαμένην
 Τόσσον ἐπισσεῖει, τόσσον κότον ἀντία φαίνει
 Οἶον ἀπὸ πελάγευς συνκλονέουσα νέας.

*Ænea ni facies, fulvo splendore, creatum
 Mulciberi ingenio proderet artis opus.
 Eminus adspiciens jurabit gurgite Scyllam
 Adstare, & terram præposuisse mari.
 Tam vibrat adversum, tam pressas triplicat iras,
 Quam dum tecta mari quassat iniqua rates.*

Per-

Perspecta hac Romanorum in statuas, quibus ad posteros res præclare gestæ transmitterentur, propensione, & cælatorum imitatione, quis facile negaverit, eandem, quæ Nicopoli in Armenia constituta fuerat, Victoriæ urbes Ponticas suo in ære consignavisse: Solopolin vero majoris adulationis causa Armeniacum etiam capitis cultum adjecisse. Pompeji effigies in antica majorem in modum hæc omnia constabilit, neque enim dubitari potest, eos ad quorum oppidum etiam tanti imperatoris nomen transfivit, aliud aliquod signum, in averfa cufuros fuisse, quam quod, conditori suo placere quam maxime sciebant.

De occasione mutati urbis nominis pauca adjicere placet; Oppidum hoc maritimum ultra Latmi ostia ab Achæis & Lindiis Rhodiorum in campestri Cilicia fructum adfirmat Strabo *L. XIV. pag. 671*, priscis temporibus floruisse admodum ex Arriano de exped. Alex. *L. II. pag. 68.* confici potest, ubi: *Ἐπέβαλον ἀυλοῖς τάλαντα διακόσια ἀργυρῆς ζημίαν, ὅτι πρὸς τὴν Πέρσας μάχῃν τὸν νῆν εἶχον.* *Ducenta argenti talenta (Alexander) eis imperaverat, quod propensiore in Persas animo fuerunt.*

Ad solitudinem redactam fuisse a Tigrae prodit Dio Casius *L. XXXVI. pag. 25.* ubi tamen illud: *επορθῆναι ὑπὸ τῆ Τιγράνε* nolim de urbis everfione accipi, mitiganda est Dionis sententia per Strabonis: *λείπανδρήσασαν*, ita enim hic: *εἰς ταύτην λείπανδρήσασαν Πομπηίου Μάγνος κατώκισε τὴν περιγνομένην τῶν πειρατῶν.* *In hanc hominum frequentia destitutam Pompejus Magnus piratarum reliquos transtulit.* Ut adeo, quod a Tigrae perpeffum fuerat oppidum, aut de agrorum vastatione, dilapsisque ob famem incolis, aut de abstractis vel ad mili-

tiam, vel in servitutem civibus intelligendum fit, neque enim alias de sua ætate loquens idem geographus urbem ἀξιόλογον *inlustrem, dignam, cujus mentio fiat*, nominare poterat. Hoc in splendore eam se ad Treboniani Galli tempora conservasse, numismata Impp. capitibus insignia testantur; supersedeo ulteriore ejus historia.

SYRACUSANORUM.

Caput Palladis galeatum.)(ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ - - ML
in area numi XIII. cum tribus punctis. *Tab. III. N. 5.*

Si Solopolitarum moneta antiquariorum oculos perstrinxit, majorem etiam admirationem obolus hic argenteus musei Ilgneriani singularis præstantissima raritate sua excitare debet, etenim, quamvis Cl. Paruta magnam argenteæ monetæ vim in ærarium Syracusanum ita conrasit, ut Corinthum etiam, ductasque inde colonias depeculatus fuerit, hoc tamen, simileve numismation omnem non solum ejus industriam effugit, verum nec ab ullo alio hæctenus in lucem est productum.

Ut primum in manus venit, fateor me miratum esse plurimum inscriptioni Græcæ Latinos numeros adjectos, pro his enim habere debebam, cum ex forma primi elementi, quod in ipsa cælatura non tam X, quam duo sibi conversis apicibus inpositi quinarium observantur, neque enim aliunde apud Romanos numerales notæ, quam ex combinatione linearum natæ sunt, ut in *Notit. Element. numis. pag. 13.* iterum monuit Froelichius meus; tum quia, si X
Græ-

Græcum foret, aliud nihil hic denotare posset, quam χαλκός, numos nempe æneos minores, verum quid tum consequens ternarius? cum leviore computatione obolus argenteus, qualem se numulus sua magnitudine prodit, sex æneos seu χάλκες apud Athenienses, aliorum opinione decem valuerit.

Non minorem mihi crucem fixit postremum ΜΙ., præsertim cum in spatio intermedio ne vestigium literæ, etiam scalpello erasæ compareat in numo cetera integerrimo. Ecquid tandem ΣΥΡΑΚΟΣΙΟΙ. in recto? Nodum hunc Græcum, de cujus solutione desperabam libenter me doctioribus aut felicioribus secandum relinquo; lucem sane aliquam adfundere posset Excell. Joannis Carasæ ducis Nojæ XII millium numorum magnæ Græciæ, & Siciliæ, patriorum nempe dives museum, id quod nuper in schediasmate de inscriptione Græca Heracleæ reperta ab amicissimo mihi P. de Simone transmissio cum voluptate legi, cupioque quam maxime, ut votum a Cl. Nicolao Ignarra, præclari hujus commentarioli autore, pag. 7. conceptum quantocyus impleatur.

Græca hac sarcina in alienos humeros reclinata, quia ex mole obolum esse non dubitavi, ad libram antiquariam, ex qua aliquod præsidium sperabam, confugi, expertusque sum, numismation 12 omnino grana æquare, hinc observavi per numerum XIII pondus indicari non posse, nisi forsan aliquando Syracusis pondera variassent. Sciebam ex Hesychio, & aliis, obolum Siculis etiam λιτραν dictum, ita enim ille: Λίτρα, ὀβολός· οἱ δὲ νόμισμα παρὰ Σικελούς, οἱ δὲ ἐπὶ ἑαθμῶ. Quare consulendum arbitrabar

de litris Siculis Cl. Sperlingium *de numis non cufis*, verum bilem potius, quam quid in rem præsentem utile inde conlegi, ita contra cufam minutam argenteam pecuniam, quam tamen præ manibus habebam, est obfirmatus, unum, alterumve exemplum subpedito :

Postquam c. XXXIII. pag. 229 & seq. de libella, & ssembella Romanorum differuisset, ita concludit : *qui quales numi dicendi sint, in argento puro vix comprehendi potest, tam exigui sunt, & vix palpabiles, ita ut eos cufos unquam Romanis in argento mihi nequaquam persuadere possim, nisi κέρματα eos statuamus & λεπτά non cufa, nec signata, qualia quoque λίτραν, & ἡμίλιτρον Sicularum in argento credo fuisse, cujus rei magnum mihi argumentum est, quod nusquam hodie tam minuti argentei Romanorum, aut Sicularum reperiuntur omnino.*

Et paullo post pagina versa: *Hinc est, quod nec sestertii argentei supersint ulli - - - - - adeo ut post drachmas & ἡμίδραχμον apud Græcos, denarios & quinariorum apud Romanos, reliquos numos, ipsosque obolos in argento, quotquot fuerint, κέρματα & non obolos cufos statuere malim, quam plane negare, argenteos istos nulla ratione fuisse, qui toties in scriptoribus adducuntur, ut argenteos fuisse satis appareat, sed tales ut nec operæ pretium fuerit in illis cudendis, nec facile cudi potuerint, aut tractari, nisi sub forcipe, & libra, non vero sub cuneo, & malleo.*

Duplicis erroris redarguendus est Sperlingius: Sestertios minime κέρματα forcicem passa fuisse, docent superstites cum noto illorum valoris caractere IIS, exhibetur talis

talis *Mus. Pembrok. P. III. Tab. 18. N. 13.* similis refertur a Cl. Morello *T. I. inter incerta familiarum Tab. IV. N. 12.* Cufos, nempe *sub cuneo & malleo*, ut ait Sperlingius, fuisse minutos istiusmodi numos, si quis de Syracufano dubitaret, arbitrareturque, Siculos monetarios jam cochleis, & cylindris (quod quidem ne Sperlingius vult) quemadmodum nos ad minores monetas signandas usos, liquidissime docet museo meo ab Inl. Marchione Savorgnano dono datus 11 fere granorum obolus Reginus (huic enim præ alia urbi propter obversum leonis caput eum tribuendum cenfeo) *Tab. III. N. 6* repræsentatus, siquidem quadratum averfæ parti incusum satis mallei ictum probat illis, qui tentamen palæographiæ numismaticæ Cl. Barthelemy *Mem. de l'Academie des inscript. T. XXIV. pag. 30.* legerunt.

Longius etiam veterum industriam patientiam in minima argentea pecunia feriunda progressam duobus exemplis ex numophylacio conlegii Therestiani nobilium, quod meæ custodiæ subest, conprobo: adest hic præter duos obolos argenteos Athenienses granorum 10, hemiobolus eodem ex metallo flatus, qui, etsi exacte 5 grana adpendit, nec Palladis capite, nec bubonis signo in averfa destituitur. Illud admirationi esse potest, curam eorum, qui officinis monetariis, & ærario præerant, ut auctum aut imminutum pecuniæ valorem in æneis numis majoribus per notam incusam, *contre-marque*, declarabant, ad ipsa, de quibus loquimur numismatia se porrexisset; testatur id ex eadem gaza obolus Sículus a Selinuntiis percussus granorum 10 depictus *N. 7*, qui parvulum incusum caput exhibet, ex quo ipso docemur, illis nequaquam artem, aut voluntatem de-

fuisse

fuisse ea typaria cælandi, quæ hemiobolis & minoribus etiam bracteolis malleo feriundis fervirent.

Tenemus ergo obolos argenteos Syracusanum, & Selinuntinum eosque signatos, Siculis λίτρας; In notas jam Syracusani inquirendum. Commode nobis Pollux fragmentum Aristotelis de re publica Agrigentinarum adfervavit L. IX. c. 6. pag. 1057 edit. Amst. ubi: *Ἐν Ἀκραγαντίνων πολιτείᾳ φησὶν Ἀριστοτέλης, ζημιᾶδακτὼν τριάκοντα λίτρας· δύνασθαι δὲ τὴν λίτραν ὀβολὸν Ἀργυναίων.* In Agrigentinarum re publica, ait Aristoteles, aliquem multari triginta litris, litram vero valere obolum Æginæum. Videnda jam proportio inter obolum Æginæum & Atticum, quod ex valore drachmæ Æginææ optime conficietur, hanc enim ut Atticam sex obolis constituisse notum est. Subcurrit rursus Pollux *Ibidem* pag. 1049. *Τὴν μὲν Ἀργυναίαν δραχμὴν μείζω τῆς Ἀττικῆς, δεκά γὰρ ὀβολὸς Ἀττικὸς ἴχουσεν, ἢν οἱ Ἀθηναῖοι παχείαν δραχμὴν ἐκάλεον.* Æginæam drachmam Attica fuisse majorem, decem enim adpendebat obolos Atticos, quam Athenienses drachmam crassam nominabant.

Ex quo consequitur, obolum Atticum ad Æginæum fuisse in ratione 10 ad 6: Ex eodem vero Polluce pag. 1034. obolum communem, quales sex item drachma Attica habebat, constat valuisse æreos numos octo: *Ὁ μὲντοι ὀβολὸς ὀκτώ χαλκὸς εἶχε.* Quare ob proportionem jam indicatam Æginæi oboli argentei pretium æquabunt chalci feu numi ærei XIII cum triente. Atque hoc ipsum ab Romanis jam Syracusarum dominis suis numeralibus characteribus Græcæ inscriptioni adjunctis indicatum fuisse mihi est persuasissimum ita quidem, ut per tria puncta, facta forsan
modica

modica valoris diminutione, quadrantem significaverint etiam.

Neque enim quis existimaverit, monetarios Latinos granorum numerum indicare voluisse, cum quod numus integerrimus granum amisisse non poterat, & præterea sine significatione manerent tria illa puncta, tum quia Romani in moneta argentea nunquam pondus, sed in omnibus valorem respectu æneæ signaverunt. Confirmatur præterea ex hac præclarissima litra, non solos Agrigentinos, sed Syracusanos etiam drachma *παχία* Æginetarum fuisse usos.

TAPHIÆORUM.

Caput muliebre.)(ΤΑΦΙΑΙ. *Taphiæorum*. Clava, cui caduceus inpositus, intra quadratum, ut conjicio, cujus unum latus ramus facit, infra dubiis nonnihilliteris ΔΥΟ. *Tab. III. N. 8.*

Taphiam, Taphum aut Taphiusam, omnia enim hæc nomina habuerat, insulam esse Teleboidum ad Leucadem scivimus ex geographis, neque tamen ullam ejus monetam proferre potuit Gesnerus, abest item ex collectione Inl. Arigonii, magis fortuna meo museo benigna fuit, ex quo minoris hunc formæ numulum cælaturæ perelegantis profero. Ad utriusque partis explicationem materiam mihi subgerit Apollodorus *Bibl. L. II. c. 4. pag. 89.* ubi dum Persei genealogiam persecutus, Mestoris etiam inter filios meminisset, subjicit: *Εκ δὲ Μήσσορος, καὶ Λυσιδίκης τῆς Πέλοπος Ἰπποδῶν· ταύτην ἀρπάσας Ποσειδῶν, καὶ κομίσας ἐπὶ τὰς*
T
Εχι-

Εχινάδας νήσους, μίγνυται, καὶ γενῆ Τάφιον, ὃς ᾤκισε Τάφον, καὶ τὰς λαὸς Τηλεβόας ἐκάλεσεν, ὅτι τηλὲ τῆς πατρίδος ἔβη. Ex *Mestore, ac Lysidice Pelopis filia Hippothoe nata est*: Hanc Neptunus cum rapuisset, deportata in Echinadas convexit, atque ex ea Taphium genuit, qui in Taphium colonia ducta, incolas Teleboas, quod procul a patria iverit, nominavit.

Videtur ex hac narratione Taphius nomen insulæ inposuisse, an vero quoad omnia fides adhibenda Apollodoro, hæsito, cum in Strabone L. X. pag. 459. legam: Αἱ δὲ τῶν Ταφίων νῆσοι, πρότερον δὲ Τηλεβόων, ὧν ἦν καὶ ἡ Τάφος. κ. τ. λ. Taphiorum vero insulæ, ante dictæ Teleboarum, quarum una fuit etiam Taphos &c. præcipue, quia idem pag. 461 scribit: Φασὶ γὰρ τὰς Ταφίστες, καὶ Τηλεβόας λεγομένους ὀικεῖν τὴν Αἰακωνίαν πρότερον. Ajunt, Taphios ἔ' Teleboas dictos principio Acarnaniam tenuisse. Et scholiastes Apollonii ad L. I. v. 747. ἡ Τάφος νῆσος ἔστι μία τῶν Εχινάδων, ἣν ᾤκισαν Τηλεβόαι, οἱ πρότεροι τὴν Αἰακωνίαν οἰκῆντες. Taphos una Echinadum, quam Teleboæ incoluerunt, qui prius Acarnaniam habitaverant.

Si ex Acarnania suos colonos adcersivit Taphius, profecto nequaquam τηλὲ a patria recefferunt, atque si ante Teleboarum insulæ nominabantur, neque adcersere hos potuit; nodum hunc extricet, qui volet, mihi id non est otii, contentus sum, me in Apollodoro Hippothoen nympham Taphii matrem reperisse, cui elegans anticæ partis caput probabiliter adscribam. Ad epigraphen & signa in postica parte cælata propero.

Quod illam concernit etfi fatear, inferiore parte numi aliqua literarum vestigia deprehendi, atque forsan ΔΥΟ, quod initium nominis magistratus erit, folius Plinii, & Stephani scribendi ratio optime cum vetere meo monumento consentit, etenim ille *L. IV. c. 19. pag. 207 & seq. Inter Leucadem autem & Achaiam permultæ, quarum Teleboides, eademque Taphiæ ab incolis ante Leucadiam adpellantur, Taphias, Oxia, Prinoessa &c.* Stephanus vero: ἔσι καὶ νῆσος ἀπὸ τριάκοντα σταδίων Ταφίας καλεμένη. *Est etiam insula triginta stadiis (a Cephallenia) distans Taphias nominata.*

Clava & caduceus nullo quidem negotio ad cultum religiosum Herculis, & Mercurii adplicaretur, nisi aptius aliquid, quia Taphios magis adtinens, indicatus supra Apollodorus subpeditaret *L. eodem pag. 90 & seq. Ηλεκτρούνοος δὲ βασιλεύοντος Μυκηνῶν μετὰ Ταφίᾳ (arbitror Τάφιον, quippe Pterelaus filius Taphii) οἱ Πτερελάου παῖδες ἐλθόντες τὴν Μήσφορος ἀρχὴν τῶ μνηστροφῶτι ἀπήτην, καὶ μὴ προσέχοντος Ηλεκτρούνοος ἀπήλαυον τὰς βόας.* *Ad Electryonem autem Mycenis post Taphium imperantem Pterelai filii profecti, ab eodem Mestoris regnum jure avi materni repetebant, hic cum eorum postulata negligeret, illi ejus boves abegerunt.*

Narrat deinde prælium inter Electryonis & Pterelai filios commissum, in quo omnes ex utraque parte interierunt, præter Electryonis filium Licymnium, quod admodum puer erat, & Everem Pterelai, qui naves adfervabat, Taphios, qui fuga evaserant, vela fecisse, atque abactas secum boves Polyxeno Eliensium regi commendasse; Amphitryonem vero redemptarum a Polyxeno vaccarum reductionem Mycenæ suscepisse, hoc in actu subjicit: *μίας ἐκδορσεως Ἀμ-*

φιτύων ἐπ' αὐτὴν ἀφῆκεν ὃ μετὰ χεῖρας εἶχε ῥοπαλον, τὸ δὲ ἀποκρεθὲν ἀπὸ τῶν κερατῶν εἰς τὴν Ἐλεκτρονοῦς κεφαλὴν ἐλθὼν ἀπέκτεινεν αὐτόν. *Earum una cum aufugeret, in ipsam Amphitruo, quam tum manibus forte gerebat, clavam jecit, hac vero a vacca cornibus repulsa, atque in Electryonis caput inpaeta ipsum occidit.*

Si odium illud, quod perdurasse has inter familias etiam deinceps, commemorat Apollodorus, perpendimus, existimo, Taphiæos potuisse ex vetusta sua historia ipsum cædis instrumentum, quod velut per prodigium ultoribus bonæ causæ, diis serviebat, suo in ære signare, qui Pausaniam, alios de simili numinum vindicta legerit, conjectionem meam inprobare vix poterit, ramus adjectus profecto aliquid commodi de hoste relati indicat; vereor, ne ingenium monetariorum Taphiæ nimis expeditum, politumque effingam, si suspicionem injicio, ob primam expeditionem, qua vaccæ abactæ, ad Mercurium, qui boves Apollini aliquando subriperat, eos respexisse, velut hujus numinis præsidio res tam feliciter peracta fuisset, ut caduceo in ære signato, ipsum hoc beneficium in moneta cælatum voluerint.

TEGEATARUM.

Editi primi Tegeatarum numi post illum Haymii cum Alei regis capite gloriam Inl. C. Cristiani superiore anno abstulerat, neque minus tamen felicem me reputo, qui numero vincam, etenim vix intellexerat Inl. Savorgnanus, me eodem autumnno, quo tomus primus prodiverat, manum alteri tomo Haymii admovisse, misso gemini, sed integer-
rimi

rimi numi ectypo monuit, Haymium emendarem ex suo, qui nempe non viderat, a puella vas sublime teneri, tripodem item monogrammati substituerat, denique Martis manui galeam inferuerat; etsi hæc Viri eruditissimi sollicitudo tardius mihi innotuerat, labore nempe eo jam peracto, ut ad Alei numum pag. 3. Not. 1. indicavi, jucundissima tamen non solum fuit, sed utilissima præterea, quippe præter illud ectypon sex alia submiserat, quorum quinque ordine hic subjiciam.

I. Caput galeatum juvenile.)(ΤΕΓΕΑΤΑΝ. *Tegeatarum.* Cervæ Telephum lactans, in area eadem duo monogrammata, quæ in Alei regis numo. *Tab. III. N. 9.*

II. Caput galeatum matronæ.)(Epigraphe & monogrammata eadem. Minerva galeata stans s. hastam, d. aut protrahit aut inponit aliquid vasi a puella adstante sublato. *Tab. III. N. 10.*

III. Caput laureatum Apollinis, aut Dianæ.)(ΤΕΓΕ. typus similis, in area IE. *Tab. III. N. 11.*

IV. Caput galeatum matronæ.)(ΤΕΓΕΑ. Mars nudus gradiens d. ensẽm s. scutum, intra pedes solitum Arcadum monogramma. *Tab. III. N. 12.*

V. Caput muliebre.)(Epigraphe eadem. Minerva gradiens d. elata, s. scutum, defluente, ut videtur, utrinque ex humeris strophio. In area duo monogrammata alia. *Tab. III. N. 13.*

Etſi ſola tot ejusdem urbis anecdotorum numerorum recenſione magnam jam apud antiquarios gratiam me conlecturum ſciam, paucula tamen, ubi opus fuerit, atque res tulerit, fere ad ſingulos adnotabo. Primi partem averſam jam ita pertractavit Inl. C. Criſtiani, ut, quod addam, non habeam, niſi obſervatione digna eſſe ambo monogrammata, quorum ſuperius primas nominis Arcadici literas connexas habet; inferius illi ſimile, quod in Miſeſiorum monetis obcurrit, quid hic ſibi velit, adhibita diuturna meditatione, inquisitioneque, fateor me adſequi non potuiſſe. Caput illud Telepho jam adultiori, quam Cereri Corythenſi adtribuere malo.

De capite galeato numi II. inferius ad numiſma IV, in quo ſimile eſt cælatum, differam. Ad partem averſam, in qua eadem monogrammata areæ inſident, illud obſervo, videri omnino ſignum Aleæ Minervæ huic ſimile fuiſſe, cum in quatuor numis invariatum repræſentetur, atque in eo pene ſum, ut exiſtimem, ipſam puellæ ſtatuum ita adſtitutam fuiſſe, ut per hoc velut adtributum Aleæ effigies ab aliis, diverſique cognominis Minervæ ſignis dignoſceretur. Video, mihi reponi poſſe, Pauſaniam *L. VIII. c. 47. pag. 695.* aram deæ a Melampode erectam minute deſcribere, meminiffe Rheæ & Oenoës nymphæ parvulum Jovem tenentium, aliarumque ſtatuarum ipſa in ara conſtitutarum, nihil vero de noſtra puella *σκευοφόρω*, contra vero eodem loco ſcribere: *Ἱερᾶται δὲ τῇ Ἀθηνᾶ παῖς χρόνον ἐκ οἶδα ὄσοντινα, πρὶν δὲ ἠβάσκειν καὶ πρόσω, τὴν ἱεροσύνην.* *Sacerdotio deæ fungitur puella, quam diu vero, neſcio, id teneo, eam, ubi pubertatem adtigit, ſe abdicare.*

Præstabit ergo, inquiet aliquis, hanc icunculam cum Haymio pro ipsa puella, quæ tum sacris faciundis præfecta erat, haberi. Neque ego sacerdotem hic designari negavero, vivam illam, quæ tum, cum numus flaretur, munere fungebatur, repræsentari, id inficio. In Alei numo puella vas sublime gerit, velut aliquid a Pallade acceptura, in tribus, quorum ectypa intueor, atque in eo, quem *N. 10.* exhibeo, dea aliquid aut protrahit, aut quod veri similius, vasi inponit, quivis videt, ejusmodi actum inanini statuæ nequaquam convenire.

Quare existimo, priscam aliquam hic fuisse fabulam, qua diditum erat, deam primæ forsan sacerdoti se ita spectabilem dedisse, atque aliquid ad sacra pertinens eidem largitam esse, quod Minervæ beneficium ipso in monumento conservatum fuerit. Pausaniæ silentium facile concilio, dearum nempe solum statuas aræ inpositarum enumerare voluit, frustra arbitratus de icuncula sacerdotis mentionem facere, quam Alexæ semper adstitutam passim omnes noverant, eo omnino modo, quo quis signum equestre sancti Martini, Pofonii ex ære positum, commemorans, de subjecto mendico taceret.

Ad numum III. nihil peculiare, quod adnotem, habeo, nisi adesse depictum numum alium, hujus in postica similem, in cujus area Λ eo loco, quo in præsentem IE, conparet; fateor, Λ quidem Lacedæmonios aliquamdiu Tegeæ dominos indicare videri potuisse, nisi moneta præsens IE exhiberet. Mea ex sententia præstabit interim ignorantiam fateri, quam hæc elementa vel ad numerorum characteres, vel ad nominum magistratu functo-
rum

rum initia referre, non hoc, quia hæc nusquam una litera tam vage indicantur, non illud, quia epocharum monetæ inscribendarum usus nullus non solum apud Arcades, sed alios etiam Peloponnesi incolas est deprehensus.

Numus IV. in adversa parte caput simile repræsentat, quale numo II. vidimus, Marpeffæ illud Tegeatidi matronæ cognomento viduæ, cujus etiam scutum in templo Alexæ adpensum *L. VIII. c. 47. pag. 695.* commemorat Pausanias, quam optime tribui posse existimo, cujus enim clypeo is honos inter memoratu maxime digna anathemata est habitus, ejus profecto in publica moneta galeatum caput cælari poterat. Tegeatidum facinus in bello contra Lacedæmonios, quia ex Pausania jam indicaverat Haymius *T. II. edit. Lat. p. 6. Ital. pag. 5.* repetere hic nolo, id dolet, eum de Marpeffa nullam mentionem facere, quare, quod Haymius omisit, subpleo.

Narrata feminarum subita ex infidiis eruptione tam felice, ut in fugam versi fuerint hostes, subjungit Pausanias *C. 48. pag. 697.* Μαρπήσσαν δὲ τὴν χήραν ὄνομα ζοίμεν ὑπερβαλέσθαι τῇ τέλει τὰς ἄλλας γυναίκας. *Virtute quidem feminas antevisse ceteras prædicant Marpeffam, cui Viduæ cognomen erat.* Occasione hujus heroidis Haymii conjecturam, qua in numo Alei Martem Γυναικοδοίαν representari censuit, corrigendam esse arbitror, placidus nimium Mars ibidem exhibetur, neque etiam ejus de quo loquimur, signum in templo Alexæ adlisterat, teste Pausania, qui ibidem: *Εστὶ δὲ καὶ Ἀρεως ἄγαλμα ἐν τῇ Τεγεατῶ ἀγορᾷ· τῆτο ἐκτετύπεται μὲν ἐπὶ τῇ σήλῃ, Γυναικοδοίαν δὲ ὀνομάζεισι.* *Est etiam in Tegeatarum foro Mar-*
tis

tis signum pilæ insculptum, Gynæothænes nomine. Illud ipsum quod speciem in hostes ruentis præfert nostro in numo Marpeffæ capiti ita conjunctum existimo, ut se ambo typi mutuo conprobent.

Postremi numi caput, etsi sine galea sit, eidem probabilius heroidi adscribi poterit, nec enim vel vultus lineamenta deæ alicui congruunt, nec minimum etiam adtributum se objicit, ex quo conjectura capi posset; Quia Minerva Alea suam semper cum vase puellam, ut vidimus comitem habet, atque ne minimum bellum spirat, typus averfæ pro Minerva Poliatide explicari poterit facem præferente Pausania loco superius indicato pag. 696. Τεγεάταις δὲ ἐστὶ καὶ ἄλλο ἱερὸν Ἀθηνᾶς Πολιάτιδος ἐκάστῃ δὲ ἅπαξ ἔτις ἱερεὺς ἐς αὐτὸ εἰσεῖσι κ. τ. λ. *Habent aliud Tegeatæ templum, in quod singulis annis semel duntaxat sacerdos mas ingreditur: propugnaculi templum id nominant &c.* cum quo nomine sane gestus pugnantis optime consentit; ceterum si quis ipsam Marpeffam in Lacedæmonios ruentem cælatam velit, non multum repugnabo.

PHENEATARUM.

Caput, ut videtur Proserpinæ monili, & inauribus ornatum)(ΦΕΝΙΚΟΝ. *Phenicum.* Taurus stans, intra pedes Π antiquum. *Tab. III. N. 14.* Quinque ad id tempus non editos Peloponnesi numos sua in adpendicula in lucem produserat C. Cristiani scilicet Eleorum, Thuriatarum, Thyreatarum, Messeniorum, Tegeatarum; de Elide, Messenia, Argolide, & Arcadia etiam optime meritus,

nus, quæ regio triste hoc fatum hæctenus habuit, ut ejus monetæ, si communi gentis nomine signatas, & Stymphaliorum excipimus, omnes antiquariorum oculis se subduxissè videri possent, nulla nempe apud Gesnerum depicta, duorum Frœlichius *Notit. Elem. Num. pag. 85.* obiter meminit in catalogo nempe urbium his verbis: ΦΕΝΕΩΝ, vel ΦΕΝΕΑΤΩΝ Arcadiæ Pheneum adscripto etiam nomine ΑΡΚΑΣ. deinde: ΦΕΝΙΚΩΝ. *Bos gradiens & Π Ψ caput muliebre Coll. Acad. Vindob. ar- genti parvi, Pheneo Arcadiæ tribuo.*

Mira sane hic inscriptionum varietas; ubi primum numum cum epigraphe ΦΕΝΕΩΝ viderit Frœlichius divinare non possum, alteram ex Harduino hausit, qui duos numos imperiales ita inscriptos profert, quia tertius numulus mei simillimus videbatur, si unam literam excipimus, aditum est ipsum museum Granellianum, deprehensumque, ut in meo nequaquam ΦΕΝΙΚΩΝ, sed ΦΕΝΙΚΩΝ cum antiquo etiam intra pedes Π inscriptum, quæ vocabuli terminatio virum optimum fugerat. Certum mihi est, etsi antiquioris formæ Π adest, numum minime eam ætatem spirare, qua Ο pro Ω utebantur Græci, quare alterum hic habemus κτητικὸν, ut superius in numo Ægiensium, an hic subintelligatur νόμισμα, aut aliud monetæ nomen conjicere non possum, si numulus plura quam 42. grana adpenderet, aut constaret, minore libra usos Arcades, Π sub ventre bovis Πεντώβολον satis commode designaret.

Caput anticæ partis Proserpinæ adscripti ob juvenilem vultum, & nimium ornatum, quamvis, si gentis historiam

riam spectamus, Cereri potius Cidariæ conveniret ; refert enim Pausanias *L. VIII. c. 15. pag. 630.* ad Pheneatarum agrum etiam deam venisse, eidem sub Eleusiniæ nomine templum extructum, atque mysteria præterea ut in Attica celebrata fuisse, subjungit : prope templum lapides prægrandes duos eminere, quos Petroma nominant, denique profequitur : *Φεναίων δὲ οἶδα τὰς πολλὰς καὶ ὑμνούντας ὑπὲρ μεγίστων τῷ Πετρώματι ; καὶ ἐπίθημα ἐπὶ αὐτῷ περιφέρει ἐστίν, ἔχον ἐντὸς Δήμητρος πρόσωπον Κιδαρίας. Horum lapidum ea est religio, ut noverim plures, qui super his de maximis negotiis jurent ; imposita est illis species aliqua umbellæ, sub qua etiam conservatur imago Cereris cognomento Cidariæ. Arbitror, qui matrem tanta religione coluerant, neque filiæ oblitos fuisse.*

Regioni pascuis & pecore abundanti bovis faginati signum optime convenit, talem vero eam fuisse, cum situs, tum alia comprobant. Pausanias *L. VIII. c. 14. pag. 627.* cum paullo ante vallem, per quam Pheneum via fert, fonte in ejus medio orto inriguam commemorasset, subjicit : *Φεναίων δὲ τὸ πεδίον κεῖται μὲν ὑπὸ ταῖς Καφυαῖς, πλεονάσαντος δὲ ποτὲ αὐτῷ τῆ ὕδατος, καταλυθῆναι φασὶ τὴν ἀρχαίαν Φένεον, ὥστε καὶ ἐφ' ἡμῶν σημεῖα ἐλείπετο ἐπὶ τῶν ὄρων, εἰς ἃ ἐπαναβῆναι τὸ ὕδωρ λέγουσι. Campi Pheneatarum subjecti sunt Caphyis, ager hic ab adcrecente aqua ita inundatus fuit, ut antiquam Pheneum submerserit ; adhuc hodie in montibus signa monstrantur, quousque aquam pertigisse narrant.*

Paucis interjectis : *Καφυῶν δὲ εἰς ἄδια πέντε ἀφείηκεν ἢ τε Ορεξίς καλεμενῆ, καὶ ἕτερον ὄρος Σκίαθις ἐφ' ἑκατέρῳ*
V 2
δὲ

δὲ ἐστὶ τῷ ἤρει βάραιθρον τὸ ὕδωρ καταδεχόμενον τὸ ἐκ τῆ πεδίσ. *Quinque stadiis absunt a Caphyis montes Orexis, & Sciathis, ad cujus utriusque pedem altæ sunt fossæ velut aquarum ex vicinis campis defluentium cloacæ.* Opus hoc L. stadia longum, XXX. pedes profundum Herculi adtribuebant incolæ.

In tanta aquarum abundantia quis lætissimum gramen provenisse dubitet pro omni pecorum genere? Rem conprobat ipsum Ulyssis consilium, qui ut suas vaccas in continente Ithacæ objecta, ita equarum armentum apud Pheneatas pasci volebat. Pro minoris pecoris gregibus facit statua a Pheneatis Jovi Olympio dedicata, de qua idem *L. V. c. 27. pag. 449.* Ο δὲ Ἑρμῆς ὁ τὸν κριὸν φέρων ὑπο τῆ μαχάλη - - - ὑπὸ δὲ Ἀρκάδων ἐν Φενεῆ δέδεται τῷ θεῷ. *Mercurius vero arietem sub ala portans - - - Arcades ex Pheneo deo dedicaverunt.* Atque hæc de numis suis urbibus certo, aut probabili conjectione adtributis.

Sepositos quiescere sinebam dubios, & ignotos, dum nempe diu desiderata, atque frustra quæsitæ editionis occasio se daret, facile tum velut calones in extremum agmen conjiciendos; Interea sub hiemis exitum nostram in urbem ad principem Kaunizium advenisse tres, quos adeo metuebam, Parisinos tomos intellexi, quare illico vidi, ut per amicum eorundem inspiciundorum mihi copia fieret, boni superi! quantum ad tantum selectissimorum numerorum numerum hæsi, quales nunquam uno velut missu in lucem prolati sunt.

Quam-

Quamvis præventus eram, gratulari debebam rei numariæ veteri tam insignem adcessionem, non paucas cum meas, tum Ilgneri mei monetas his velut obstetricibus e tenebris erui, placuere quam plurima, atque illud præcipue monetas provinciarum ordine esse dispositas, illud doluit, mappas geographicas, quibus adcuratis caremus, omiffas esse, idque eo magis, quo facilius Academia scientiarum fororiam hic operam obferre potuiffet.

Ubi librum adtentius percurri, etiam de eo mihi gaudebam, Inl. C. Cristiani ante numos aliquos edidisse, ut Alexandria Troadis, qui *Tom. II. Tab. LII. N. 14.* Damasti, qui *Tom. I. Tab. XII. N. 6. & 7.*, Cassopes, qui ibidem *N. 10.*, Megaræ, qui *Tom. I. Tab. XXIII. N. 24.*, Messenes, qui ibidem *Tab. XVIII. N. 7. & 8.*, Stratoniceæ, qui *Tom. II. Tab. LXVIII. N. 53*, exhibetur. Omisi de industria numos Thuriæ, cujusmodi *Tom. I. Tab. XII. N. 4*, Thyreæ, qui *Tom. I. Tab. XXV. N. 26*, Tegeæ, qui *Tom. III. Tab. C. N. 59* ab anonymis Gallis repræsentati, prius ab eodem meo discipulo præclaro suo commentario suo quivis oppido fuerunt adscripti.

Omisi, inquam, hos, quia hinc liquet, adpendiculam nostram, quam tamen Parisios eum in finem miseram, ad virorum eruditissimorum manus non pervenisse, neque enim alias ita, ut mox ostendam, prolapsuros fuisse veri quam maxime studiosos, cogitari potest; Eundem Thuriatarum numum, de quo C. Cristiani *pag. 36* Buthroto adtribuerunt *Tom. I. pag. 80.*, præstitisset sane hunc inter ignotos referre, cum ipsi fateantur, *qui n'a de bien lisible, que les lettres BOY dans le champ a la gauche avec le nom*

de magistrat. ΝΙΚΩΝΥΜΟΣ; in nostro, in quo non solum idem adest magistratus, sed reliqua omnia sunt gemina, ΘΟΥ. quam certissime legitur, neque suspicionem esse posse aliarum præterea literarum, & Ilgnerianus, & tres integerrimi musei Marchionis Savorgnani, hac de re consulti, conprobant, ex quo consequitur, etiam primam literam fuisse ita male adfectam, ut facili lapsu Θ pro Β legeretur.

Thyreæ numulum sane singularem exhibuerat C. Cristiani *Tab. I. N. 9.*, atque ex hoc ipso *pag. 41. & seqq.* nervosis argumentis Haymianum etiam Thebis eripuit; Galli antiquarii ejusmodi, qualem fere Haymius ediderat, *pag. 157.* Thespiis adjudicaverunt ob muliebre caput simile in ejusdem urbis monetis, verum existimo, signa averse partis cum monogrammate Argivorum, atque duobus luporum capitibus facile qualecunque illud a feminei capitis cultu petitum momentum everfura fuisse, si editores Ilgnerianum numulum præ oculis habuissent.

Depictum Tegeæ numum *Tab. II. N. 13.* laudatus juvenis antiquarius *pag. 79.* Arcadiæ adsignavit, Telephumque a cerva lactatum in averfa cælavisse monetarios, docte evicit. Scriptores anonymi eundem in Cretam abstrahunt invito toto regno animali; persuaserat illis hoc artificii similitudo cum numis Cydoniatarum, in quibus Miletus a lupa lactatus repræsentatur.

Fateor cælaturæ rationem parem multum efficere, si alia adjuncta non obsistunt, verum hic colli curvatio, crurum altitudo, & postremorum flexio, cauda, quæ male
in

in Gallico opere est depicta, si cum nostris conparetur, uberum situs diversus, quæ noster Telephus inter postremos pedes quærit, cervam fane luculenter conprobant; utque adversam conjecturam omnino jugulem, opus erit solum numum I. Tegeatarum, de quo *pag. 149. & seq.* egeram *Tab. III. N. 9.* depictum intueri, nemo etenim duobus monogrammatibus refragari poterit, etsi etiam cervæ minus scite sculpta fuisset, quod tamen sine monetariorum injuria dici nequit.

Monuerant eruditi Galli ad numum Buthroto male adscriptum, epigraphen minus esse legibilem, optassem, ut idem fecissent sapius, aut saltem literarum vestigia, aut suspicionem, ut Haymius præstitit, in sculptis imaginibus indicassent; hujusmodi aliquid se dat *Tom. I. pag. 46.* profertur ibidem numus illorum similis, quos Goltzius *Tab. I.* depinxit; ex meo, quem *Tab. III. N. 15.* cæleri feci, hæsito, an satis tuto præter monogramma ex K & P compositum adversum O. sit lectum, in meo enim, etsi corona abest, integerrimum Φ conspicitur, ut adeo hic meus absque dubio Crotonæ flatus non fuerit, quid enim, si monogramma etiam urbem eam indicaret, Φ denotabit? nunquam fane magistratus nomen unica designatur litera:

Quid si monogramma illud Cretam, litera Φ Phæstum designarent? omnia fane belle conspirarent, oppidum hoc nomen suum sola prima litera indicavisse, consentiunt ipsi anonymi *Tom. III. Tab. CI. N. 68. 69.*, boves in quatuor monetis ibidem conparent, atque *N. 65.* etiam solum caput; Hercules, cujus solum caput meus habet,

in

in tribus ibidem numis integra statura conspicitur, hæc mea conjectio si obtinet, forsan etiam duo numi *Tom. III. Tab. XCVI. N. 16. & 18.* non ad Corcyram, sed Cretam potius referendi erunt, nec enim puto, Corcyræos monogramma suum, quod *N. 14. & 17.* ibidem videtur, a deo pro lubricitate variavisse, quid quod duplicatum illud ex K & P contractis in ejusdem numi *N. 18.* eadem averfa parte sculptum opinionem meam confirmet, id scio, nomen urbis idem non nunquam tam in antica, quam postica parte legi, nunquam vero in eadem bis comparere, etiam monogrammate expressum.

Pari sinceræ lectionis cautela opus fuisse mihi videtur *Tom. I. pag. 195.*, ubi de Aristæo oppido a Plinio indicato Italicum Arigonii errorem, nisi omnia me fallunt, altero Gallico confirmaverunt editores *du Recueil*, vide, quid de hujuscemodi numis ad Cnossiorum monetas *pag. 90. & seq.* differuerim; manifestum enim est ex cælatura numerorum rudissima numum huncce ab illis non differre, qui ΚΑΡΙΣΤΙΩΝ inscribuntur, quorum plures manibus versabam. Avertere ab hac Italicæ sententiæ adprobatione debuisset, me iudice, ipsum gentile ab Aristæo pessime derivatum ΑΡΙΣΤΙΩΝ; eodem hic argumento utor, quod viri clarissimi adhibuerunt *Tom. I. pag. 148.* contra Frœlichium & me de numo Azetiorum Atticæ adscripto.

Simile σφάλμα observavi eodem tomo *pag. 206*, ubi numus a C. Cristiani inter ignotos propositus ad Chersonesum Tauricam abstrahitur, etenim in integerrimo nostro ΠΑΜ. non ΠΑΝ. legitur. Nihil de pharo aliqua cogitandum esse, satis intelliget lector ex iis, quæ *pag. 105. & seqq.* indi-

indicavi, ubi Ætolicæ urbi Pamphio, juvante Polybio numum vendicavi, profecto in duobus nostris numis signum illud medium ob inferiorem, & superiorem terminum rotundum nec pro columna, minus pro pharo haberi potest.

Tomo II. *du Recueil.* etfi in quatuor numis *Tab. XLVI. N. 67. ad 70.* Phrygiæ urbem Salam agnoscam, fieri tamen posset, ut mihi ex numo *N. 66.* proposito quis dicam inpingat, velut ipse minus adcuratus fuisssem in meo Alienorum, vel Alenorum de quo *Adpend. pag. 32. & seqq.* tractavi, legendo, excutiendoque; cum pleræque in utroque hoc numo sint gemina, videri poterit alicui, etiam in meo *CAAHNQN* legi oportuisse, verum literam ante *A.* certissimo *Γ.* esse duobus conficio: luculentum punctum non meis solum, sed aliorum oculis, atque ne omnes deciperemur, etiam in ectypo gypseo ex moneta sumto, *A* præcedit, æquo intervallo a *Γ* separatum; deinde pro sigmate quadrato id haberi non posse antica conmonstrat, in qua sigmata rotunda, ut in numo *Cl. Pellerinii* comparent, non ita profecto eodem in numo characteres variavere monetarii.

Diligentiorum etiam industriam, aut minorem in pronunciando confidentiam desiderassem ad numum *Tom. II. pag. 155. Tab. LXXI. N. 15.* propositum, atque Seleuciæ Pamphyliae adscriptum, cervus hic totum negotium conficit, velut Seleucienfes Dianæ Pergææ cultum suum etiam in oppidum traduxissent; Verum miror, eos, qui tam bene in recensione sua *T. I. pag. 148.* numum Azetiorum duobus solum verbis *pag. CLXIX.* indicatum in cimelio Austriaco viderunt, non advertisse ad *Tab. XV. N. 19.* ejusdem

cimelii, in qua simillimus exhibetur numus, qui tamen post collum cervi certissimum Λ cum exhibeat, Selgæ æque, quam ex notitiis solum ecclesiasticis notæ Seleuciæ, adtribuendus erat.

Non forsitan solum, ut prudenter dubitant anonymi eruditi *Tom III. pag. 27.*, moneta *Tab. LXXXIX. N. 2.* depicta, non inquam, forsitan sed certo Chalcidis est Eubœæ, etenim simillimum cum eadem epigraphe $\Lambda\Lambda\text{O}$ & $\Phi\Lambda\text{III}$ possidet Cl. Ilgerus, in quo tamen præterea ad caput obversum distincte legitur XAA . Ut hunc non optime conservatum habuerint, ita idem cogitandum est de numo ibidem *Tab. XCVI. N. 19.* repræsentato, quia, ut Frœlichius *Animadvers. in quosd. numos vet. urb. Florentiæ* *recuso Tab. I. N. 1.* post dorsum satyri pisciculum depinxerunt, in quem cauda satyri mira metamorphosi transivit, nam in meo integerrimo optime caudicula pertenuis erecta tergori hædere videtur, quæ deinde in floccum terminatur, qua extrita sane vitio verti non potest, viris etiam oculatis pisciculum objectum fuisse.

Pilosa hæc adpendicula sufficiens, arbitror, erit testimonium, nimium censuram suam præcipitavisse autores Gallos, dum *pag. 58.* ita scribunt: *Mais la figure représentée - - - n'est pas un satyre, comme il a pensé. C'est un homme nud, qui n'a pas les pieds de chevre; præsertim, quia ad numos Arcadicos Tom. I. pag. 135. hæc adnotarunt: Il est à propos d'observer, que sur les médailles, qu'on vient de rapporter, Pan est représenté sans pieds de chevre, & sans barbe - - - - - il n'en doit être cherché d'autres raison, si non que les différents peuples le figuroient de différente manière suivant les idées qu'ils s'en étoient formées; quia*

quia Silenum nemo caudatum viderit; idem sane iudicium pro satyro de Corcyrae nigrae incolis formari potuisset.

Neque alter numulus caelaturae simillimae eripi debet parvae huic insulae ob Victoriae signum, etsi enim solam bellum gessisse vix probabile esse libenter concedo, an non Illyricis regulis foederata, horum tropaea celebrare poterat? Denique scio, argumentum Frœlichii petiitum a solo Delmatico, ubi inventi fuerant, parum probare, si de uno, alterove alicujus urbis numo agitur, contra non vulgaris tamen, praecipue si caelaturae sunt diversae a monetis controversae alterius urbis, ut in praesenti casu, non vulgaris tamen, inquam, esse ponderis, ubi magna copia ejuscemodi monetae simul eruuntur, cujusmodi magnus numerus utriusque typi, nempe cum satyro & Victoria a tirone antiquario hoc anno explicandus Labaco mihi submissus erat, ut citra dubium in eodem, ut ita dicam, nido deprehensi fuerint.

Numum, quem *Tab. CIII. N. I.* representatum *Tom. III. pag. 81.* Lesbo adtribuunt antiquarii iidem, inter ignotos edere decreveram ante, quippe similem apud civem hujatam tractavi, cujus etiam ectypon exhibeo *Tab. III. N. 16.*, atque id quoque post lectos Gallicos commentarios non sine ratione. Fateor, ubi primum obiter monetam hanc vetustam argenteam adspexi, Lesbi insulae venisse in mentem, verum cum nullus in hac Lesbiacus congressus indicetur, ad ignotos rejiciendum numum censui, ubi tamen nimis confidenter eum Lesbo adtributum vidi, monendum censui, in hoc nostro literarum luculenta vestigia se in peripheria ostendere, quae dimidia sui parte suaderent ΟΊΙΑ.

aut ΟΤΙΑ legendum, id aliorum etiam iudicio certum, nunquam ex residuis elementorum pedibus Lesbi nomen extendendum, ut adeo Thessaliæ, ubi centauri domestici, atque istiusmodi prisca commatis numi reperiuntur plures, aut Ætoliæ eum iudicarem adscribendum, fabulamque Nefsi cum Deianira per Evenum portata exhiberi.

Alium ad classem incertorum rejectum deprehendi *T. III. Tab. CXVII. N. 10*, minus eum conservatum habuerit museum Pellerinianum, in meo enim ΓΕΛΛΑΔΗΣ distinctissime legitur; ita tamen, ut duæ vel tres literæ præcedant, quæ AP vel AIP, postremo elemento certissimo, nomen AP vel AIPΓΕΛΛΑΔΗΣ conficiunt; scio, ad urbis determinationem nihil me hic quidem iam contribuere, novi tamen eiusmodi sportulas aliquando prodesse posse, quem in finem numum etiam depingi feci *Tab. III. N. 17*.

Postremum non parvo dubio angor, an numus *Tab. CXXIII. N. 16*. in supplemento relatus, bene lectus fuerit, atque Salentinis Messapiæ adscriptus, qui quoad omnia simillimus est numi ΚΑΛΑΚΤΙΝΩΝ Siciliæ ab iisdem autoribus Gallis *Tab. CIX. N. 33*. depicto, antica scilicet parte Palladem referre videtur, postica bubonem diotæ eversæ infidentem; scrupulum dubitationi injicit, præter facilem deceptionem, qua Σ pro Κ, secundum vero Κ pede inferiore extrito pro Ν legi poterat, ipsum silentium antiquariorum Parisinorum, qui ne minimam rationem reddunt, aliquo coloniæ, aut fœderis vinculo duas has urbes junctas fuisse.

Et fane contrarium potius scriptores veteres comprobant, de Salentinis ita Strabo *L. VI. pag. 281.* Τοὺς δὲ Σαλεντινοὺς Κρητῶν ἀποικίαι φασίν. *Salentinos Cretenfium esse colonos ajunt: Calactes conditorem prodit Diodorus Sic. L. XII. exulem Corinthi Deucetium; Προσπομισάμενος χρηστὸν ὑπὸ τῶν θεῶν ἑαυτῷ δεδῶσθαι, κλισίαι τὴν καλὴν ἀκλὴν ἐν Σικελίᾳ, κατέπλευσεν εἰς τὴν νῆσον μετὰ πολλῶν οἰκητόρων. Fictio prætextu dati sibi a di's oraculi, ut pulcram acten (feu littus) in Sicilia conderet, cum multis colonis trajecit in insulam.*

Subjicio ignotos reliquos mei fere numophylacii, quos fane mirum est, tantæ conlectioni elapsos esse. Qui tabulam III. claudit *N. 18.* lineari pictura expressus, caput, ut videtur, nudum exhibet, circa quod in orbe numi extimo literarum vestigia esse suspicor; pars aversa de singularibus est, ferram aliquam, aut repagulum claudendis portibus refert, nullius hinc epigraphes indicium plana area prodit; ferviet hic numus forsan eruditibus Inl. Caylus observationibus. Ut ne quid taceam, crassiusculus est, atque drachmas *IV*, grana 30. quam proxime adpendit, aliqua etiam ratione Hetruriam redolere videtur.

Paucos Hetruscos, aut Hetrusca lingua inscriptos protulerunt præclari compilatores *du Recueil*; academici Cortonenses, ut alia optimis commentariis persecuti sunt, ita numos suæ gentis fere neglexerunt hætenus, atque hinc est, potuisse me unum aliquem ex museo conlegii regii Theresiani *Tab. IV. N. i.* indicare, quem nuspiam editum reperi; in antica caput Mercurii, ut videtur, repræsentat satis nitide, verum literarum vestigia, quæ in orbe a collo

ad frontem se porrigunt, nullam, ut ita dicam, medicam manum admittunt: pars averſa Pegafum bonæ cælaturæ in poſteriores pedes adſurgentem repræſentat, infra cujus ventrem tripus: in infimo monetæ ſegmento incerta tamen prima, quam in pictura indicavi, litera, hæc a dextra ad ſiniſtram certo leguntur integerrimis characteribus: IÆ▷TNE - - prima, quæ mutila eſt, litera pro A aut Π Hetruſco haberi fere poſſet. Jucundiſſimum mihi erit, ſi a quopiam, qui magis integrum poſſidet, numi lectionem edoctus fuero.

Numus II. *Tab. IV.* muſei mei nullo quidem vitio eſt adfectus; adtamen, quia unica litera nomen loci indicat, fluctuare antiquarium ſinit. Antica caput galeatum virile perita manu ſcalptum objicit ſine epigraphe, poſtica duos ſibi adverſos delphinos habet, inter quos in media area ſolum P. Quid mihi in mentem venerit, pandam; quia, ut optime obſervarunt Galli antiquarii, inſulæ fere paucis, & sæpe unica ſolum litera nomina ſua ſignaverunt, atque delphini optime loco mari circumfluo congruunt, eum Rhænæ parvæ ad Delum inſulæ adtribui poſſe exiſtimavi, dum certior aliqua lux adfulgeat; ſtabiliverunt hanc meam conjectionem Deliorum numi, quorum aliqui officinam etiam per ſolum Δ adnunciant.

Deterior eſt conditio trium conſequentium: *Tab. IV. N. 3.* in adverſa parte caput Jovis laureatum habet, infra collum duæ conparent dubiæ literæ nempe vel EM. vel PH. in averſa bos currens videtur paullo aliter, quam in Aradorum numis, ſuperiore numi parte quinque lineæ rectæ ſine omni fere nexu lectionem admodum intricatam reddunt, ut ex cælata imagine lector ipſe obſervabit. Ad
col-

collum bovis KA conjungendum videtur cum inferiore MIAO. aut MIAΩ, quid si solum magistratus nomen hac parte exprimeretur: EIII. APIE. KAMIAOY?.

Qui N. 4. depictus est, muliebre caput lauro coronatum objicit sine epigraphe, in postica duo diversæ formæ sunt hastarum pila, penes quæ versus orbem numi, hinc forsan K, aut P cum K in monogramma contractum, inde E rotundum distinctius videtur. Nihil, quod ad singularem hunc numum adpropinquaret, conspiciere me unquam memini. Moneta, quam N. 5. profero, una parte delphinum cælatum habet, infra quem incertarum literarum aliqua suspicio, pars altera magno Π insignis est, in cujus medio aut granum frumenti, aut hastile quale in Polyrhæniorum numo *Tom. III. du Recueil Tab. C. N. 49.* exhibetur, ad quam urbem forsan etiam Π referri posset.

Numulum N. 6. eadem tabula cælatum postremo loco reservaveram, non quod certius aliquid erui, sed quod errorem saltem iam inde a Goltzii ætate a nemine impugnatum detegere possim. Protulerat hunc primum Goltzius *Tab. XXVI. N. III.* cum epigraphe ΚΤΡΙΕΩΝ. Nonius in commentario eum Curio Cypri oppido adtribuit, caputque Veneris esse censuit. Pluribus singulari libro de eodem disputavit Cl. Begerus, ubi monetam Cypro ereptam, ita Ætoliæ adscribit, ut caput ipsum provinciæ effigiem, aves meleagrides esse contendat.

Duo hic miror plurimum, primum: Virum eruditum tam cæco obsequio fidem Goltzio habuisse, ut de sinceritate lectionis ne minimum dubitaret; alterum, nullum hu-
jusce-

juscemodi numum in ditissima Pellerinii gaza fuisse repertum, cum tamen Vindobonæ tres viderim, unum in museo collegii academici, meum alterum, tertium in numophylacio amicissimi Ilgneri, quem etiam hic depingi curavi.

Dolendum sane primi epigraphen legi non posse, sicut mei etiam, in quo etsi signa optime servata sunt, area tamen numi superior adeo densa viridi crusta obtecta est, ut tenues literæ ne minimum adpareant. Felicior est Ilgnerianus, in quo supra caudam primæ aviculæ distinctissime $\Theta\Upsilon$. aut OT . sine præcedente litera alia, cum numi orbis punctulis sit cinctus, supra alterius ΥE , aut $\Upsilon\Sigma$ legitur, nullo omnino aliarum inter utrumque caput, aut in area literarum vestigio; quia proinde primum elementum K esse nequit, alia item non consentiunt, patet & hallucinatio Goltzii & inanis Begeri labor, quo quia meum per hanc adpendiculam utiliozem fuisse spero, divæ Monetæ hilarius litandum est hodie.

F I N I S.





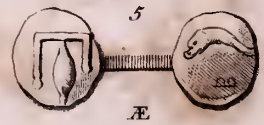
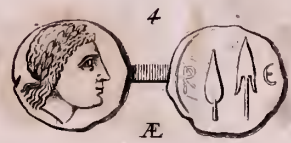
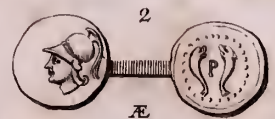




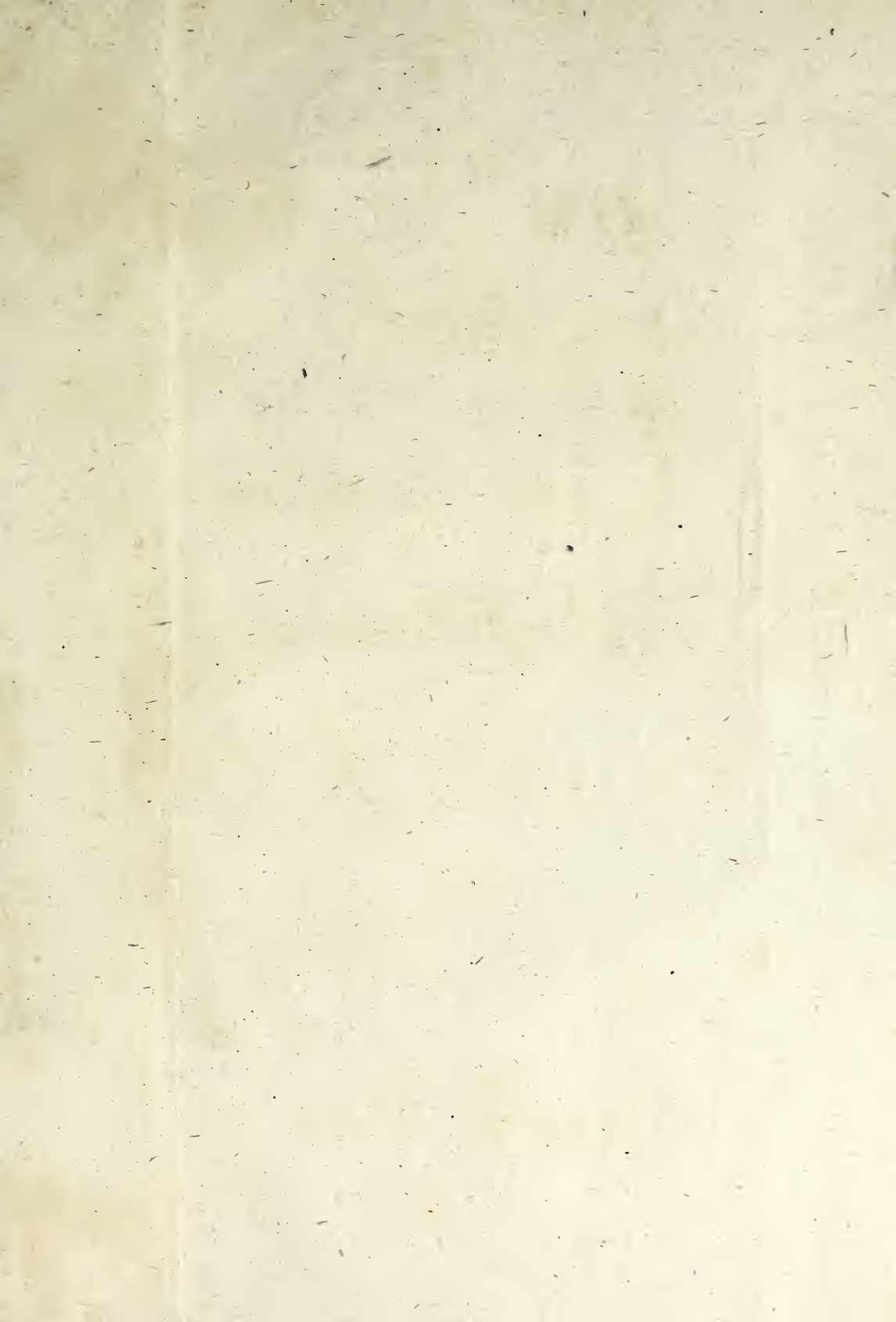












SPECIAL

84-B

8627

v.2

